

ΑΤΕΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

**OFFSHORE ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ
ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥΣ**

Η ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ Ν.
ΤΣΙΚΑΣ Δ.

ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ

ΚΥΡΜΙΖΟΓΛΟΥ Π.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2010

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο:OFF SHORE ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥΣ.....	7
1.1.Ενοιολογικός προσδιορισμός και κριτήρια ίδρυσης υπεράκτιων εταιριών.....	7
1.2.Χαρακτηριστικές ιδιότητες μιας υπεράκτιας εταιρείας.....	8
1.3.Οι Χώρες υπεράκτια κέντρα και οι λόγοι δημιουργίας τους.....	9
1.3.1.Εταιρίες υπεράκτιων δραστηριοτήτων.....	23
1.4.Χρηση υπεράκτιων εταιριών για φορολογικούς λόγους.....	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΥΠΕΡΑΚΤΙΟΥ ΣΧΗΜΑΤΟΣ.....	33
2.1.Φορολογικές και άλλες διευκολύνσεις.....	33
2.1.1.Φορολογία επί μεταβιβάσεως περιουσίας λόγω χαριστικής ή επαχθούς αιτίας.....	33
2.1.2.Φορολογικές διευκολύνσεις στην ναυτιλία.....	35.
2.1.3. Μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης μέσω χρηματοδότησης.....	36
2.2.Υπαρξη συμβάσεων διπλής φορολογίας.....	37
2.3.Αποφυγή της εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας.....	37.
2.4.Αποφυγή δεσμεύσεων ατομικής περιουσίας.....	38.
2.5. Απόρρητο και εχεμύθεια.....	39
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο :Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΥΠΕΡΑΚΤΙΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ.....	42
3.1.Φορολογία επι των κερδών των επιχειρήσεων.....	42
3.2.Η αναγνώριση των αποσβέσεων σε πάγια που αγοράζονται από υπεράκτιες εταιρείες.....	44
3.3.Η αναγνώριση των δαπανών που προέρχονται από υπεράκτιες εταιρείες.....	45
3.4.Ειδικός φόρος επι των ακινήτων των υπεράκτιων εταιριών.....	46

3.4.1.Εξαιρέσεις από τον ειδικό φορο.....	48
3.5.Υποχρεώσεις υποβολής δήλωσης φορολογίας εισοδήματος και καταβολής φόρου εισοδήματος.....	49
3.5.1.Φορολογικός έλεγχος των υπεράκτιων εταιριών.....	50.
3.5.2.Οι ελεγκτικές μέθοδοι του Υπουργείου Οικονομικών.....	50
3.6. Επιχειρήσεις αντιπροσωπείας υπεράκτιων εταιρειών.....	50
3.7.Μονιμη εγκατάσταση.....	51
3.8. Σύγχρονες εξελίξεις που αφορούν τις υπεράκτιες εταιρείες.....	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΥΠΕΡΑΚΤΙΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ.....	55
4.1.Η διάβρωση της φορολογικής βάσης.....	55
4.1.1.Η διάβρωση της φορολογικής βάσης σε εθνικό επίπεδο.....	55.
4.1.2. Η διάβρωση της φορολογικής βάσης σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	56
4.1.3. Η διάβρωση της φορολογικής βάσης σε επίπεδο Ο.Ο.Σ.Α.....	57
4.2.Off shore εταιρειες και ξέπλυμα χρήματος.....	60
4.2.1.Εταιρείες φαντάσματα.....	61
4.2.2Εταιρείες βιτρίνες.....	61
4.2.3Συνναλαγές στο χρηματιστήριο.....	61
4.3.Επιρροη των υπεράκτιων εταιριών στην λειτουργία του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος	62
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	63
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	69

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σε όλες τις σύγχρονες και οικονομικά αναπτυγμένες κοινωνίες υφίστανται θεσμοί οι οποίοι οριοθετούν νομοθετικά το ύψος της φορολογικής επιβάρυνσης, ανάλογα με τη μορφή της οικονομικής δραστηριότητας καθώς επίσης και τον αποκλεισμό των κεφαλαίων που αποκτήθηκαν με μη νόμιμα μέσα (παραοικονομία οικονομικό ή κοινό έγκλημα) από την επανατοποθέτησή τους στο νόμιμο οικονομικό ιστό (money laundering).

Η μεγαλύτερη εξέλιξη στον κόσμο των επιχειρήσεων τα τελευταία χρόνια είναι η επιθυμία μικρών και μεγάλων εξ αυτών να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους διεθνώς. Αυτό το φαινόμενο εκθέτει τις επιχειρήσεις σε φορολογικό κίνδυνο δεδομένου ότι αναγκάζονται να λειτουργούν σε διάφορα και πολλές φορές όχι σταθερά φορολογικά καθεστώτα.

Ο ουσιαστικότερος λόγος της επέκτασης των επιχειρήσεων είναι η δυνητική αύξηση της κερδοφορίας τους. Ένας από τους πιο προσδιοριστικούς παράγοντες της κερδοφορίας είναι η επίπτωση των φόρων τόσο για τη νέα επιχείρηση όσο και για τη μητρική.

Σε ορισμένες περιπτώσεις η έλλειψη εναρμόνισης των φορολογικών συστημάτων διαφορετικών χωρών μπορεί να δημιουργήσει καταστάσεις που η ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών σε μια τρίτη χώρα να συνεπάγεται υψηλό φορολογικό κόστος. Ένα ακραίο παράδειγμα μη εναρμόνισης είναι η διπλή φορολόγηση κερδών, ήτοι τα κέρδη ενός ξένου υποκαταστήματος να φορολογούνται πλήρως στην ξένη χώρα και στη συνέχεια τα μετά από φόρους κέρδη όταν επαναπατρίζονται στη μητρική, υπό μορφή μερίσματος, να υπόκεινται σε φορολογία ως εισόδημα της μητρικής. Η διπλή φορολόγηση θα οδηγήσει σε ματαίωση της απόφασης ίδρυσης υποκαταστήματος, εκτός αν υπάρχει κάποια έκπτωση για τους φόρους που έχουν ήδη πληρωθεί από το υποκατάστημα στην αλλοδαπή.

Επειδή όμως η φορολογική επιβάρυνση πλήττει άμεσα τη κερδοφορία των οικονομικών μονάδων, είτε με υψηλούς φορολογικούς συντελεστές είτε με την έλλειψη εναρμόνισης μεταξύ των φορολογικών συστημάτων διαφορετικών χωρών και την επιβολή διπλής φορολογίας για την ίδια οικονομική δραστηριότητα, για το λόγο αυτό το διεθνές κεφάλαιο ανέπτυξε το θεσμό των υπεράκτιων (offshore) εταιριών παρακάμπτοντας τις χώρες όπου πραγματικά δραστηριοποιούταν και εμφανίζοντας ως οικονομική έδρα χώρες «φορολογικούς παραδείσους» (tax havens) με ελάχιστους ή μηδενικούς φορολογικούς συντελεστές για τα εκτός της έδρας αποκτηθέντα κέρδη και πλήρη εχεμύθεια ως προς τη προέλευση και την ιδιοκτησία του κεφαλαίου.

Ιστορικά, τρεις συντελεστές έχουν συνδυασθεί για να βελτιώσουν την αποδοτικότητα του κεφαλαίου. Στο τέλος του 1980 είδαμε την απόλυτη φιλελευθεροποίηση των κινήσεων του κεφαλαίου, κρατώντας το μακριά από εθνικό ή διεθνές έλεγχο.

Μετάπειτα, η επανάσταση στις επικοινωνίες επιτάχυνε την επέκταση των οικονομικών μεταβολών. Τελικά, οι «φορολογικοί παράδεισοι», έγιναν περισσότερο αξιόπιστοι.

Είναι αδύνατο να δώσει κανείς επακριβή και ολοκληρωμένο ορισμό σχετικά με το τι αποτελεί Διεθνές Υπεράκτιο Οικονομικό Κέντρο και την πιθανή διαφορά του από τον «φορολογικό παράδεισο». Το αν μία συγκεκριμένη περιοχή θα έπρεπε να θεωρηθεί Διεθνές Υπεράκτιο Οικονομικό Κέντρο είναι θέμα πολλών παραμέτρων.

Ενώ πολλές χώρες, ειδικά αυτές που θεωρούνται φορολογικοί παράδεισοι, παρέχουν ευρεία κλίμακα φορολογικών προγραμμάτων, ώστε όλοι οι επαγγελματίες και σύμβουλοι πάνω σε θέματα φορολογίας θα συμφωνούσαν στο να τις θεωρούν Διεθνή Υπεράκτια Οικονομικά Κέντρα, υπάρχουν και άλλες περιοχές που έχουν πολύ λιγότερα εκμεταλλεύσιμα χαρακτηριστικά πάνω σε θέματα παγκόσμιας φορολογικής οργάνωσης, με αποτέλεσμα να υπάρχει διαφωνία σχετικά με το αν θα πρέπει αυτές να θεωρούνται Διεθνή Υπεράκτια Οικονομικά Κέντρα.

Πολλά Διεθνή Υπεράκτια Οικονομικά Κέντρα μπορεί δικαιοματικά να περιγράφονται ως φορολογικοί παράδεισοι λόγω του εξαιρετικά χαμηλού φόρου που επιβάλλεται στο εισόδημα. Τέτοιοι φορολογικοί παράδεισοι είναι συνήθως πολύ μικρές χώρες οι οποίες εσκεμμένα έχουν δημιουργήσει ένα περιβάλλον χωρίς καμία ή ελάχιστη φορολογική επιβάρυνση, έτσι ώστε να ενθαρρύνουν τη χρήση της περιοχής αυτής για τη διενέργεια των παγκόσμιων συναλλαγών. Παρ' όλα αυτά, πολλά Διεθνή Οικονομικά Κέντρα (υπεράκτια και μη) είναι και μεγάλα εμπορικά κέντρα με υψηλά επίπεδα φορολογίας και με εξελιγμένα φορολογικά συστήματα.

Η Ελβετία είναι πιθανώς το πιο γνωστό παράδειγμα ενός πολύ εξελιγμένου καθεστώτος το οποίο λόγω σειράς ιστορικών, εμπορικών και νομικών παραγόντων έχει γίνει από τα γνωστότερα Διεθνή Οικονομικά Κέντρα. Παράγοντες όπως πολιτικοί, οικονομικοί, νομισματικής σταθερότητας, νόμοι περί τραπεζικού απορρήτου και εξαίρεση στη φορολόγηση κερδών που επαναπατρίζονται από ξένες θυγατρικές εταιρείες ή υποκαταστήματα έχουν συμβάλει στο να κάνουν την Ελβετία Διεθνές Οικονομικό Κέντρο, παρά το γεγονός ότι τα επίπεδα φορολογίας των ομοσπονδιών των καντονιών και των δήμων ξεπερνούν το 40%.

Υπάρχουν ακόμη Διεθνή Οικονομικά Κέντρα που ενώ επιβάλλουν φόρους στο εισόδημα γενικά, έχουν δημιουργήσει ειδικά προγράμματα για να ευνοούνται ορισμένες τάξεις ανθρώπων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το Ηνωμένο Βασίλειο, που προσφέρει ιδιαίτερα ευνοϊκά προγράμματα στους μη κατοίκους του Ηνωμένου Βασιλείου.

Οποιαδήποτε χώρα που παρέχει πλεονεκτήματα σε θέματα παγκόσμιων φορολογικών προγραμμάτων, είτε ως χώρος συναλλαγών είτε ως χώρος φύλαξης για τα κεφάλαια

διεθνών εταιρειών, μπορεί κατά κάποιο τρόπο να θεωρηθεί «Διεθνές Υπεράκτιο Οικονομικό Κέντρο». (www.offshore-services.gr)

Σε παγκόσμια κλίμακα τα κέντρα υπεράκτιων εταιρειών υπερβαίνουν τα 80 και μέσα από τις εταιρείες αυτές διακινείται περίπου το μισό του παγκόσμιου κύκλου εργασιών.

Έχει επιχειρηθεί μια κατηγοριοποίηση (από το 1996) των Διεθνών Υπεράκτιων Οικονομικών Κέντρων - φορολογικών παραδείσων σε τρεις μεγάλες κατηγορίες οι οποίες με το δικό τους ξεχωριστό τρόπο προστατεύουν την ανωνυμία του ιδιοκτήτη ή του πραγματικού δικαιούχου των κεφαλαίων που εμπιστεύονται εκεί.

Πρώτη κατηγορία είναι ο αγγλοσαξονικός τύπος παραδείσου, όπου προστατεύεται μεν το τραπεζικό απόρρητο, όμως η ταυτότητα των συναλλασσομένων μπορεί να φανεί είτε κατά τον έλεγχο του συναλλάγματος (όταν δεν πρόκειται για κατοίκους της περιοχής), είτε κατά τη φάση υπογραφής συμβάσεων καταπιστεύματος, όπου τα ονόματα των πραγματικών μετόχων ή των τρίτων που μεσολαβούν αντί αυτών, αναγράφονται στη σύμβαση.

Η δεύτερη κατηγορία είναι αυτή του ελβετικού δικαίου όπου δεν προβλέπεται συναλλαγματικός έλεγχος και η μόνη περίπτωση αποκάλυψης της πραγματικής ταυτότητας του ιδιοκτήτη της εταιρείας είναι κατά την υπογραφή σύμβασης καταπιστευτικής μεταβίβασης κυριότητας.

Η τρίτη κατηγορία είναι αυτή των παραδείσων που εγγυώνται την ανωνυμία. Εδώ δεν ελέγχεται καθόλου το συνάλλαγμα και οι μετοχές εταιρειών εκδίδονται ανώνυμες χωρίς εγγυήσεις από τους διευθύνοντες αυτές.

Οι θιγόμενες χώρες από τη διεθνή αυτή μέθοδο φοροαποφυγής (tax avoidance) προσπάθησαν και προσπαθούν να αντιδράσουν θέτοντας ειδικούς νομοθετικούς κανόνες για τη διασφάλιση φορολόγησης της φορολογητέας ύλης και κυρίως μη υπογράφοντας συμβάσεις αποφυγής διπλής φορολογίας με χώρες «φορολογικούς παραδείσους».

Στο πλαίσιο αυτό, η επιτροπή φορολογικών θεμάτων του ΟΟΣΑ έχει από το 1998 ξεκινήσει μια προσπάθεια προσδιορισμού και εξάλειψης των επιζήμιων φορολογικών πρακτικών, θεωρώντας ότι η διάβρωση της φορολογικής βάσης από τις πρακτικές αυτές συνιστά σοβαρή απειλή για τις οικονομίες των ανεπτυγμένων οικονομικά κρατών.

Η επιτροπή έχει ήδη καθορίσει κριτήρια χαρακτηρισμού μιας χώρας ως «φορολογικού παραδείσου» και έχει καταρτίσει κατάλογο 35 χωρών και περιοχών που πληρούν τα κριτήρια αυτά. Στον κατάλογο αυτό δεν περιλαμβάνονται 6 χώρες (η Κύπρος, η Μάλτα, τα νησιά Κέιμαν, οι Βερμούδες, ο Άγιος Μαυρίκιος και το San Marino) που ενώ πληρούν τα προαναφερόμενα κριτήρια, ανέλαβαν με επίσημη δήλωσή τους πολιτική δέσμευση ότι μέχρι τα τέλη του 2005 θα προσαρμόσουν τη νομοθεσία τους σύμφωνα με τις κατευθυντήριες αρχές του ΟΟΣΑ, κυρίως θεσμοθετώντας μηχανισμούς ανταλλαγής πληροφοριών σε φορολογικά θέματα. Το παράδειγμα αυτών ακολούθησαν πέντε ακόμη φορολογικοί παράδεισοι - η Αρούμπα,

το Μπαχρέιν, το Isle of Man, οι Αντίλλες και οι Σεϋχέλλες - καθώς επίσης η Tonga, που προχώρησε μάλιστα σε άμεσες νομοθετικές ρυθμίσεις, ώστε να αναγνωριστεί ως μη φορολογικός παράδεισος από την παγκόσμια κοινότητα.

Το 2002 είχε οριστεί ως καταληκτικό έτος για τη συμμόρφωση αυτών, αλλά ο Οργανισμός εντέλει περιορίστηκε σε συστάσεις προς μη συνεργάσιμες χώρες, ανανεώνοντας τη λίστα αυτών και καλώντας την διεθνή κοινότητα να προβεί σε αντίμετρα μόνο ως προς τη Νιγηρία. Σε συνεργασία με την Παγκόσμια Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο θα επιχειρηθεί η άσκηση μεγαλύτερων πιέσεων μελλοντικά.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφερθεί ότι τα κριτήρια επιλογής των φορολογικών παράδεισων είναι τρία:

Η μη συνεργασία των κρατών αυτών με φορολογικές αρχές τρίτων χωρών ως προς την ανταλλαγή δεδομένων για συναλλαγές φορέων και την απόδοση των σχετικών φόρων στις τρίτες χώρες.

Η έλλειψη διαφάνειας στις συναλλαγές, που εκτείνεται από την αδυναμία πρόσβασης των αρχών στα πραγματικά χρηματοοικονομικά δεδομένα των συναλλασσομένων ή στην πραγματική ταυτότητα αυτών, έως και την εφαρμογή μυστικών κανόνων ή διαπραγματεύσιμων φορολογικών συντελεστών μεταξύ των αρχών και των συναλλασσομένων.

Η μη ύπαρξη ουσιαστικής δραστηριότητας των φορέων - νομικών και φυσικών προσώπων - που δραστηριοποιούνται στα εν λόγω κράτη.

Το τελευταίο κριτήριο είναι εκείνο που εξαιρέθηκε πρόσφατα, καθώς αναγνωρίστηκε η δυσκολία οριοθέτησης και εντοπισμού των φορέων εκείνων που ασκούν ουσιαστική και όχι εικονική δραστηριότητα

Από τα προαναφερθέντα γίνεται άμεσα κατανοητό ότι απώτερος σκοπός της σύστασης των υπεράκτιων εταιρειών είναι κατά κανόνα η μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης και αν είναι δυνατόν η ολική εξάλειψή της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 :OFF SHORE ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥΣ

1.1 Εννοιολογικός προσδιορισμός και κριτήρια ίδρυσης υπεράκτιων εταιριών

Ο όρος υπεράκτιες συνδέεται με τη σύγχρονη προέλευση του φαινομένου. Οι υπεράκτιες εταιρίες είναι αγγλοσαξονικής και κυρίως βρετανικής επινοήσεως και για τον λόγο αυτό πολλές τέτοιες δικαιοδοσίες είναι παλαιές βρετανικές αποικίες. Αρχικά οι υπεράκτιες εταιρίες επινοήθηκαν για να αντιμετωπιστούν οι πολιτικοί κίνδυνοι κατά τη διάρκεια του Β Παγκοσμίου Πολέμου, αλλά γνώρισαν εκρηκτική ανάπτυξη παράλληλα με τη δημιουργία πολυεθνικών ή ορθότερα διεθνικών επιχειρήσεων. Σήμερα πάνω από το 50% των κεφαλαίων που διακινούνται παγκοσμίως περνά από φορολογία καταφύγια. Ο κλάδος των υπεράκτιων εταιριών είναι σήμερα κυρίαρχος στους τομείς της ναυτιλίας, αεροπορίας, και των ασφαλίσεων. Την τελευταία δεκαετία μόνο έχουν συσταθεί πάνω από ένα εκατομμύριο υπεράκτιες εταιρίες. Ο όρος υπεράκτιες αποδίδει βέβαια στην ελληνική με ακρίβεια τον ορό offshore, αλλά δεν έχει επαρκή δημοτικότητα. Πράγματι, επειδή το Ηνωμένο Βασίλειο είναι νησί, ο όρος υπεράκτιες έχει μια ιδιαίτερη σημασία, που δεν αποδίδεται ακριβώς για ηπειρωτικά κράτη. Στην Ελληνική Γλώσσα χρησιμοποιούνται και άλλη εννοιολογικά ισοδύναμοι όροι, όπως εξωχώριες ή υπερπόντιες εταιρίες. (www.reporter.gr)

Οι υπεράκτιες εταιρίες συγκροτούνται εννοιολογικά από δυο κυρίως στοιχεία, που τις διακρίνουν από άλλες αλλοδαπές (on shore) εταιρίες:

- Η εξ ορισμού διάσταση μεταξύ του τόπου ιδρύσεως και του τόπου λειτουργίας τους και,
- Επιλογή δικαίου κράτους ιδρύσεως που χαρακτηρίζεται ως φορολογικός παράδεισος.

Μια υπεράκτια εταιρία έχει συνήθως μορφή Εταιρίας Περιορισμένης Ευθύνης, και είναι εγκατεστημένη σε κάποια γεωγραφική περιοχή, που έχει χαρακτηριστεί ως υπεράκτιο κέντρο. Στην Ελλάδα για τις ανάγκες της φορολογίας εισοδήματος δόθηκε ορισμός της offshore εταιρίας ως έξης:

«Ως εξωχώρια εταιρία εννοείται η εταιρία που έχει την έδρα της σε αλλοδαπή χώρα και με βάση την νομοθεσία της δραστηριοποιείται αποκλειστικά σε άλλες χώρες και απολαμβάνει ιδιαίτερα ευνοϊκής φορολογικής μεταχείρισης.»

Έτσι λοιπόν και βάση του ορισμού αυτού για να θεωρηθεί μια τέτοια εταιρία ως υπεράκτια ή offshore πρέπει να πληρούνται δυο βασικά κριτήρια:

1. Οι υπεράκτιες εταιρίες έχουν την καταστατική τους έδρα σε μια από τις χώρες «φορολογικούς παραδείσους».

2. Οι εργασίες ή δραστηριότητες των υπεράκτιων εταιριών πρέπει να διενεργούνται αποκλειστικά εκτός της χώρας εγκατάστασης τους και συνεπώς όλα τα εισοδήματα τους να πηγάζουν αποκλειστικά από τις εργασίες τους στο εξωτερικό. Έτσι δεν επιτρέπεται στις επιχειρήσεις αυτές να προσφέρουν προϊόντα και υπηρεσίες στη χώρα εγκατάστασης είτε σε κατοίκους είτε σε μη κατοίκους της. ,ωστόσο οι επιχειρήσεις αυτές μπορούν να διοικούνται και να έχουν μόνιμη εγκατάσταση στις πιο πάνω χώρες.

1.2 Χαρακτηριστικές ιδιότητες μιας υπεράκτιας εταιρίας

Το κυριότερο χαρακτηριστικό γνώρισμα των υπεράκτιων εταιριών είναι το τρίπτυχο: εξοικονόμηση χρήματος – ταχύτητα –εχεμύθεια. Οι υπεράκτιες εταιρίες συστήνονται πολύ γρήγορα, με χαμηλό κόστος , ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο και εξαιρετικά περιορισμένες διατυπώσεις. Η ανωνυμία του ιδιοκτήτη αποτελεί ένα από τα κεντρικά σημεία αναφοράς της θεωρίας των υπεράκτιων εταιριών. Στην περίπτωση που οι δικαιούχοι –ιδιοκτήτες μιας υπεράκτιας εταιρίας επιθυμούν εμπιστευτικότητα, είναι δυνατό να οριστεί ένας αντιπρόσωπος- διαχειριστής ο οποίος εμφανίζεται και διενεργεί όλες τις συναλλαγές της εταιρίας στο όνομα του άλλα για λογαριασμό των πραγματικών ιδιοκτητών. (Δουβής 2008)

Πρέπει να τονιστεί ότι η δημόσια αρχή που είναι αρμόδια για την ίδρυση και καταχώριση των υπεράκτιων εταιριών σε ειδικούς καταλόγους , έχει υποχρέωση να διαφυλάξει την ανωνυμία των ιδιοκτητών – μετόχων των προαναφερομένων εταιριών. Τα τρία στοιχεία, εξοικονόμηση χρήματος – ταχύτητα –εχεμύθεια, βέβαια δεν είναι τα μόνα κίνητρα που ωθούν τους επιχειρηματίες να προχωρήσουν στην ίδρυση μιας υπεράκτιας εταιρίας. Έτσι στις υπεράκτιες εταιρίες παρέχονται πολλά νομικά, οικονομικά και φορολογικά κίνητρα με τον απώτερο σκοπό συσσώρευση κεφαλαίων στην χώρα εγκατάστασης της εταιρίας. Και συγκεκριμένα τα καθοριστικά κριτήρια για την ίδρυση και διατήρηση μιας υπεράκτιας εταιρίας είναι έξι:

- Η γρήγορη σύσταση με χαμηλό κόστος, ελάχιστο απαιτούμενο εταιρικό κεφάλαιο και εξαιρετικά περιορισμένες διατυπώσεις δημοσιότητας.
- Η πλήρης ανωνυμία των πραγματικών μετόχων.
- Η δυνατότητα σύστασης της εταιρίας με έναν μόνο μέτοχο.
- Ο σημαντικότερος από τους λόγους που οδηγεί κάποιον επενδυτή να συστήσει μια υπεράκτια εταιρία είναι η αποφυγή των διατάξεων του φορολογικού δικαίου. Για τις υπεράκτιες εταιρίες δεν ισχύει το «πόθεν εσχες» και επίσης αυτές δεν επιβαρύνονται με τεκμήρια για την απόκτηση και την διατήρηση περιουσιακών στοιχείων, εφόσον βεβαίως έχει προβλεφθεί η αντίστοιχη εισαγωγή συναλλάγματος στο όνομα της

υπεράκτιες εταιρίας. Με την χρήση των υπεράκτιων εταιριών μπορεί επίσης να μειωθεί σημαντικά ή να αποφευχθεί εντελώς καταβολή φόρων που σχετίζονται με την μεταβίβαση και κατοχή περιουσιακών στοιχείων, όπως ο φόρος κληρονομιάς, ο φόρος μεταβίβασης ακινήτων, φόρος δωρεάς, γονικής παροχής και ο φόρος μεγάλης ακίνητης περιουσίας.

- Αποφυγή φόρου τόκων καταθέσεων και φόρου μερισμάτων.
- Μην ύπαρξη συναλλαγματικών περιορισμών.
- Τραπεζικό απόρρητο που προστατεύει από ελέγχους.
- Παράκαμψη δεσμεύσεων από το κληρονομικό δίκαιο. Έτσι μπορεί να παρακάμψει κανείς τις διατάξεις περί της νόμιμης μοίρας αλλά και να χρησιμοποιήσει τα υπεράκτια μορφώματα για τον καθορισμό της κληρονομικής διαδοχής κατά την επιθυμία του διαθέτη.
- Η δυνατότητα μεταφοράς κερδών από τις χώρες με υψηλούς φορολογικούς συντελεστές σε δικαιοδοσίες με χαμηλή ή ανύπαρκτη φορολογία.
- Αποφυγή εφαρμογής εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας. Για τις επιχειρήσεις που προτίθενται να δραστηριοποιηθούν και να απασχολήσουν προσωπικό στο εξωτερικό, η δημιουργία μιας υπεράκτιας εταιρίας, απαλλάσσει πολλές φορές τον επιχειρηματία από κάθε υποχρέωση καταβολής εισφορών κοινωνικής ασφάλισης ή άλλων εργοδοτικών εισφορών.
- Αποφυγή δεσμεύσεων ατομικής περιουσίας. Για τον σκοπό αυτό ιδρύεται μια υπεράκτια εταιρία στην οποία μεταβιβάζεται ένα μεγάλο μέρος της προσωπικής περιουσίας του ιδρυτή διασφαλίζοντας τον με αυτόν τον τρόπο από τη διεκδίκηση κάποιου ανικανοποίητου δανειστή.
- Αποφυγή διεκδικήσεων συζύγων στην περίπτωση διαζυγίου. (Rose 2005)

1.3.Οι χώρες - υπεράκτια κέντρα και οι λόγοι δημιουργίας τους

Το βασικό αίτιο δημιουργίας των υπεράκτιων κέντρων ή δικαιοδοσιών (jurisdictions) ήταν η ανάγκη οικονομικής επιβίωσης και γρήγορης οικονομικής ανάπτυξης των συγκεκριμένων κρατών. Τα κράτη αυτά είναι συνήθως μικρού μεγέθους, χωρίς σημαντικούς οικονομικούς και φυσικούς πόρους, με ελάχιστες δυνατότητες οικονομικής αυτοτέλειας και συνήθως βρίσκονται κοντά σε ένα σημαντικό οικονομικό κέντρο. Έτσι, οι ειδικές οικονομικές και άλλες διευκολύνσεις σε αλλοδαπές επιχειρήσεις, ήταν η μοναδική διέξοδος για προσέλκυση ξένων κεφαλαίων. (Λιγωμένου 2006)

Ιστορικά, οι υπεράκτιες εταιρίες εμφανίστηκαν αρχικά σε μικρά κράτη, όπως τα νησιά της Καραϊβικής, των οποίων η δυναμική οικονομική ανάπτυξη κατέστη αδύνατη λόγω της γεωπολιτικής θέσης τους, αλλά και των ειδικών ιστορικών συγκυριών. Τα κράτη αυτά επέλεξαν ήδη από τη δεκαετία του 1960, σοφά όπως αποδείχτηκε, να υποκαταστήσουν την έλλειψη ακόμη και βασικών υποδομών τους με νομοθετικές ρυθμίσεις και κανονιστικά πλαίσια, τα οποία παρείχαν επιχειρηματικές

«διευκολύνσεις» και δημιουργούσαν ευνοϊκό περιβάλλον για την άσκηση οικονομικών δραστηριοτήτων.

Έτσι, τα κράτη αυτά κατόρθωσαν να προσελκύουν όλο και περισσότερους αλλοδαπούς επιχειρηματίες, λειτουργώντας ως «φορολογικοί παράδεισοι» για την τυπική έστω- εγκατάσταση των δραστηριοτήτων τους.

Είναι ενδεικτικό ότι σύμφωνα με μία έρευνα του 1998 που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «The Guardian»², πάνω 6 τρισεκατομμύρια δολάρια Η.Π.Α. ήταν επενδεδυμένα σε εξωχώρια οικονομικά κέντρα, ποσό μεγαλύτερο από το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν όλων των χωρών, εκτός από τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Οι χώρες – υπεράκτια κέντρα χωρίζονται σε δύο κατηγορίες.

Μία κατηγορία είναι αυτή των ελάχιστα ανεπτυγμένων κρατών όπου οι παρασχεθείσες διευκολύνσεις στόχευαν αποκλειστικά και μόνο στις κάποιες θέσεις εργασίας που θα δημιουργούταν και στα ελάχιστα φορολογικά έσοδα που θα εισπραττόταν, επειδή στην πραγματικότητα οι χώρες αυτές δεν είχαν υποδομές, εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό και σταθερό πολιτικό περιβάλλον.

Η άλλη κατηγορία είναι αυτή κάποιων μικρών χωρών, με σημαντική όμως οικονομική ανάπτυξη και εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό κυρίως στον τομέα των υπηρεσιών (σύμβουλοι επιχειρήσεων, δικηγόροι κ.λ.π.). Κλασικό είναι το παράδειγμα της Κύπρου όπου μετά την Τουρκική εισβολή του 1974, υπήρξε μία μεγάλη καταστροφή και στους τρεις τομείς της οικονομίας. Η ιστορική συγκυρία της εποχής «ευνόησε» τη μεγαλόνησο με την ανάγκη μεταφοράς των τραπεζικών κέντρων από τη Μέση Ανατολή και κυρίως από τον Λίβανο, λόγω των μακροχρόνιων πολεμικών επιχειρήσεων που διεξήγοντο στην περιοχή. Σταδιακά αναπτύχθηκε ο θεσμός των υπεράκτιων εταιρειών (Κυπριακός Νόμος 37/75) με ιδιαίτερα μειωμένους φορολογικούς συντελεστές, για επιχειρήσεις με διοικητική έδρα την Κύπρο και δραστηριότητες αποκλειστικά εκτός του νησιού. Επί πλέον άρχισε να επιστρέφει ένα σημαντικό μέρος του ανθρώπινου κεφαλαίου που λόγω του πολέμου αναγκάστηκε να εκπατριστεί, πλην όμως ένα σημαντικό κομμάτι αυτού είχε κατορθώσει να αποκτήσει εξειδικευμένες γνώσεις πάνω στις επιχειρήσεις στις χώρες υποδοχής και κυρίως στη Μεγάλη Βρετανία και την Ελλάδα. (www.axioplus.gr)

Μετά την πτώση του υπαρκτού σοσιαλισμού, οι ρυθμοί εγκατάστασης υπεράκτιων εταιρειών ρωσικών και άλλων ανατολικοευρωπαϊκών συμφερόντων στη Κύπρο ήταν εντυπωσιακοί. Τουλάχιστον το 60% των νέων εταιρειών που εγκαθίστανται τα τελευταία χρόνια στο νησί προέρχονται από χώρες που «ανακαλύπτουν» τον καπιταλισμό.

Για να γίνει κατανοητή η συνεισφορά των υπεράκτιων εταιρειών στην Κύπρο θα πρέπει να αναφέρουμε ότι το 1995 οι υπεράκτιες εταιρείες προσέφεραν 161 εκατομμύρια λίρες, ποσό που αντιπροσωπεύει το 15,5% του συνόλου άδηλων πόρων του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών. Το 2001 το εισόδημα της Κύπρου σε ξένο συνάλλαγμα από την λειτουργία των εταιρειών διεθνών δραστηριοτήτων και ναυτιλιακών δραστηριοτήτων ανήλθε σε 500 εκατ. δολάρια και αποτελούσε το 5%

του Α.Ε.Π. Από το ποσό αυτό ποσοστό 29% προήλθε από εταιρείες στον τομέα της διαχείρισης πλοίων.¹ Πέραν τούτου, χωρίς τις υπεράκτιες εταιρείες ορισμένοι επαγγελματικοί κλάδοι, όπως δικηγόροι, λογιστές, μηχανικοί και σύμβουλοι επιχειρήσεων, θα αντιμετώπιζαν εντονότερο πρόβλημα απασχόλησης, με μοναδική εναλλακτική δυνατότητα τον παραδοσιακό δρόμο της μετανάστευσης. (www.capital.gr)

Σύμφωνα με δημοσιογραφικές πηγές της Κύπρου, ενισχύσεις που ξεπερνούν ετήσια τα 100 εκατομμύρια κυπριακές λίρες, παραχωρούνται κάθε χρόνο από το κράτος, προς τις επιχειρήσεις διεθνών δραστηριοτήτων, γνωστές ως υπεράκτιες. Πρόκειται για δημόσιες ενισχύσεις που χορηγούνται με έμμεσο τρόπο, όπως είναι η μορφή της φοροαπαλλαγής.

Η μορφή αυτών των ενισχύσεων επισημαίνεται σε στατιστική έκθεση του Γραφείου Εφόρου Δημοσίων Ενισχύσεων και η οποία αφορά την περίοδο 2001-2002.

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο της έκθεσης υπογραμμίζεται ότι κατά το 2001 οι ενισχύσεις υπολογίστηκαν σε £123,4 εκατ. και για το 2002 £133,2 εκατ. Επισημαίνεται όμως ότι αυτές έχουν υπολογισθεί με βάση το θεωρητικό σενάριο της συνολικής απώλειας δημόσιων πόρων σε περίπτωση που όλες οι υπεράκτιες επιχειρήσεις κατέβαλλαν στη Δημοκρατία τους κανονικούς φορολογικούς συντελεστές και όλους τους δασμούς για τα έτη 2001 και 2002. (www.express.gr)

Ως πρώτο υπεράκτιο κέντρο αναπτύχθηκαν οι Μπαχάμες οι οποίες καθιέρωσαν ένα φορολογικό σύστημα δύο επιπέδων. Υπήρχε ένα σύνολο νόμων για τους πολίτες της χώρας και ένα άλλο για τους αλλοδαπούς.

Η ανταπόκριση στα φορολογικά αυτά μέτρα ήταν άμεση από Αμερικανούς και Καναδούς, οι οποίοι εκτός από την ευκαιρία που είχαν να προστατεύσουν τα περιουσιακά τους στοιχεία από τους υψηλούς φορολογικούς συντελεστές, ανακάλυψαν και ένα όμορφο τόπο διακοπών, τα νησιά της Καραϊβικής.

Επειδή όμως η επιτυχία είναι ισχυρό κίνητρο ζηλοτυπίας, νέα υπεράκτια κέντρα εμφανίστηκαν κοντά στις Η.Π.Α. και στον Καναδά όπως η Αντίγκουα, το Μπελίζ, οι Βερμούδες, τα Βρετανικά νησιά της Παρθένου, οι νήσοι Cayman, τα Turks και Caicos, η Γρενάδα, η Αγία Λουκία κ.α.

Ειδικά όσον αφορά τα νησιά Cayman, το Τζορτζτάουν, η πρωτεύουσα των νησιών, είναι σήμερα μετά από τη Νέα Υόρκη, το Λονδίνο, το Τόκιο και το Χονγκ Κονγκ η μεγαλύτερη διεθνώς τραπεζική αγορά.¹ Με περισσότερες από 600 τράπεζες και εξήντα χιλιάδες offshore εταιρίες, αυτά τα νησιά της δυτικής Καραϊβικής συνθέτουν ένα φορολογικό παράδεισο με κεφάλαια που αγγίζουν το 1 τρισεκατομμύριο δολάρια και αυξάνονται με ρυθμό 120 δισεκατομμυρίων δολαρίων ανά έτος. Τα μεγαλύτερα σκάνδαλα στην ιστορία της παγκοσμιοποίησης έλκουν από εκεί την καταγωγή τους. Ξεχωρίζει η χρεοκοπία της τράπεζας BCCI, της Enron και της Parmalat, ενώ από τη Τζορτζτάουν αποδεσμεύτηκαν και 140 εκατομμύρια δολάρια του καθεστώτος Σαντάμ για να μεταφερθούν στην τράπεζα της Νέας Υόρκης. (Robert 2003)

Πώς όμως είναι κτισμένος ο φορολογικός παράδεισος των νησιών Cayman; Δεν υπάρχουν τέλη και φόροι παρά μόνο για τις αφίξεις επισκεπτών. Δεν υπάρχει φόρος εισοδήματος, φόροι κληρονομίας ή κερδών για τις υπεράκτιες εταιρίες. Υπάρχει μάλιστα κυβερνητική δέσμευση προς αυτές ότι δεν θα τους επιβληθεί κανενός είδους φόρος για διάστημα τουλάχιστον τριάντα ετών. Συνήθως παρέχεται μια εικοσαετής εγγύηση που ανανεώνεται για δέκα χρόνια λίγο πριν τη λήξη της.

Ορμητήριο πολλών ξένων θεσμικών επενδυτών της Σοφοκλέους, τα νησιά Cayman κατέχουν τη δεύτερη θέση μετά τις ΗΠΑ στις χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης που δραστηριοποιούνται στο Χρηματιστήριο Αθηνών με ποσοστό 5,082%. Στα νησιά βρίσκονται χαρτοφυλάκια τουλάχιστον 2 δισεκατομμυρίων ευρώ από ελληνικές μετοχές ενώ εταιρίες όπως η Hellenic Casinos Company, βασικός μέτοχος της Hyatt, εδρεύουν και κρατούν το μεγαλύτερο μέρος των κεφαλαίων τους στα νησιά Cayman. Όπως αναφέρει ο ελληνικής καταγωγής εκπρόσωπος της τοπικής κυβέρνησης για ειδικά θέματα κ. Θεόδωρος Μπραβάκης, το ελληνικό ενδιαφέρον στα νησιά Cayman εντοπίζεται στους πλοιοκτήτες από την Ελλάδα που επιλέγουν τα νησιά λόγω έλλειψης φόρων.

Στον χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δύο χώρες λειτουργούν ως «φορολογικοί παράδεισοι». Πρόκειται για το παραδοσιακά φιλόξενο δουκάτο του Λουξεμβούργου και για την Ιρλανδία που επεδίωξε να μπει δυναμικά στο παιχνίδι την τελευταία δεκαετία. Στο Λουξεμβούργο, που φιλοξενεί τις περισσότερες σε όλο τον κόσμο εταιρίες συμμετοχών (holding companies), η φορολογία είναι 0,2% επί των κερδών. Αυτές οι εταιρίες συμμετοχών δεν ασκούν καμία δραστηριότητα μέσα στα όρια του Λουξεμβούργου, απλώς αποτελούν θεματοφύλακες συμμετοχών που έχουν οι βασικοί τους μέτοχοι ανά τον κόσμο.

Στον χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης λειτουργούν με ιδιαίτερο φορολογικό καθεστώς και αρκετές περιοχές χωρών - μελών της Ένωσης, με χαρακτηριστικότερο το παράδειγμα της πορτογαλικής Μαδέιρα. Όσον αφορά τα παραδοσιακά καταφύγια φοροαποφυγής, όπως είναι τα νησιά του «καναλιού» της Μάγχης, προσφέρουν αντί φορολογίας «αντίτιμο εγκατάστασης» 300 λιρών τον χρόνο. Σημειώνεται ότι περιοχές όπως η Μαδέιρα ή η ελεύθερη εμπορική ζώνη του Δουβλίνου θα μπορούν να διατηρούν το ευνοϊκό καθεστώς τους ως το 2011.

Εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά στο γεωγραφικό χώρο της Ευρώπης βρίσκεται το Λιχτενστάϊν που επονομάζεται και «χρηματοκιβώτιο του πλανήτη». Αξίζει να αναφερθεί ότι στα 157 τετρ. χλμ. της έκτασής του, φιλοξενεί 28.000 υπηκόους και 100.000 εταιρίες.

Το Γιβραλτάρ επίσης αποτελεί μια ιδιάζουσα παράκτια αγορά που εξισορροπεί τα πλεονεκτήματα μιας ανεπτυγμένης off-shore αποικίας της Αγγλίας με αυτά της ώριμης Ευρωζώνης στην οποία έμμεσα ανήκει. Αποτελώντας τμήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αξιοποιεί τις νομοθετικές της ρυθμίσεις σε θέματα ηλεκτρονικού επιχειρείν που επιτρέπουν στις εγκατεστημένες επιχειρήσεις να απολαμβάνουν ελευθερία στην παροχή υπηρεσιών, ελευθερία στην εγκατάσταση των επιχειρήσεων και εξαίρεση από ευθύνη σε ενδιάμεσους παροχείς ψηφιακών υπηρεσιών. Είναι αξιοσημείωτο ότι το

Γιβραλτάρ απολαμβάνει εντός της Ευρωζώνης ιδιαίτερα πλεονεκτήματα αφενός εκμεταλλευόμενο την πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για αμοιβαία αποδοχή των επιμέρους εθνικών νομοθετικών πλαισίων, αφετέρου τη συμφωνία εξαίρεσής του από τον επιβαλλόμενο Φόρο Προστιθέμενης Αξίας εντός της ΕΕ. (www.naftemporiki.gr)

Το μεγαλύτερο οικονομικό κέντρο στην Λατινική Αμερική είναι ο Παναμάς. Στην χώρα δραστηριοποιούνται 140 υπεράκτιες τράπεζες. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι σύμφωνα με τον τοπικό νόμο 32/1927, τα χρήματα που προέρχονται από φοροδιαφυγή που πραγματοποιήθηκε σε άλλη χώρα δεν αποτελούν προϊόντα εγκλήματος και κατά συνέπεια δεν διώκεται ο κάτοχός τους. Επί πλέον η Δημοκρατία του Παναμά δεν έχει συνάψει καμία φορολογική συνθήκη με οποιοδήποτε κράτος με συνέπεια να μην αποδέχεται αιτήματα άλλων χωρών για διερεύνηση κεφαλαίων που προέρχονται από φοροδιαφυγή.¹ Η φορολογία στη Δημοκρατία του Παναμά βασίζεται στην αρχή της πηγής εισοδήματος με συνέπεια να μην φορολογεί εισοδήματα τα οποία προέρχονται από πηγές εκτός χώρας και κατά συνέπεια οι υπεράκτιες εταιρίες να μένουν αφορολόγητες. Η μοναδική φορολογική υποχρέωση είναι ένα πάγιο ποσό ετήσιου κυβερνητικού φόρου ύψους 250 US\$. (www.e-offshore.net)

ΧΩΡΑ	ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ	ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	ΓΛΩΣΣΑ	ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ	ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟ	ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ
Ανδόρα	Μεταξύ Γαλλίας και Ισπανίας	Αστικό δίκαιο βασισμένο στο ρωμαϊκό και καταλανικό δίκαιο	Καταλανική, ισπανική, γαλλική	Κανένα	Απόλυτη μυστικότητα σε κωδικοποιημένους λογαριασμούς	Καμία
Μπαχάμες	Καραϊβική,	Αγγλικό δίκαιο	Αγγλική	Πλήρης ελευθερία	Διαθέσιμα στοιχεία	Καμία
Μπαρμπέιντος	Ανατολική Καραϊβική	Αγγλικός νόμος	Αγγλική	Φιλελεύθεροι-εξαιρούνται οι υπεράκτιες	Μερικώς	Με Καναδά, Νορβηγία, Ελβετία, Αγγλία και Η ΠΑ

				εταιρείες		
Βερμούδες	Μέση Ατλαντικού	Αγγλικός νόμος	Αγγλική	Κανένα για τις διεθνείς υπεράκτιες δραστηριότητες	Ναι, εκτός από τις περιπτώσεις υπονοιών για εγκληματικές πράξεις	Με ΗΠΑ
Παρθένοι Νήσοι	Καραϊβική,	Αγγλικό δίκαιο	Αγγλική	Κανένα	Μερικώς	Με Ιαπωνία, Ελβετία, Αγγλία (αφορούν μόνο τις εγκατεστημένες εταιρείες)
Νησιά Κουκ	Νότιος Ειρηνικός	Αγγλικό δίκαιο	Αγγλική	Κανένα	Ναι	Καμία
Κύπρος	Βορειοανατολική Μεσόγειο	Αγγλικό δίκαιο	Ελληνική, αγγλική	Κανένα	Ναι	Με 24 χώρες
Γιβραλτάρ	Στο νοτιότερο σημείο της Ιβηρικής Χερσονήσου	Αγγλικό δίκαιο	Αγγλική, Ισπανική	Κανένα	Μερικώς	Καμία
Guernsey	Αγγλικό κανάλι 20 μίλια από τις γαλλικές ακτές	Βασίζονται στο παλαιό γαλλικό και νορμανδικό νόμο και το σύγχρονο αγγλικό δίκαιο	Αγγλική και τοπική νορμανδική διάλεκτος	Κανένα	Ναι	Με Τζέρσι και Ηνωμένο Βασίλειο

Χονγκ Κονγκ	Στα νότια παράλια της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας	Αγγλικό δίκαιο	Αγγλική και κινέζικη	Κανένα	Μερικώς	Καμία εκτός από μερικές αεροπορικές και ναυτιλιακές συμφωνίες με την Κίνα
Ιρλανδία	Δυτικά της Βρετανίας	Δικαιοδοσία βασισμένη στο αγγλικό δίκαιο	Αγγλική και ιρλανδική	Κανένα	Μερικώς	27 συμφωνίες με χώρες της ΕΕ και με Αυστραλία, Ιαπωνία και ΗΠΑ
Isle of Man	Μικρό νησάκι ανάμεσα σε Ιρλανδία και Αγγλία	Κρατικός νόμος και αγγλικό δίκαιο	Αγγλική	Κανένα	Μερικώς	Με Αγγλία
Τζαμάικα	Καραϊβική	Βασιμμένο στο αγγλικό δίκαιο	Αγγλική και τοπική νορμανδική διάλεκτος	Έχει φιλελευθεροποιηθεί.	Οι τράπεζες δεσμεύονται για το απόρρητο των υποθέσεων των πελατών τους	Με Καναδά, Δανία, Γερμανία, Ισραήλ, Νορβηγία, Σουηδία, Αγγλία και ΗΠΑ
Τζέρσι	Αγγλικό κανάλι 14 μίλια από τις γαλλικές ακτές	Βασιμμένο στον παλιό γαλλικό και νορμανδικό δίκαιο και στο αγγλικό δίκαιο	Αγγλική και τοπική νορμανδική διάλεκτος	Κανένα	Ναι, εκτός από τις περιπτώσεις που υπάρχουν υπόνοιες για εγκληματικές πράξεις	Με Guernsey και Αγγλία

Labuan	Νότια θάλασσα της Κίνας, δυτικά του Βόρνεο	Βασιμ ένο στο αγγλικό δίκαιο	Μπαχάσας, Μαλαισίας	Κανένα	Περιορισμένο	Καμία
Λιχτενστάϊν	Ευρώπη	Αστικός κώδικας	Γερμανική	Ελευθερία	Ναι, με ελάχιστους περιορισμούς	Με Αυστρία, Ελβετία
Λουξεμβούργο	Ευρώπη	Αστικός κώδικας	Λουξεμβούργου, γαλλική, γερμανική, αγγλική	Κανένα	Απόλυτη εμπιστευτικότητα, εκτός από περιπτώσεις ύποπτες για εγκληματική δράση	Με 26 χώρες, μεταξύ των οποίων Γαλλία, Γερμανία, Ιαπωνία, Αγγλία, ΗΠΑ
Μαδέρα	Ατλαντικός Ωκεανός	Πορτογαλικό αστικό και εμπορικό Δίκαιο	Πορτογαλική, αγγλική	Κανένα	Απόλυτη εμπιστευτικότητα, εκτός από τις περιπτώσεις ύποπτες για εγκληματική δράση	Αυστρία, Βέλγιο, Βραζιλία, Δανία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Νορβηγία, Ισπανία, Ελβετία, Αγγλία
Μάλτα	Κεντρική Μεσόγειος	Αστικό δίκαιο	Μάλτας, αγγλική, ιταλική	Κανένα για διεθνείς εμπορικές και Holding εταιρείες	Ναι	Με 26 χώρες συμπεριλαμβανομένων των περισσότερων ευρωπαϊκών και των Καναδά, Κίνας, Ινδίας, Αυστραλίας

Μαυρίκιος	Δυτικός Ινδικός Ωκεανός	Γαλλικός Ναπολεόντειος Κώδικας και αγγλικό δίκαιο	Αγγλική, γαλλική	Κανένα	Ναι, εκτός από τις περιπτώσεις ύποπτες για εγκληματική δράση	Με 25 χώρες (Γαλλία, Γερμανία, Αγ-γλία, Κίνα, Ινδία κ.ά.)
Μονακό	Στη Νοτιοανατολική Μεσόγειο,	Βασιμ ένο στον γαλλικό αστικό νόμο	Γαλλική, ιταλική, αγγλική, γερμανική	Πολύ περιορισμένοι	Περιορισμένο	Καμία
Ολλανδικές Αντίλλες	Καραϊβική,	Βασιμ ένο στον ολλανδικό αστικό νόμο	Ολλανδική, αγγλική, ισπανική	Ναι, εξαιρούνται οι offshore	Δεν υπάρχει ειδικός νόμος περί τραπεζικού απορρήτου	Με Ολλανδία, Νορβηγία και ΗΠΑ
Nevis	Ανατολική Καραϊβική	Αγγλικό δίκαιο	Αγγλική	Ναι, αλλά όχι ισχυροί	Ολικό	Με Ην. Βασίλειο
Niue	Νότιος Ειρηνικός	Αγγλικό δίκαιο	Αγγλική και τοπική	Κανένα	Ναι	Καμία
Παναμάς	Κεντρική Αμερική	Αστικός νόμος	Ισπανική και αγγλική	Κανένα	Απόλυτη εμπιστευτικότητα πλην περιπτώσεων ύποπτων εγκληματικών πράξεων	Καμία
Σαμόα	Νοτιοανατολικός Ειρηνικός	Αγγλικό δίκαιο και τοπικές ρυθμίσεις	Τοπική διάλεκτος και αγγλική	Κανένα	Ναι	Καμία

Turks & Caicos Islands	Καραϊβική	Αγγλικό δίκαιο και τοπικές ρυθμίσεις	Αγγλική	Κανένα	Απόλυτη εμπιστευτικότητα πλην περιπτώσεων ύποπτων εγκληματικών πράξεων	Καμία
Vanuatu	Νοτιοανατολικός Ειρηνικός	Αγγλικό δίκαιο και τοπικές ρυθμίσεις	Αγγλική και γαλλική	Κανένα	Ναι	Καμία
Δυτική Σαμόα	Νοτιοανατολικός Ειρηνικός	Αγγλικό δίκαιο και τοπικές ρυθμίσεις	Τοπική και αγγλική	Κανένα	Ναι	Καμία

Αξίζει όμως να δούμε αναλυτικότερα τα τέσσερα κατά τη γνώμη μας σπουδαιότερα υπεράκτια κέντρα και τις ειδικές φορολογικές συνθήκες που υφίστανται σε αυτά.

Τα Βρετανικά νησιά της Παρθένου (British Virgin Islands BVI) είναι ένα μικρό σύμπλεγμα νησιών στη θάλασσα της Καραϊβικής, εξήντα μίλια ανατολικά του Puerto Rico.

Οι Διεθνείς Εμπορικές Επιχειρήσεις (International Business Company's IBC's) που δραστηριοποιούνται στα Βρετανικά νησιά της Παρθένου, είναι επιχειρήσεις που υφίστανται με βάση πράξη του 1984. Οι δραστηριότητες των επιχειρήσεων αυτών πρέπει να πραγματοποιούνται εκτός των νησιών και δεν πρέπει να εμπλέκονται σε αυτές μόνιμοι κάτοικοι της χώρας.

Οι υπεράκτιες εταιρίες δεν μπορούν να κατέχουν ακίνητη περιουσία στα νησιά, παρά μόνο να νοικιάζουν ένα γραφείο, δεν μπορούν να ασχοληθούν με τραπεζικές εργασίες (παρά μόνο με ειδική άδεια), με ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές εργασίες, διαχείριση κεφαλαίων, συλλογικά επενδυτικά σχήματα και διαχείριση εμπιστευμάτων. Επί πλέον δεν μπορούν να διαθέσουν τις μετοχές τους στο κοινό.

Τα νησιά έχουν το προνόμιο της αυτοδιοίκησης, ενώ ταυτόχρονα είναι Βρετανική υπεράκτια περιοχή. Το νομικό σύστημα βασίζεται στο Βρετανικό δίκαιο. Οι υπεράκτιες δραστηριότητες πραγματοποιούνται σε ένα περιβάλλον χωρίς φορολογία.

Έχουν υπογραφεί συμβάσεις αποφυγής διπλής φορολογίας με την Ιαπωνία και την Ελβετία, αλλά αυτές δεν έχουν εφαρμογή σε υπεράκτιες δραστηριότητες. (www.goldhaven.com)

Οι υπεράκτιες εταιρίες πληρώνουν ένα ετήσιο δικαίωμα λειτουργίας το οποίο κυμαίνεται αναλόγως του κεφαλαίου, από US\$350 έως US\$420.

Το isle of man, βρίσκεται στο κέντρο των Βρετανικών νήσων, είναι μία αυτοδιοικούμενη εξαρτούμενη από το στέμμα περιοχή, η οποία δεν είναι μέρος του Ηνωμένου Βασιλείου.

Οι εταιρίες διεθνών δραστηριοτήτων λειτουργούν με τη μορφή της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης και δεν τις επιτρέπεται:

Να ασκούν εμπορία στο νησί

Να πραγματοποιούν τραπεζικές ή ασφαλιστικές εργασίες

Να πραγματοποιούν επενδυτικά σχέδια, εκτός της επένδυσης των ιδίων τους κεφαλαίων

Να αντλούν κεφάλαια μέσω δημόσιας εγγραφής ή να διαθέτουν μετοχές ή εταιρικά μερίδια στο κοινό

Η φορολογία για τις τοπικές επιχειρήσεις (residents) ανέρχεται σε ποσοστό 10% επί των κερδών. Οι επιχειρήσεις με υπεράκτιες δραστηριότητες (Limited Exempt Companies) δεν υπόκεινται σε φόρο εισοδήματος, αλλά καταβάλουν ένα σταθερό ετήσιο δικαίωμα στην Κυβέρνηση (£450). Φυσικά οι τελευταίες δεν θεωρούνται κάτοικοι (residents) και δεν δραστηριοποιούνται επιχειρηματικά στο νησί.

Σύμβαση αποφυγής διπλής έχει υπογραφεί μόνο με το Ηνωμένο Βασίλειο.

Οι επιχειρήσεις είναι υποχρεωμένες να διατηρούν οικονομικά αρχεία τα οποία να απεικονίζουν την οικονομική τους κατάσταση.

Τα Cayman Islands αποτελούν ένα γκρουπ από τρία νησιά στην Καραϊβική. Το κεντρικό νησί, το Grand Cayman, βρίσκεται περίπου 1.150 χιλιόμετρα νότια της Florida. Τα νησιά είναι Βρετανική αποικία και για το λόγο αυτό το κοινοβούλιο του Ηνωμένου Βασιλείου διατηρεί το δικαίωμα να νομοθετεί.

Το δίκαιο των εταιριών βασίζεται στην πράξη για τις Βρετανικές εταιρίες του 1948 και υφίσταται ως νομοθεσία των νησιών από το 1960

Οι υπεράκτιες εταιρίες στα Cayman Islands δεν μπορούν να δραστηριοποιούνται στην ενδοχώρα, να κατέχουν ακίνητη περιουσία, να ασχολούνται με τραπεζικές και ασφαλιστικές εργασίες και αμοιβαία κεφάλαια χωρίς ειδική άδεια. Επί πλέον δεν μπορούν να αντλούν δημόσια κεφάλαια.

Τα Cayman Islands δεν έχουν υπογράψει καμία σύμβαση αποφυγής διπλής φορολογίας.

Δεν υπάρχει φορολογία επί των κερδών για τις υπεράκτιες εταιρίες, αλλά αυτές καταβάλλουν ετήσια δικαιώματα τα οποία κυμαίνονται, αναλόγως με το μετοχικό κεφάλαιο, από US\$575 έως US\$1.000. Οι εταιρίες αυτές δεν υποχρεούνται να τηρούν λογιστικά βιβλία. (www.go-offshore.com)

Η Δημοκρατία του Παναμά, βρίσκεται ανάμεσα στην Costa Rica και στην Colombia, στον ισθμό που ενώνει την Βόρεια με την Νότια Αμερική. Στην πλευρά του ισθμού από τη μεριά της Καραϊβικής, βρίσκεται η ελεύθερη ζώνη του Παναμά η οποία είναι η δεύτερη μεγαλύτερη στον κόσμο μετά το Hong Kong. Στην ζώνη αυτή εμπορεύματα που εισάγονται και επανεξάγονται σε άλλες χώρες, εξαιρούνται από κάθε φόρο εισαγωγής ή εξαγωγής, τα δε κέρδη από αυτές τις δραστηριότητες φορολογούνται με ειδικούς μειωμένους συντελεστές.

Εταιρείες διεθνούς εμπορίου και επενδύσεων, δραστηριοποιούνται με τη μορφή της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης και οριοθετούνται με τον καταστατικό νόμο για τις εταιρίες με αριθμό 32 του 1927.

Οι εταιρείες αυτές δεν μπορούν να δραστηριοποιούνται σε τραπεζικές εργασίες, σε διοίκηση εμπιστευμάτων, σε ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές εργασίες, σε διοίκηση κεφαλαίων, σε επενδυτικά κεφάλαια, σε συνεταιριστικά επενδυτικά σχήματα ή σε οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα σε συνεργασία με τραπεζικά, οικονομικά, πιστωτικά ή ασφαλιστικά ιδρύματα. (Ammin 1998)

Δεν υφίσταται εταιρικός φόρος σε εισοδήματα που δεν προέρχονται από πηγή εντός του Παναμά. Υφίσταται μόνο ένας ετήσιος σταθερός φόρος ύψους US\$250. Επίσης δεν υφίστανται συμβάσεις αποφυγής διπλής φορολογίας. Τέλος για τα εισοδήματα που προέρχονται εκτός χώρας, δεν απαιτείται η τήρηση οικονομικών καταστάσεων.

Σύμφωνα με μια έρευνα για τις διεθνείς επιχειρήσεις που αναπτύσσουν δραστηριότητες σε παράκτια οικονομικά κέντρα από τους Walter H. και Dorothy B. Diamond¹, υπάρχουν 30 βασικά χαρακτηριστικά των φορολογικών λιμανιών, σπουδαιότερα των οποίων είναι:

- εγγυήσεις ενάντια στην απαλλοτρίωση,
- προνομιακή αντιμετώπιση από την κυβέρνηση,
- παραχωρήσεις επένδυσης,
- χαμηλοί φόροι,
- πολιτική σταθερότητα και
- οικονομική σταθερότητα,
- φορολογικές συνθήκες,
- ελάχιστοι νομισματικοί περιορισμοί,
- ελευθερία στην εισαγωγή των πρώτων υλών,
- ελάχιστοι κυβερνητικοί έλεγχοι,
- μυστικότητα,

- ελεύθερη εξαγωγή των κερδών,
- καλές επικοινωνίες και μεταφορές
- ασφάλεια των δικαιωμάτων ιδιοκτησιών, και
- προώθηση από την κυβέρνηση. (Jeffrey 2003)

Ο Walter Diamond θεωρείται ως ο «νονός» του υπεράκτιου κόσμου. Η υπεράκτια σταδιοδρομία του άρχισε όταν εργαζόμενος ως σύμβουλος σε διεθνείς τράπεζες συνειδητοποίησε πόσο λίγες πληροφορίες διέθεταν οι Αμερικάνοι επενδυτές για να αξιολογήσουν τις ξένες φορολογικές ευκαιρίες. Από το 1974 εργαζόμενος με τη σύζυγό του Dorothy έχει συμβάλει ενεργά στην απίστευτη αύξηση των φορολογικών λιμανιών του κόσμου και οι συγγραφές του καλύπτουν περισσότερες από εβδομήντα υπεράκτιες αρμοδιότητες.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι τα υπεράκτια κέντρα είναι το αντιστάθμισμα στην υψηλή φορολογία. Για το λόγο αυτό αποτελούν απειλή στην συνολική αύξηση του χερσαίου φόρου, περικόπτοντας από τις κυβερνήσεις φορολογικά έσοδα.

Ως συνέπεια τα βιομηχανοποιημένα έθνη έχουν αναπτύξει μία συντονισμένη επίθεση τα τελευταία χρόνια ενάντια στα υπεράκτια κέντρα. Έτσι το 1998 ο ΟΟΣΑ συνέταξε μία έκθεση που τιτλοφορήθηκε «επιβλαβής φορολογικός ανταγωνισμός – ένα αναδυόμενο παγκόσμιο φαινόμενο», με την οποία σηματοδοτήθηκε η επίθεση ενάντια στα υπεράκτια κέντρα. Μέχρι τότε, τα κράτη με υψηλούς φορολογικούς συντελεστές, είχαν καταγγείλει ανεπίσημα τα υπεράκτια κέντρα ως φορείς ξεπλύματος χρήματος και φοροδιαφυγής.

Πατέρας της πρωτοβουλίας αυτής του ΟΟΣΑ ήταν ο επίτροπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Mario Monte, ο οποίος συνέβαλε στην ανάπτυξη ενός κώδικα δεοντολογίας στην επιχειρησιακή φορολογία. Στην πραγματικότητα οι χώρες με υψηλούς φορολογικούς συντελεστές, ψάχνοντας για «αποδιοπομπαίους τράγους», πραγματοποιούν μια ενορχηστρωμένη επίθεση ενάντια στα υπεράκτια κέντρα κατηγορώντας τα ως ενδιάμεσους φοροαποφυγής και ξεπλύματος βρώμικου χρήματος.

Τα υπεράκτια οικονομικά κέντρα χωρίστηκαν από τον ΟΟΣΑ σε τρεις ομάδες ανάλογα με τις νομικές τους υποδομές, τα επίπεδα της οικονομικής επίβλεψης και συνεργασίας και με τις δυνατότητές τους να καταπολεμήσουν το ξέπλυμα χρήματος.

Στην πρώτη κατηγορία τοποθετήθηκαν πλούσια κράτη όπως το Hong – Kong, το Λουξεμβούργο, η Σιγκαπούρη και η Ελβετία. Στην κατηγορία αυτή συμπεριελήφθησαν επίσης το Δουβλίνο (Ιρλανδία), το isle of man και το Jersey, αν και θα έπρεπε να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους για βελτίωση της ποιότητας της επίβλεψης και συνεργασίας.

Στη δεύτερη ομάδα τοποθετήθηκαν δικαιοδοσίες με σεβασμό στις απαιτήσεις του οργανισμού που ασκούσαν ικανή επίβλεψη στις υπεράκτιες επιχειρήσεις. Αυτές οι χώρες είναι η Ανδόρα, το Μπαχρέιν, τα Barbados, οι Βερμούδες, το Γιβραλτάρ, η Labuan (Μαλαισία), το Μακάο, η Μάλτα και το Μονακό. (www.kathimerini.gr)

Στην τρίτη ομάδα τοποθετήθηκαν είκοσι πέντε υπεράκτια οικονομικά κέντρα (offshore economics centers – OFCs) τα οποία κρίθηκαν ότι έχουν τα χαμηλότερα επίπεδα νομοθεσίας, επίβλεψης και συνεργασίας.

Σύμφωνα με το με χαρακτηριστικά DAF/CF/HP (2000)/REV1/CONF έγγραφο του ΟΟΣΑ αυτά είναι τα εξής:

- Ανγκουίλα - εξαρτώμενο έδαφος του Ην. Βασιλείου
- Αντίγκουα και Μπαρμπούντα
- Αρούμπα - που ανήκει στην Ολλανδία
- Κοινοπολιτεία των Μπαχάμες
- Μπελίζ
- Βρετανικοί Παρθένοι νήσοι - εδάφη του Ην. Βασιλείου
- Νήσοι του Κουκ - εξαρτώμενο έδαφος της Ζηλανδίας
- Δομινικανή Κοινοπολιτεία
- Γρενάδα
- Γκέρνσει/ Σαρκ/ Αλδερνέι - εξαρτώμενα εδάφη από το στέμμα της Αγγλίας
- Λιβερία
- Πριγκιπάτο του Λιχενστάιν
- Δημοκρατία των Μαλβίδων
- Δημοκρατία των νήσων Μάρσαλ
- Μοντσεράτ - έδαφος του Ην. Βασιλείου
- Δημοκρατία του Ναούρου
- Ολλανδικές Αντίλλες - έδαφος της Ολλανδίας
- Νίουι - συνδεδεμένο με τη Ν. Ζηλανδία
- Παναμάς
- Σαμόα
- Δημοκρατία των Σεϋχέλλες
- Αγ. Λουκία
- Ομοσπονδία του Αγ. Χριστόφορου και Νέβις
- Αγ. Βικέντιος και Γκρεναντίνες
- Τόνγκα
- Τούρκς και Κάικος - εδάφη του Ην. Βασιλείου
- Παρθένα νησιά των Η.Π.Α.
- Δημοκρατία του Βανουάτου

Η έκθεση εξέφραζε απειλές για μελλοντικές κυρώσεις στις χώρες της τρίτης ομάδας που δεν θα έκαναν προσπάθειες να βελτιώσουν τη νομοθεσία τους ως προς υπεράκτιες επιχειρήσεις και τη συνεργασία τους με τον οργανισμό. Επιπλέον, βασισμένες στην έκθεση αυτή του ΟΟΣΑ, οι χώρες που μετείχαν στη G7 ανακοίνωσαν ότι θα έδειχναν βραχύβια μόνο καλή θέληση προς τις περιοχές της ομάδας τρία.

Το σημαντικό της έκθεσης αυτής ήταν ότι κατονομαζόταν τα «μη συνεργάσιμα φορολογικά λιμάνια». Αξίζει να σημειωθεί ότι για να μη συνυπολογισθούν στο κατάλογο αυτό έξι χώρες (οι Βερμούδες, οι νήσοι Caymans, η Κύπρος, ο Μαυρίκιος, η Μάλτα και ο Άγιος Μαρίνος), έστειλαν επιστολές δέσμευσης συμμόρφωσης στον ΟΟΣΑ.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο ΟΟΣΑ σε άλλη έκθεσή του την 26 Ιουνίου 2000 κάνει αναφορά σε κράτη μέλη που εφαρμόζουν «επιβλαβείς φορολογικές πρακτικές», μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνει και την Ελλάδα όσον αφορά τη πρακτική της σχετικά με τα αμοιβαία κεφάλαια, τις επενδύσεις χαρτοφυλακίου και το ναυτιλιακό καθεστώς σύμφωνα με το Ν. 27/75.

Όσο και αν φαίνεται παράξενο, η χώρα μας διαθέτει για αυτής της μορφής εταιρείες φορολογικές ρυθμίσεις που δεν απέχουν και πολύ από τις ρυθμίσεις των φορολογικών παραδείσων. Παράδειγμα τα υποκαταστήματα ή γραφεία αλλοδαπών εταιρειών που λειτουργούν στην Αθήνα ή στον Πειραιά με βάση τις διατάξεις του νόμου 89, εξαντλούν κάθε φορολογική τους υποχρέωση από τη στιγμή που δαπανούν στη χώρα μας το ποσό των 50.000 δολαρίων κάθε χρόνο. Σημειώνεται ακόμα ότι οι εταιρείες αυτής της μορφής μπορούν να αποκτούν και να διαχειρίζονται ακίνητη περιουσία.

Η υιοθέτηση του νόμου 2687/53 αποτελεί την πρώτη συνειδητή προσπάθεια της Ελλάδας για την προσέλκυση ξένων κεφαλαίων, καθώς θωράκισε τα εισρέοντα κεφάλαια από τον κίνδυνο ανεπιθύμητων μελλοντικών κρατικών παρεμβάσεων. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '60 επεβλήθησαν δύο αναγκαστικοί νόμοι, ο 89/67 και ο 378/68 για την εγκατάσταση στην Ελλάδα αλλοδαπών εμποροβιομηχανικών εταιρειών. Επίσης, στα μέσα της δεκαετίας του '70 τέθηκαν σε εφαρμογή οι νόμοι 27/75 και 814/78, οι οποίοι περιλαμβάνουν κίνητρα για τις υπεράκτιες δραστηριότητες ξένων επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες στην Ελλάδα.

Στην ίδια έκθεση του Ο.Ο.Σ.Α. συμπεριλαμβάνεται και η Ιρλανδία. Η χώρα απάντησε άμεσα εξαλείφοντας τη διαφορά στους φορολογικούς συντελεστές που εφαρμοζόταν στις διεθνείς επιχειρήσεις και στις εσωτερικές εταιρείες. Η εξάλειψη της διαφοράς δεν έγινε με την αύξηση των φορολογικών συντελεστών στις διεθνείς επιχειρήσεις όπως θα επιθυμούσε ο ΟΟΣΑ, αλλά με τη μείωση των εσωτερικών συντελεστών των φόρων στο 12,5%. (www.taxheaven.gr)

1.3.1 Εταιρείες υπεράκτιων δραστηριοτήτων

Κάθε σημαντική επιχείρηση στην Ευρώπη διατηρεί υπεράκτιες διαδικασίες, καθώς και μερικά από τα μεγαλύτερα ονόματα της Αμερικανικής βιομηχανίας δραστηριοποιούνται υπεράκτια. Η Boeing, η Firestone, η Exxon, η Monsanto, είναι μερικές από αυτές. Από τις μεγάλες τράπεζες η Goldman Sachs, η Rothschild, η Deutsche Morgan, οι Lloyds, η Barclays, η Gredid Suisse διατηρούν υπεράκτιες εγκαταστάσεις.

Γιατί λοιπόν όλες αυτές οι οικονομικές μονάδες διατηρούν υπεράκτιες δραστηριότητες; Ο λόγος είναι απλός. Επειδή τα μερίσματα που αφορούν κέρδη που προέρχονται εκτός της χώρας-υπεράκτιας δικαιοδοσίας-είναι αφορολόγητα και επειδή οι τόκοι των καταθέσεων είναι και αυτοί αφορολόγητοι.

Από την άλλη μεριά τα κέρδη των χωρών «φορολογικών παραδείσων» είναι ιδιαίτερα σημαντικά, αφού τα μισά από τα Κυβερνητικά εισοδήματα στα νησιά Virgin, στα νησιά Cayman και στο Jersey προέρχονται από υπεράκτιες οικονομικές υπηρεσίες.

Τελικά είναι παράνομη η εκμετάλλευση των υπεράκτιων προτερημάτων και αποτελεί φοροδιαφυγή; Η ερώτηση είναι αν ο Rockefeller ή ο Rothschild αποφάσιζαν να εφαρμόσουν υπεράκτια στρατηγική θα το θεωρούσαμε παράνομο. Αν είναι κάτι νόμιμο για κάποιον είναι νόμιμο για όλους.

Σύμφωνα με τον βραβευμένο με Νόμπελ οικονομίας το 1999 Robert Mundell, οι υψηλοί φόροι συμβάλλουν στην οικονομική δυσφορία. Κυβερνήσεις που θα ανταποκριθούν θετικά στην πρόκληση της μείωσης των φορολογικών συντελεστών, θα είναι νικητές στη νέα οικονομία, ενώ εκείνοι που επιμένουν σε τακτική εκφοβισμού και απειλών θα μείνουν τελικά πίσω.

Τα έθνη με καταπιεστικά ρυθμιστικά και φορολογικά καθεστώτα θα συνεχίσουν να γνωρίζουν έξοδο κεφαλαίων προς πιο φιλικές κατοικίες. Η ενοποίηση της διεθνούς φορολογίας ανέδειξε το πρόβλημα. Ακόμα και τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν κατάφεραν να συμφωνήσουν στον τομέα της άμεσης φορολογίας. (Καρακώστας Κυριακή 8 Οκτωβρίου 2000)

1.4 Χρήση υπεράκτιων εταιριών για φορολογικούς λόγους

Οι χρήσεις των υπεράκτιων εταιριών για φορολογικούς λόγους είναι πολλές και διαφοροποιούνται ανάλογα με τον τομέα στον οποίο δραστηριοποιείται κάθε επενδυτής, αλλά και ανάλογα με τις προβλέψεις της ισχύουσας φορολογικής νομοθεσίας. Στην συνέχεια θα αναφέρουμε κάποιες από τις πιο διαδεδομένες χρήσεις των υπεράκτιων εταιριών, οι οποίες καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος του φάσματος, πλην όμως δεν μπορούν να εξαντλήσουν την επινοητικότητα της ανθρώπινης σκέψης, η οποία προβαίνει καθημερινά και καινούριες κατασκευές. Οι κυριότερες χρήσεις των υπερακτιων εταιριών είναι οι ακόλουθες:

ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ (**Holding Companies**).

Η χρήση των υπεράκτιων εταιριών χαρτοφυλακίου ή εταιριών επενδύσεων, που είναι εγκατεστημένες σε εξωχώρια κέντρα ,είναι μια μέθοδος διεθνούς φορολογικού σχεδιασμού για την χρηματοδότηση των υπεράκτιων δραστηριοτήτων. Οι δραστηριότητες σε τρίτες χώρες συγκεντρώνονται σε μια υπεράκτια εταιρία, η οποία έχει λειτουργούντα υποκαταστήματα, είτε κατέχει τις μετοχές των διεθνών θυγατρικών εταιριών που δραστηριοποιούνται σε τρίτες χώρες. Η υπεράκτια εταιρία λειτουργεί ως εταιρία εκκαθαριστής για τα κέρδη από δραστηριότητες στις τρίτες χώρες, για συσσώρευση κερδών, επανεπένδυση των κερδών και εν γένει φορολογικό σχεδιασμό δραστηριοτήτων. Η πιο συνηθισμένη πρακτική είναι να χρησιμοποιούνται θυγατρικές σε τρίτες χώρες παρά τα υποκαταστήματα. Τα υπεράκτια κέντρα (offshore χώρες ή όπως λέγεται IOFC – Διεθνής υπεράκτια χρηματοοικονομικά κέντρα) παρέχουν ειδικά φορολογικά προνόμια στις offshore εταιρίες συμμετοχών μερικά εκ των οποίων αναφέρουμε παρακάτω:

• **Αναβολή ή πλήρης απαλλαγή από την καταβολή φόρου**

στα μερίσματα. Όπως είναι γνωστό τα μερίσματα φορολογούνται στην χώρα απόκτησης τους , που είναι στην περίπτωση μας η χώρα έδρας της θυγατρικής εταιρίας. Με την χρήση της υπεράκτιος εταιρίας συμμετοχών και των Συμβάσεων Αποφυγής διπλής Φορολογίας, η τοποθέτηση είτε η συγκέντρωση των μερισμάτων στην εταιρία συμμετοχών αναβάλλει, μερικές φορές μειώνει ή και σε ορισμένες υπεράκτιες δικαιοδοσίες απαλλάσσει τους επιχειρηματίες από την πληρωμή φόρου μερισμάτων.

Αναβολή της πληρωμής φόρου στα κεφαλαιακά κέρδη (υπεραξία). Στην περίπτωση της πώλησης της θυγατρικής εταιρίας που βρίσκεται στην τρίτη χώρα από την υπεράκτια εταιρία συμμετοχών (μητρική) τα κεφαλαιακά κέρδη που προκύπτουν δεν υπόκεινται σε φορολόγηση και συγκεντρώνονται σε στην υπεράκτια εταιρία (μητρική) με δυνατότητα επαναπατρισμού στην τρίτη χώρα. Εδώ το μειονέκτημα μιας υπεράκτιος εταιρίας συμμετοχών είναι ότι στις περισσότερες περιπτώσεις τα υπεράκτια κέντρα (χώρες) δεν έχουν υπογράψει τις Συμβάσεις Αποφυγής διπλής Φορολογίας και κατά συνέπεια τα μερίσματα που πληρώνονται από τις θυγατρικές , αλλά και τα κέρδη υπεραξίας πιθανόν να υπόκεινται σε υψηλό παρακρατούμενο φόρο στην χώρα προέλευσης τους. Αυτό το πρόβλημα παρακάμπτεται με την διοχέτευση των μερισμάτων στην υπεράκτια εταιρία μέσω τρίτων χωρών, που έχουν υπογράψει την σύμβαση αποφυγής διπλής φορολογίας με την χώρα όπου διαμορφώνεται η φορολογητέα υλη.

• **Απουσία συναλλαγματικών ελέγχων.** Εάν η χώρα της μητρικής εταιρίας επιβάλλει συναλλαγματικούς ελέγχους στις ξένες επενδύσεις, η σύσταση μιας υπεράκτιας εταιρίας συμμετοχών διευκολύνει την μετακίνηση των κερδών από την θυγατρική εταιρία της τρίτης χώρας και τη συγκέντρωση τους στο υπεράκτιο κέντρο , αποφεύγοντας έτσι τη μετακίνηση τους προς τη χώρα έδρας της μητρικής και το

συνεπαγόμενο συναλλαγματικό έλεγχο. Η ιδανική δομή εταιρίας συμμετοχών πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα μείωσης της φορολογίας των κερδών πράγμα που απαιτεί φορολογικές συμφωνίες με παρακάτω ιδιαίτερα στοιχεία:

- Τα μερίσματα που στέλνονται από τη θυγατρική στην εταιρία holding ή πρέπει να απαλλάσσονται ή να υπόκεινται σε χαμηλούς παρακρατούμενους φόρους στο φορολογικό καθεστώς απόκτησης τους (θυγατρικής).
- Τα μερίσματα που λαμβάνονται από την holding προερχόμενα από τη θυγατρική ή πρέπει να απαλλάσσονται ή να υπόκεινται σε χαμηλούς φόρους στο φορολογικό καθεστώς της holding.
- Τα μερίσματα που πληρώνονται από την holding στην τελική μητρική πρέπει να απαλλάσσονται ή να υποβάλλονται σε χαμηλούς φόρους στα φορολογικά καθεστάτα της holding και της τελικής μητρικής.
- Τα κέρδη της holding από την πώληση των μετοχών της θυγατρικής πρέπει να υποβάλλονται σε χαμηλούς φόρους στο φορολογικό καθεστώς της holding.

Οι παραδοσιακές και ευρέως γνώστες τοποθεσίες εγκατάστασης δομών των εταιριών συμμετοχών – holding (Ηνωμένο Βασίλειο, Λουξεμβούργο, _ανία, Ολλανδία, Ολλανδικές Αντίλλες) έχουν οργανώσει την νομοθεσία τους ειδικά για τη μεταχείριση των εισοδημάτων από τα ξένα μερίσματα. Κάθε χώρα από τις προαναφερόμενες έχει ένα εκτεταμένο δίκτυο διμερών φορολογικών συμβάσεων.

Αλλά καθεστάτα εταιριών holding είναι ελκυστικά επειδή χρησιμοποιούν την οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις μητρικές – θυγατρικές εταιρίες, ειδικά για περιπτώσεις Ευρωπαϊκών Επενδύσεων.

ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (Finance companies)

Μια εταιρία παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών που βρίσκεται σε Υπεράκτιο κέντρο (χώρα) λειτουργεί ως κανάλι διοχέτευσης δανείων σε μια ξένη θυγατρική εταιρία. Η χρήση μιας υπεράκτιας εταιρίας χρηματοοικονομικών υπηρεσιών παρέχει τη δυνατότητα να μετακινηθούν αποτελεσματικά κέρδη από την ξένη θυγατρική (δανειολήπτρια), που υπάγεται σε δικαιοδοσία με υψηλούς συντελεστές φορολόγησης στη υπεράκτια δικαιοδοσία με χαμηλή φορολογία. δηλαδή ο τόκος και δόσεις αποπληρωμής του δανείου προς την υπεράκτια εταιρία μειώνουν σημαντικά το φορολογητέο εισόδημα της δανειολήπτριας εταιρίας. Το μειονέκτημα του σχήματος αυτού είναι ότι η χώρα έδρας της δανειολήπτριας εταιρίας επιβάλλουν την παρακράτηση φόρου σε ποσό του τόκου του δανείου. Προκειμένου λοιπόν να αποφευχθεί ή να μειωθεί η παρακράτηση φόρου που προκύπτει, όπως είπαμε όταν η δανειολήπτρια εταιρία πληρώνει τόκο στο εξωτερικό, μεθοδεύεται η κατεύθυνση των κεφαλαίων του δανείου μέσω φιλικών δικαιοδοσιών (χωρών), που διαθέτουν τις φορολογικές συμβάσεις που απαλλάσσουν ή μειώνουν τους παρακρατούμενους φόρους.

Πολλές υπεράκτιες δικαιοδοσίες δεν απαιτούν τη διατήρηση των συγκεκριμένων δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας, πράγμα που δίνει τη δυνατότητα στις εταιρίες παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών να έχουν ελάχιστο ύψος ιδίων κεφαλαίων.

Οι εταιρίες παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών έχουν σημαντική αξία , στη περίπτωση που μια χώρα έχει υψηλούς συντελεστές φορολόγησης εισοδήματος και μερισμάτων. Η αποπληρωμή των τόκων δεν μειώνει μόνο τα φορολογητέα κέρδη της δανειολήπτριας εταιρίας αλλά μειώνει σημαντικά και τα προς αποπληρωμή μερίσματα της. (www.tovima.gr)

ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΑΔΕΙΩΝ – ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ (Licensing Companies).

Μια επιχείρηση μπορεί να χρησιμοποιεί μια υπεράκτια εταιρία αδειών για να λειτουργεί ως χορηγός αδειών δικαιωμάτων σε μια ξένη θυγατρική εταιρία. Οι περιοδικές πληρωμές για το δικαίωμα χρήσης βιομηχανικής και πνευματικής ιδιοκτησίας, όπως είναι τα δικαιώματα ευρεσιτεχνίας, συγγραφικά δικαιώματα, σήματα, εικόνες, ήχος, επιστημονικές πληροφορίες και αλλά , λειτουργούν και χρησιμοποιούνται από πολλές δικαιοδοσίες σαν ενοίκιο, δηλαδή σαν έξοδα που μειώνουν την φορολογητέα υλη των επιχειρήσεων. Με τον τρόπο αυτό επίσης μεταφέρονται κέρδη και συγκεντρώνονται κεφάλαια στην υπεράκτια εταιρία. Μια υπεράκτια εταιρία για να έχει το δικαίωμα να δίνει άδεια χρήσης της πνευματικής ή βιομηχανικής περιουσίας, κατ' αρχήν πρέπει η ίδια να τα αποκτήσει. Για τον λόγο αυτό απαιτείται μεταφορά της ευρεσιτεχνίας ή άλλων δικαιωμάτων από την χώρα της μητρικής εταιρίας σε υπεράκτια δικαιοδοσία.

Αυτή η μεταφορά συχνά απαιτεί προηγούμενο φορολογικό ή συναλλαγματικό έλεγχο με αποτέλεσμα συχνά η μεταφορά αυτή να φορολογείται. Έτσι πολλές φορές οι σύμβουλοι φορολογικών θεμάτων προσπαθούν να αναγνωρίσουν και να μεταφέρουν τα αϋλα αγαθά σε υπεράκτιες εταιρίες πριν αυτά αποκτήσουν μεγάλη αξία. Από την στιγμή του τα αϋλα αγαθά είναι στην υπεράκτια εταιρία , νοικιάζονται σε μια μεσολαβούσα εταιρία , η οποία διεξάγει την εκμετάλλευσή τους. Τα έσοδα από την εκμετάλλευσή των αϋλων αγαθών περνούν στην μεσολαβούσα εταιρία , η οποία παρακρατάει μια μικρή προμήθεια ως αμοιβή για τις υπηρεσίες που παρέχει κατά τη διαπραγμάτευση των συμφωνιών, που κυμαίνεται από 10% έως 20% και τα υπόλοιπα κέρδη αποδίδει στην υπεράκτια εταιρία.

Με τον τρόπο αυτό συσσωρεύονται τα κέρδη από την εκμετάλλευσή των δικαιωμάτων στην υπεράκτια εταιρία και αποφεύγονται σε μεγάλο βαθμό οι φορολογικές επιβαρύνσεις. Εάν η μητρική εταιρία πουλούσε τα δικαιώματα απευθείας στην εταιρία χρήστη, ακόμα και αν υπήρχαν συμφωνίες αποφυγής διπλής φορολογίας, θα επιβαρυνόταν με φόρο υπεραξίας, αφού θα υποχρεωνόταν να εμφανίσει την πραγματική αξία πώλησης του δικαιώματος. (www.diamondoffshore.com)

ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ (trading companies)

Είναι οι εταιρίες που δραστηριοποιούνται κατά κύριο λόγο εισαγωγικό και εξαγωγικό εμπόριο. Η υπεράκτια εταιρία χρησιμοποιείται εδώ κατά τέτοιο τρόπο ώστε αποτελεσματικά να μεταφέρει τα κέρδη από μια χώρα με υψηλή φορολόγηση σε μια χώρα με χαμηλή φορολόγηση. Τα σχήματα που διαμορφώνονται σε αυτές τις περιπτώσεις επίσης αποκαλούνται ως τριγωνικό εμπόριο. Το σχήμα αυτό συνήθως εφαρμόζεται ως ακόλουθο: μια εμπορική εταιρία που πραγματοποιεί εξαγωγές – εισαγωγές ιδρύει μια υπεράκτια εταιρία, που λειτουργεί ως διαμεσολαβητής μεταξύ του πωλητή και του αγοραστή.

Όταν η ιδρύτρια επιχείρηση πραγματοποιεί εισαγωγές ο προμηθευτής στέλνει τα εμπορεύματα απευθείας στην ιδρύτρια και εκδίδει το τιμολόγιο στο όνομα της υπεράκτιας εταιρίας, η οποία με τη σειρά της τιμολογεί την ιδρύτρια επιχείρηση σε τιμή προσαυξημένη. Αντίστοιχα αν η μητρική επιχείρηση πραγματοποιεί εξαγωγές, το εμπόρευμα αποστέλλεται στον αγοραστή και η μητρική τιμολογεί την υπεράκτια με τιμή χαμηλότερη η οποία με την σειρά της τιμολογεί τον αγοραστή. Με αυτόν τον τρόπο η μητρική επιχείρηση καταρχήν μειώνει τα εμφανιζόμενα κέρδη και επιπλέον συσσωρεύει το κεφάλαιο στο λογαριασμό της υπεράκτιας εταιρίας. δεδομένου ότι οι περισσότερες υπεράκτιες δικαιοδοσίες επιβάλλουν υψηλούς εισαγωγικής δασμούς σημαντικό είναι η υπεράκτια εταιρία να μην παραλαμβάνει τα αγαθά, αλλά να τα πουλαει χωρίς αυτά να περάσουν μέσω του εδάφους της offshore έδρας.

ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (Administration Companies)

Ορισμένες υπεράκτιες δραστηριότητες δεν περιλαμβάνουν άπλα μια ξένη θυγατρική εταιρία, αλλά περιλαμβάνουν έναν όμιλο που αποτελείται από την μητρική εταιρία και τις θυγατρικές στις διάφορες χώρες και με διαφορετικές δραστηριότητες. Η διαχείριση και ο έλεγχος του ομίλου μπορεί να διεξάγεται μέσω μιας εξωχώριας εταιρίας παροχής υπηρεσιών διοίκησης – διαχείρισης. Το συγκεκριμένο σχήμα προσφέρει εμπορικά πλεονεκτήματα με τη συγκέντρωση όλων των διοικητικών – διαχειριστικών λειτουργιών σε έναν φορέα.

Η ίδρυση κεντρικών γραφείων διοίκησης σε μια Offshore χώρα από φορολογική άποψη είναι μια τεχνική μεταφοράς κερδών όπου οι δραστηριότητες διοίκησης – διαχείρισης ενός ομίλου εταιριών αναλαμβάνονται από την υπεράκτια εταιρία παροχής διοικητικών υπηρεσιών, η οποία αμείβεται με ποσοστό επί των κερδών του ομίλου.

Η υπεράκτια εταιρία για τα κέρδη (αμοιβές) της δεν φορολογείται ή φορολογείται με πολύ χαμηλό συντελεστή. Είναι βέβαια πιθανό ότι οι εταιρίες του ομίλου, όταν κάνουν τις πληρωμές στην υπεράκτια εταιρία παροχής διοικητικών υπηρεσιών θα πρέπει να πείσουν τις τοπικές φορολογικές αρχές της έδρας των εταιριών του ομίλου,

για το ότι το τίμημα για τις υπηρεσίες προσδιορίζεται κάτω υπό τις πλήρως ανταγωνιστικές συνθήκες της αγοράς. Για τον λόγο αυτό όταν υπάρχει πρόθεση δημιουργίας μιας υπεράκτιας εταιρίας παροχής διοικητικών υπηρεσιών, είναι σημαντικό να βεβαιωθεί ο ενδιαφερόμενος ότι το διεθνές εξωχώριο κέντρο που θα χρησιμοποιηθεί έχει τις απαραίτητες υποστηρικτικές υπηρεσίες που θα δώσουν τη δυνατότητα στην υπεράκτια εταιρία διαχείρισης να λειτουργεί αποτελεσματικά.

ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ (Shipping Companies)

Ένας μεγάλος αριθμός των εξωχώριων κέντρων έχουν θεσπίσει ευνοϊκές ρυθμίσεις για τις εταιρίες που ασχολούνται με τη ναυτιλία, περιλαμβανομένης της ναύλωσης και ενοικίασης σκαφών.

Οι χώρες αυτές ενθαρρύνουν δυναμικά τις ναυτιλιακές εταιρίες να λειτουργήσουν υπό τις λεγόμενες σημαίες ευκαιρίας, πράγμα που επιτρέπει σε μια μη μόνιμα εγκατεστημένη εταιρία να νηολογήσει με σύντομες και όχι ιδιαίτερα αυστηρές διαδικασίες, αλλά με εξαιρετικά χαμηλό και ανταγωνιστικό κόστος τα πλοία, χρησιμοποιώντας την σημαία του εξωχώριου κέντρου (χωρας). Τα κέρδη που προκύπτουν από την εκμετάλλευση του πλοίου που έχει μια υπεράκτια εταιρία υποβάλλονται σε πολύ χαμηλή φορολογία.

Ορισμένες φορές ένα μέρος του εισοδήματος φορολογείται με πλήρης συντελεστές ιδίως σε ότι αφορά το δικαίωμα χρήσης σημαίας και της νηολόγησης. Τα περισσότερα εξωχώρια κέντρα έχουν νομοθετικές ρυθμίσεις σχετικά με το ανθρώπινο δυναμικό και την ασφάλεια των πλοίων που έχουν νηολογηθεί στην χώρα τους και χρησιμοποιούν την δική τους σημαία. Ο κυριότερος λόγος για την χρήση της νηολόγησης σε υπεράκτια κέντρα, ως σημαίας ευκαιρίας, σχετίζεται με την ευνοϊκή μεταχείριση των εφοπλιστών και των πλοιοκτητών, που συχνά έρχεται σε αντίθεση με τα συμφέροντα των εργαζομένων και της Διεθνούς Ομοσπονδίας Εργαζομένων στις Μεταφορές.

ΕΜΠΙΣΤΕΥΜΑΤΑ (Trusts)

Η ιδέα των trust αναπτύχθηκε ως τρόπος προστασίας της περιουσίας. Οι συμβαλλόμενοι σε ένα trust είναι ο διαθέτης (settlor) που μεταφέρει τα περιουσιακά του στοιχεία σε trust, ο διαχειριστής (trustees), ο οποίος διοικεί το trust, ο θεματοφύλακας (custodian) και ο δικαιούχος (beneficiary) που λαμβάνει τα οφέλη των περιουσιακών στοιχείων του trust. Το trust δεν έχει την νομική προσωπικότητα και δεν μπορεί να έχει περιουσιακά στοιχεία, όλη η περιουσία του trust είναι εκχωρημένη στον διαχειριστή που μπορεί να είναι είτε το φυσικό πρόσωπο είτε η εταιρία. Τα περιουσιακά στοιχεία του trust μπορεί να είναι ακίνητα, μετρητά και αλλά αξιόγραφα. Ένα trust συστήνεται με εγγραφή συμφωνία.

Πρέπει να σημειώσουμε ότι σε περισσότερες περιπτώσεις ο διαθέτης και ο δικαιούχος είναι το ίδιο πρόσωπο. Οι χώρες που αναγνωρίζουν το trust είναι κύριος του Αγγλοσαξονικού δικαίου, ενώ στις άλλες χώρες που βασίζονται σε Γαλλογερμανικό μοντέλο, όπως και η Ελλάδα δεν αναγνωρίζουν το trust. Οι περισσότερες εξωχώριες δικαιοδοσίες παρέχουν τη δυνατότητα στέγασης σε trust. Η συνηθέστερη αιτία χρήσης των υπεράκτιων trust είναι η απόκρυψη της ταυτότητας των διαθετών για την αποφυγή των διατάξεων περί ξεπλύματος του μαύρου χρήματος και αυξημένης φορολογίας.

ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ (Investment Companies)

Κεφάλαια συγκεντρωμένα δια μέσου υπεράκτιων εταιριών επενδύσεων μπορούν να επενδυθούν ή να κατευθυνθούν οπουδήποτε στον κόσμο. Η προσεκτική επιλογή της εξωχώριας δικαιοδοσίας επιτρέπει να επενδυθούν τα προαναφερόμενα κεφάλαια σε χώρες με υψηλούς συντελεστές φορολόγησης εφόσον αυτές έχουν συνάψει φορολογικές συμβάσεις με υπεράκτιο κέντρο.

ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ (Banking Companies)

Τελευταίο καιρό πολλά τραπεζικά ιδρύματα σε υπεράκτιες δικαιοδοσίες έχουν καθιερωθεί ως φορολογικά καταφύγια. Πολλά από τα ιδρύματα είναι θυγατρικές μεγάλων διεθνών τραπεζών. Το μεγάλο τους πλεονέκτημα είναι ότι καταβάλλουν φόρους απαλλαγμένους από την παρακράτηση του φόρου. Πέραν αυτού ασχολούνται με διεθνή χρηματοδότηση από προνομιακές βάσεις (εξωχώρια κέντρα), η οποία δεν υπόκειται σε συναλλαγματικούς ελέγχους.

ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗΣ (nominee)

Οι εταιρίες αντιπροσώπευσης είναι δομές όπου μια εγχώρια εταιρία ενεργεί ως αντιπρόσωπος μιας εξωχώριας εταιρίας. Όπως προαναφερθήκαμε οι εξωχώριες εταιρίες πάντα αποβλέπουν στην μείωση φορολογητέας ύλης των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων καθώς επίσης πολύ συχνά στο ξέπλυμα του μαύρου χρήματος. Για τον λόγο αυτό οι θιγόμενες χώρες από την διεθνή αυτή την μέθοδο φοροαποφυγής προσπάθησαν να αντιδράσουν θέτοντας ειδικούς νομοθετικούς κανόνες για την διασφάλιση σύλληψης της φορολογητέας ύλης και στην δημιουργία εμποδίων για την λειτουργία των υπεράκτιων εταιριών.

Η Ελλάδα απάντησε στο φαινόμενο των υπεράκτιων εταιριών με τον Ν. 3091/2002, όπου χοντρικά οι συναλλασσόμενοι με υπεράκτιες εταιρίες δεν μπορούν να αναγνωρίσουν τις δαπάνες και τις αποσβέσεις για αγαθά και υπηρεσίες που προέρχονται από αυτές όπως επίσης και επιβάλλοντας ειδικό ετήσιο φόρο σε ποσοστό 3 % επί τις ακίνητης περιουσίας των υπεράκτιων εταιριών. Το διεθνές κεφάλαιο ανταποκρίθηκε στα νέα νομοθετικά δεδομένα μέσω των επιχειρήσεων αντιπροσώπευσης με έδρα σε μια χώρα με μεγάλο δίκτυο συμβάσεων αποφυγής

διπλής φορολογίας όπως για παράδειγμα το Ηνωμένο Βασίλειο. Η κύρια δραστηριότητα των εταιριών αυτών είναι η αντιπροσώπευση των υπεράκτιων εταιριών. Η εκπρόσωπος εταιρία συνάπτει με την υπεράκτια εταιρία ένα συμφωνητικό αντιπροσώπευσης, όπου ορίζεται η αμοιβή της ως προμήθεια επί των συναλλαγών σε ποσοστό ύψους 3%-5%.

Έτσι λοιπόν ενώ στην πραγματικότητα η συναλλαγή γίνεται μεταξύ μιας Ελληνικής και μιας υπεράκτιας εταιρίας, εμφανίζονται να συναλλάσσονται η Βρετανική και η Ελληνική επιχείρηση. Επειδή δε τα αγαθά και υπηρεσίες της συναλλαγής αυτής προέρχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση δεν έχει φυσικά εφαρμογή ο Ν. 3091/200214.

ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

Πολλοί διεθνείς οργανισμοί έχουν αναπτύξει την πρακτική συνδυασμού ενός υφιστάμενου trust, το οποίο δεν είναι νέο offshore προϊόν, με πολιτική ασφάλισης, επίσης όχι νέο onshore προϊόν. Τα δυο αυτά προϊόντα σε συνδυασμό δίνουν νέες ευκαιρίες. Όταν ασφαρίζεται κάποιος πληρώνει ένα ασφάλιστρο. Η ασφάλιση στοιχίζει μόνο ένα μικρό μέρος του ασφαλιστρού που καταβάλλεται. Η ασφαλιστική εταιρία αφού προβεί στην ασφάλιση, τοποθετεί το υπόλοιπο ποσό μαζί με τα δικά της επενδυτικά κεφάλαια και προβαίνει στην παθητική διαχείριση, δηλαδή σε επενδύσεις χαμηλού κίνδυνου. Έτσι η ασφαλιστική πολιτική οδηγεί στο σχηματισμό ενός επενδυτικού χαρτοφυλακίου, το οποίο σημειωτέον μπορεί να περιλαμβάνει όχι μόνο τα χρήματα, αλλά και άλλες μορφές, όπως μετοχές, ομολογίες, παράγωγα χρήματα οικονομικά προϊόντα, ομόλογα κτλ.

Νέο σχήμα (συνδυασμός της ασφαλιστικής δομής με το trust) παρέχει την ευελιξία ως προς τις δυνατότητες διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων του άνω χαρτοφυλακίου και γίνεται ιδιαίτερα χρήσιμη στις χώρες του Γαλλογερμανικού δικαίου, όπου ο θεσμός του trust είναι δυσκατανόητος, καθώς δεν αναγνωρίζεται σε όλες τις χώρες της Ευρώπης και ως εκ τούτου δεν έχει μεγάλη εφαρμογή. (www.offshorecompanies.uk)

ΑΚΙΝΗΤΑ

Ίσως η πιο διαδεδομένη χρήση των υπερακτιων εταιριών στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια είναι η αγορά και διαχείριση ακινήτων. Προκειμένου να προχωρήσει μια υπερακτια εταιρία στην αγορά ακινήτου, πρέπει το φυσικό πρόσωπο, που εμφανίζεται ενώπιον του συμβολαιογράφου ως εκπρόσωπος της εταιρίας, να είναι εφοδιασμένος με πλήρη σειρά εγγράφων που θα αποδεικνύουν τη νόμιμη σύσταση της εταιρίας κατά το δίκαιο της έδρας της, την μέχρι εκείνη τη στιγμή λειτουργία και μη λύση της και την πληρεξουσιότητα του εμφανιζόμενου προσώπου για την κατάρτιση και υπογραφή του συμβολαίου αγοράς. Σημειωτέον ότι όπως γίνεται δεκτό από την διοίκηση η μίσθωση και ιδιόχρηση ακινήτων στην Ελλάδα από μόνα τους δεν

δημιουργούν μόνιμη εγκατάσταση, καθώς και η μεταγενέστερη μεταβίβαση των μετοχών της εταιρίας και ως εκ τούτου όλης της περιουσίας της τόσο της κινητής όσο και της ακίνητης δεν είναι εύκολο να γίνει αντιληπτή από τις φορολογικές Αρχές.

Συμφώνα με τα πρόσφατα στοιχεία στην Ελλάδα υπάρχουν πάνω από 2500 υπεράκτιες εταιρίες με μοναδική δραστηριότητα την κυριότητα και εκμετάλλευση των ακινήτων. Η αγοραία αξία της ακίνητης περιουσίας των υπεράκτιων εταιριών των ελληνικών συμφερόντων ανέρχεται σε περίπου 3 δις. ευρώ. Από το σύνολο των 2500 υπεράκτιων εταιριών , οι 260 εξ αυτών κατέχουν 400 ακίνητα που βρίσκονται στην Μύκονο, ενώ η εμπορική τους αξία ξεπερνά τα 400 εκατ. ευρώ¹⁵.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΜΙΣΘΩΣΗ (Leasing)

Τέτοιες κατασκευές είναι σκόπιμες όταν έχουν συσσωρευτεί κεφάλαια στο όνομα της υπεράκτιης εταιρίας στο εξωτερικό και επιθυμείται ο επαναπατρισμός τους στον τόπο της έδρας της ιδρύτριας επιχείρησης. Έτσι , η υπερακτια εταιρία αγοράζει στο όνομα της τα μηχανήματα που χρειάζεται η ιδρύτρια της και τα μισθώνει στην τελευταία.

Με αυτόν τον τρόπο η ιδρύτρια επιχείρηση αποκτά τον εξοπλισμό που χρειάζεται με τα κονδύλια που έχουν συσσωρευτεί στο εξωτερικό χωρίς να τα φορολογήσει αλλά επιπλέον το κόστος του εξοπλισμού εκπίπτει από το εισόδημα της ιδρύτριας επιχείρησης με την μορφή των καταβαλλομένων μισθωμάτων.

Οι πιο πάνω δραστηριότητες αποτελούν τις συνηθέστερες χρήσεις των υπερακτιων εταιριών, οι οποίες όμως βέβαια δεν εξαντλούν όλες τις δυνατότητες και την επινοητικότητα της ανθρώπινης σκέψης η οποία δημιουργεί συνέχεια καινούριες επιχειρηματικές κατασκευές στις οποίες ενδεικτικά θα μπορούσαμε να περιλάβουμε δραστηριότητες όπως δικαιώματα πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας , παροχή επαγγελματικών υπηρεσιών τραπεζικές εργασίες, υπερακτια αμοιβαία κεφάλαια , εργοδοτικές εταιρίες κτλ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΥΠΕΡΑΚΤΙΟΥ ΣΧΗΜΑΤΟΣ

Η επιλογή της καταλληλότερης δικαιοδοσίας για την ίδρυση της υπερακτιας εταιρίας μπορεί να είναι δύσκολη και απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή. Η επιλογή εξαρτάται από τους σκοπούς του επιχειρηματία σε σχέση με την υπερακτια εταιρία. Έτσι τα κριτήρια βάσει των οποίων γίνεται επιλογή της καταλληλότερης δικαιοδοσίας πρέπει να εξετάζονται ξεχωριστά σε κάθε περίπτωση ανάλογα με τις ανάγκες του ενδιαφερόμενου επιχειρηματία , και είναι τα ακόλουθα:

2.1 Φορολογικές και άλλες διευκολύνσεις.

Για οποιαδήποτε χρήση και αν προορίζεται η υπερακτια εταιρία, το κυριότερο κριτήριο επιλογής είναι το φορολογικό καθεστώς της αντίστοιχης δικαιοδοσίας που διέπει την δραστηριότητα της εταιρίας. Το προαναφερόμενο φορολογικό καθεστώς συνήθως περιλαμβάνει τον φόρο που επιβάλλεται κατά τη διανομή των μερισμάτων στους μετόχους , τον φόρο που επιβάλλεται στα κέρδη από διάθεση περιουσιακών στοιχείων της υπερακτιας εταιρίας , τον φόρο που επιβάλλεται κατά την μεταβίβαση μετοχών της εταιρίας , τον φόρο συγκέντρωσης κεφαλαίου, την αποφυγή του πόθεν έσχες τόσο στην αγορά των περιουσιακών στοιχείων όσο και την νομιμοποίηση των εσόδων, την απαλλαγή από τους φόρους δωρεάς ,κληρονομίας, γονικής παροχής και μεταβίβασης ακινήτου κ.λπ. Τα φορολογικά κίνητρα που παρέχονται από τους φορολογικούς παραδείσους συμπληρώνονται από διάφορες διευκολύνσεις και παροχές όπως είναι εκπτώσεις κατά την ενοικίαση και αγορά του γραφείου , απαλλαγές από δασμούς και τέλη, απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής των εργοδοτικών και ασφαλιστικών εισφορών , φορολογικές απαλλαγές κατά την αγορά αυτοκινήτων , εξοπλισμού γραφείου κ.α. (Μελάς 1995)

2.1.1 Φορολογία επί μεταβιβάσεως περιουσίας λόγω χαριστικής ή επαχθούς αιτίας

Μία ιδιαίτερα σοβαρή φορολογική επιβάρυνση είναι αυτή που προέρχεται από τη μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων λόγω πώλησης (κυρίως ακινήτων, μετοχών μη εισηγμένων στο χρηματιστήριο αξιών, εταιρικών μερίδων, επιχειρήσεων ως συνόλου κ.λπ.) και λόγω χαριστικής αιτίας, είτε λόγω θανάτου (κληρονομιά), είτε εν ζωή (γονική παροχή και δωρεά).

Για να γίνει κατανοητό το ύψος της επιβάρυνσης θα αναφερθούμε συνοπτικά στο ύψος αυτών των επιβαρύνσεων στην Ελλάδα και συγκεκριμένα:

Στην φορολογία μεταβιβάσεως ακινήτων ο συντελεστής του φόρου μεταβίβασης ορίζεται σε ποσοστό 7% για το μέχρι 15.000 ευρώ τμήμα της αγοραίας αξίας και σε 9% για το πέρα του ποσού αυτού τμήμα αυτής. Οι συντελεστές αυτοί προσαυξάνονται σε 9% και 11% αντίστοιχα, όταν το ακίνητο που μεταβιβάζεται βρίσκεται σε εντός σχεδίου περιοχή που λειτουργεί ή έχει συσταθεί Πυροσβεστική Υπηρεσία. (άρθρο 2 παρ. 11 & 12 Ν. 2892/01)1

- Στη φορολογία κληρονομιών, δωρεών και γονικών παροχών οι συντελεστές κυμαίνονται από 5% έως και 40%, ανάλογα με τη συγγένεια μεταξύ των δύο μερών και ανάλογα με το ύψος της μεταβιβαζόμενης περιουσίας. (άρθρο 12 παρ. 5 Ν. 3091/2002)2

- Όσον αφορά τη μεταβίβαση μετοχών μη εισηγμένων στο χρηματιστήριο αξιών και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3 παρ 4 του Ν. 2753/1999 φορολογείται αυτοτελώς με συντελεστή 5% η πραγματική αξία πώλησης μετοχών μη εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αθηνών, που μεταβιβάζονται από ιδιώτες ή από φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ημεδαπά ή αλλοδαπά. Σημειώνεται ότι η διάταξη αυτή αφορά όλες τις μη εισηγμένες μετοχές ανεξάρτητα αν αυτές είναι ονομαστικές ή ανώνυμες.

- Όσον αφορά τη μεταβίβαση εταιρικών μεριδίων και σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 3 (παρ. 3-11, 13, 16, 18 και 19), 4 (παρ. 1-12 και 16-19) και 5 (παρ. 8 και 9) του Ν.2753/1999, θεωρείται ως εισόδημα και φορολογείται αυτοτελώς με συντελεστή 20% το κέρδος ή η ωφέλεια που προκύπτει από τη μεταβίβαση ποσοστών συμμετοχής σε ΟΕ, ΕΕ, ΕΠΕ, αφανή ή συμμετοχική εταιρία, αστική εταιρία (κερδοσκοπική ή μη κερδοσκοπική), κοινωνία αστικού δικαίου που ασκεί επιχείρηση ή επάγγελμα, καθώς και κοινοπραξία του ΚΒΣ, η οποία ασχολείται με οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα εκτός από αυτή της εκτέλεσης δημοσίων ή ιδιωτικών τεχνικών έργων. Επίσης ορίζεται ότι αν μεταβιβασθεί από επαχθή αιτία ατομική επιχείρηση ή μερίδιο ΟΕ ή ΕΕ από γονέα προς τα τέκνα του ή από σύζυγο σε σύζυγο, λόγω συνταξιοδότησης του μεταβιβαζόντος, η μεταβίβαση δεν υπόκειται σε φόρο υπεραξίας. (www.offshoreguides.com)

Σε αντίθεση με τις πιο πάνω ιδιαίτερα σημαντικές φορολογικές επιβαρύνσεις, οι υπεράκτιες εταιρείες συνήθως απαλλάσσουν από το φόρο το σύνολο των παραπάνω πράξεων. Έτσι λ.χ. η Κυπριακή νομοθεσία απαλλάσσει από κεφαλαιουχικό φόρο τα κέρδη που προκύπτουν από πώληση ακίνητης περιουσίας εκτός Κύπρου.4 Κραυγαλέα επίσης είναι η περίπτωση του Παναμά όπου οι τίτλοι της εταιρείας μπορεί να είναι είτε ονομαστικοί είτε ανώνυμοι και ακόμα να μην αναφέρουν καν αξία.

Γίνεται κατανοητό ότι η μεταβίβαση των τίτλων αυτών και κατά συνέπεια και των δικαιωμάτων που αυτοί αντιπροσωπεύουν μπορεί να γίνει οποιαδήποτε στιγμή, χωρίς τύπο και φυσικά χωρίς φορολογία της μεταβίβασης, αφού ιδιοκτήτης του τίτλου είναι ο κομιστής. Αξίζει εδώ να σημειωθεί ότι η συνολική φορολογική επιβάρυνση μίας υπεράκτιας εταιρείας στον Παναμά είναι μόνο 250 USD επειδή σύμφωνα με τη

νομοθεσία της χώρας τα εισοδήματα που προέρχονται από το εξωτερικό παραμένουν αφορολόγητα.

2.1.2 Φορολογικές διευκολύνσεις στην ναυτιλία

Πρώτες χώρες οι οποίες πρόσφεραν σημαντικά φορολογικά οφέλη για τη δημιουργία υπεράκτιων εταιρειών με αντικείμενο την απόκτηση και εκμετάλλευση εμπορικών πλοίων, ήταν η Λιβερία και ο Παναμάς. Οι χώρες αυτές παρείχαν σημαντικά κίνητρα από τις αρχές του εικοστού αιώνα, όχι μόνο στην απόκτηση εμπορικών πλοίων για επιχειρηματικούς λόγους, αλλά και σκαφών αναψυχής από πρόσωπα τα οποία δεν ήθελαν να εμφανίσουν το ιδιοκτησιακό καθεστώς αυτών στη χώρα τους. Φυσικά ακολούθησαν και άλλες χώρες που σήμερα με σειρά ευνοϊκών νομοθετικών ρυθμίσεων παρέχουν ταχύτατη εγγραφή στο εθνικό τους νηολόγιο με ιδιαίτερα χαμηλό κόστος νηολόγησης, φοροαπαλλαγές στις αμοιβές των πληρωμάτων, στα κέρδη από την άσκηση της ναυτιλιακής δραστηριότητας, στους φόρους μεταβίβασης των πλοίων ή των μετοχών των ναυτιλιακών εταιρειών, καθώς και στα τέλη και χαρτόσημα των σχετικών συμβάσεων.

Οι ναυτιλιακές υπεράκτιες εταιρείες μπορούν να διακριθούν σε αυτές που έχουν στην ιδιοκτησία τους και εκμεταλλεύονται πλοία και σε αυτές που ασχολούνται με την διαχείριση πλοίων.

Οι χώρες όπου δραστηριοποιούνται ναυτιλιακές υπεράκτιες εταιρείες δίνουν την δυνατότητα εύκολα και γρήγορα σε κατοίκους άλλων χωρών να ιδρύσουν ένα τέτοιο νομικό σχήμα. Μεταγενέστερα οι εταιρείες αυτές εγγράφουν στο όνομά τους πλοία με σημαία της χώρας της υπεράκτιας δικαιοδοσίας και αποφεύγουν να εμφανίσουν σε οποιοδήποτε επίσημο έγγραφο τους πραγματικούς ιδιοκτήτες λόγω και των αυξημένων κινδύνων της ναυτιλίας. Σημειώνεται ότι λόγω των ιδιαίτερων αυτών κινδύνων συνηθίζεται να ιδρύεται μία ναυτιλιακή εταιρεία ανά πλοίο.

Οι εταιρείες διαχείρισης πλοίων δραστηριοποιούνται στη προσφορά υπηρεσιών στελεχώσεως, μεσιτειών, ναυλώσεων, ασφαλίσεων, ενοικιάσεων και αγοραπωλησιών πλοίων.

Η Ελλάδα απάντησε στη πρόκληση αυτή και στο γεγονός ότι ιδιαίτερα μεγάλος αριθμός πλοίων ελληνικών συμφερόντων ανήκουν σε υπεράκτιες εταιρείες, αρχικά με το ν. 2687/1953 σχετικά με τη προστασία των επενδύσεων κεφαλαίων εξωτερικού και έπειτα με τον αναγκαστικό νόμο 89/1967. Μεταγενέστερα και βάσει του ν. 27/1975 θεωρούνται πλοία ελληνικά τα πλοία οιασδήποτε υπεράκτιας εταιρείας που νηολογούνται στην Ελλάδα. Η υπεράκτια εταιρεία έχει ακόμα τη δυνατότητα να ιδρύσει στην Ελλάδα υποκατάστημα ή γραφείο με συνέπεια τα κέρδη από την εκμετάλλευση των υπό ελληνική σημαία πλοίων να εξευρίσκονται τεκμαρτά με βάση την ηλικία του πλοίου και τους κόρους ολικής χωρητικότητας τους.

Βέβαια τα κίνητρα αυτά είναι σημαντικά αλλά όχι τόσο ελκυστικά όσο άλλων χωρών. Έτσι η Κύπρος που βρίσκεται στην έκτη θέση διεθνώς στην εμπορική ναυτιλία διαθέτοντας ένα στόλο 2.673 πλοίων με δυναμικότητα 27 εκατομμυρίων μεικτού φορτίου, προσφέρει τις εξής φορολογικές διευκολύνσεις στους πλοιοκτήτες:

- Μηδενικός φόρος επί των κερδών τους από την εκμετάλλευση κυπριακού πλοίου ή από μερίσματα κυπριακής πλοιοκτήτριας εταιρείας
- Μηδενικός κεφαλαιουχικός φόρος από την πώληση των μετοχών τους σε κυπριακή πλοιοκτήτρια εταιρεία
- Μηδενικός κτηματικός φόρος από την κληρονομική μεταβίβαση μετοχών σε κυπριακή πλοιοκτήτρια εταιρεία
- Μηδενικός φόρος εισοδήματος επί των αποδοχών των αξιωματικών του πληρώματος
- Μηδενικός φόρος χαρτοσήμανσης επί υποθήκευσης πλοίων ή άλλων εγγυητικών εγγράφων. (Phylaktis 1994)

2.1.3 Μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης μέσω χρηματοδότησης

Είναι γνωστό ότι από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης, για την εξεύρεση των φορολογητέων κερδών, εκκίπνουν και οι τόκοι από δάνεια που έχει συνάψει η επιχείρηση. Τα δάνεια αυτά μπορούν να αναφέρονται είτε σε μακροχρόνιες χρηματοδοτήσεις που αφορούν συνήθως επενδυτικά σχέδια της επιχείρησης και επενδύσεις σε πάγιο εξοπλισμό, είτε σε βραχυπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις που συνήθως αναφέρονται σε δάνεια κινήσεως. Αξίζει στο σημείο αυτό να επισημανθεί ότι από την Ελληνική φορολογική νομοθεσία έχει γίνει δεκτό² ότι οι τόκοι δανείων εκκίπνουν από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης, ανεξάρτητα αν από τα οικονομικά δεδομένα της προκύπτει ανάγκη χρηματοδότησης. Έτσι, στην περίπτωση που η επιχείρηση εμφανίζει χρεωστικό υπόλοιπο ταμειακών διαθεσίμων το οποίο υπερκαλύπτει το προϊόν του δανείου, η ελληνική φορολογική αρχή είναι αναγκασμένη να δεχθεί την δαπάνη των τόκων, επειδή είναι στην διακριτική ευχέρεια της επιχείρησης να δραστηριοποιείται με ίδια κεφάλαια ή με κεφάλαια τρίτων.

Η ίδρυση μίας θυγατρικής υπεράκτιας εταιρείας από μία ημεδαπή μητρική, μπορεί στην περίπτωση του δανεισμού, να ωφελήσει την μητρική με την λήψη δανείου από την θυγατρική με αυξημένο ποσοστό τόκου. Έτσι, ενώ το δάνειο θα το έπαιρνε κατευθείαν η μητρική εταιρεία, αντί αυτής δανειοδοτείται η θυγατρική. Αμέσως μετά, η θυγατρική χορηγεί δάνειο στην μητρική της, με επιτόκιο πολύ μεγαλύτερο από αυτό της πραγματικής δανειοδότησης. Τελικά, η μητρική θα εκπέσει τους υψηλούς τόκους της διαχειριστικής περιόδου, ενώ η θυγατρική θα φορολογηθεί για τη διαφορά των τόκων που εισπράττει από τη μητρική και αυτών που καταβάλλει για την αποπληρωμή του δανείου. (www.goccp.com)

Αν π.χ. μία Ελληνική μητρική εταιρεία διατηρεί μία θυγατρική υπεράκτια στην Κύπρο και θελήσει να δανειοδοτηθεί με ένα ποσό 10.000.000 € με ετήσιο επιτόκιο 3%, είναι προτιμότερο να δανειοδοτηθεί η θυγατρική η οποία αμέσως θα δανειοδοτήσει την μητρική της με ένα αυξημένο επιτόκιο έστω 6%. Στην περίπτωση που τα κέρδη της θυγατρικής υπερκαλύπτουν το ποσό των τόκων της διαχειριστικής περιόδου αυτή θα καρπωθεί τη διαφορά των δύο ποσοστών επιτοκίου επί τον συντελεστή φορολογίας του νομικού προσώπου και στην περίπτωση μιας ελληνικής ανώνυμης εταιρείας $10.000.000 \times 3\% \times 35\% = 105.000 \text{ €}$. Από το ποσό αυτό φυσικά θα πρέπει να αφαιρεθεί το κέρδος που θα προκύψει από τη διαφορά επιτοκίων για την υπεράκτια εταιρεία και θα φορολογηθεί στη περίπτωση της Κύπρου με 4,25% και συγκεκριμένα $10.000.000 \times 3\% \times 4,25\% = 12.750 \text{ €}$. Άρα το τελικό όφελος που θα προκύψει για την ημεδαπή επιχείρηση θα ανέρχεται σε $105.000 \text{ €} - 12.750 \text{ €} = 92.250 \text{ €}$.

Βέβαια, στο προαναφερόμενο σενάριο θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή ώστε να υπάρχει σύμβαση αποφυγής διπλής φορολογίας μεταξύ των χωρών εγκατάστασης της μητρικής και της θυγατρικής εταιρείας, έτσι ώστε να μην υπάρχει παρακράτηση φόρου στην χώρα της μητρικής για το ποσό των τόκων που θα καταβάλει στη θυγατρική. Αν δεν συμβαίνει αυτό, τότε στα ποσά των τόκων που θα καταβάλει η ελληνική π.χ. μητρική θα γίνει παρακράτηση φόρου σε ποσοστό 20% (άρθρο 54 ν. 2238/1994)¹, το ποσό δε της παρακράτησης είναι σίγουρο ότι η χώρα «φορολογικός παράδεισος» της θυγατρικής δεν θα δεχθεί να το συμψηφίσει και πολύ περισσότερο να επιστρέψει στην υπεράκτια εταιρεία την τυχόν διαφορά.

Τέλος, μια παρεπόμενη ωφέλεια στην όλη διαδικασία είναι και η συσσώρευση κεφαλαίων στη χώρα της θυγατρικής υπεράκτιας λόγω των πραγματοποιηθέντων κερδών από την διαφορά επιτοκίων, κεφάλαια τα οποία μπορούν είτε να διανεμηθούν με τη μορφή μερισμάτων και να επανεισαχθούν στην χώρα της μητρικής, είτε να παραμείνουν για αξιοποίηση υπεράκτια.

2.2 Ύπαρξη Συμβάσεων Αποφυγής διπλής Φορολογίας

Τα υπερακτια κέντρα διακρίνονται σε αυτά που διαθέτουν ένα δίκτυο Συμβάσεων Αποφυγής διπλής Φορολογίας με άλλα κράτη και σε αυτά που δεν διαθέτουν τέτοιες συμβάσεις. Συνήθως οι χώρες με μηδενικούς φορολογικούς συντελεστές είναι αυτές που δεν έχουν συνάψει διμερείς συμβάσεις, ενώ οι χώρες με χαμηλή αλλά όχι ανύπαρκτη φορολογία προσφέρουν οφέλη και από διακρατικές συμβάσεις. Η χρησιμότητα των διμερών συμβάσεων έγκειται στο γεγονός ότι προσφέρουν τη δυνατότητα του φορολογικού προγραμματισμού, που επιτρέπει την εξαγωγή και τον επαναπαρισμό κεφαλαίων με μικρή και καμία φορά μηδενική φορολογική επιβάρυνση.

2.3 Αποφυγή της εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας

Επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό και απασχολούν προσωπικό μπορούν ιδρύοντας μια υπεράκτια εταιρεία να απαλλαγούν από κάθε υποχρέωση καταβολής εισφορών κοινωνικής ασφάλισης ή άλλων εργοδοτικών εισφορών, με συνέπεια τη σημαντική μείωση του κόστους και την αποφυγή κάθε είδους εμπλοκής με την εργατική και ασφαλιστική νομοθεσία.

Στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται ημεδαπές εταιρίες «ενοικίασης» προσωπικού οι οποίες συνήθως δεν διαθέτουν άλλο περιουσιακό στοιχείο παρά το ανθρώπινο δυναμικό. Ο γράφων γνωρίζει τουλάχιστον μία περίπτωση όπου μια τέτοια ημεδαπή εταιρεία «ενοικιάζει» το προσωπικό της σε μία υπεράκτια επιχείρηση με παραγωγική δραστηριότητα στην Ελλάδα. Με τον τρόπο αυτό η ημεδαπή εταιρεία είναι υπόλογος ως προς το ελληνικό δημόσιο όσον αφορά την απόδοση των ασφαλιστικών εισφορών των εργαζομένων και του νομίμου των αμοιβών τους, ενώ η υπεράκτια εταιρεία δεν έχει καμία υποχρέωση απέναντί τους αλλά καταβάλει μηνιαίως το συμφωνηθέν μίσθωμα προς την πρώτη. Ως συνέπεια του γεγονότος αυτού είναι ότι σε περίπτωση μη κάλυψης των υποχρεώσεων της ημεδαπής απέναντι στους εργαζόμενους ή το δημόσιο, θα πρέπει οι θιγόμενοι να στραφούν εναντίον αυτής η οποία όμως δεν διαθέτει άλλα περιουσιακά στοιχεία. Από την άλλη μεριά, η υπεράκτια επιχείρηση που είναι και ο ουσιαστικός εργοδότης δεν έχει καμία μισθοδοτική ή ασφαλιστική ευθύνη προς τους εργαζόμενους. (Παπαδόπουλος 1998)

2.4 Αποφυγή δεσμεύσεων ατομικής περιουσίας

Ένας ιδιαίτερα σημαντικός λόγος ίδρυσης και λειτουργίας μιας υπεράκτιας εταιρείας είναι και η αποφυγή δεσμεύσεων ατομικής περιουσίας με τη διασφάλιση από μελλοντικές διεκδικήσεις δανειστών. Στην εταιρεία αυτή μπορούν να μεταβιβαστούν τα σημαντικότερα περιουσιακά στοιχεία του ενδιαφερόμενου έτσι ώστε να διασφαλιστούν από κάθε μελλοντική διεκδίκηση κάθε ανικανοποίητου δανειστού.

Η προσπάθεια ενός προσώπου να μειώσει τον ενδεχόμενο κίνδυνο από το να στραφούν κάποιοι πιστωτές του ή και το δημόσιο εναντίον προσωπικών του περιουσιακών στοιχείων, όταν η στρατηγική αντίδρασή του εκδηλώνεται μέσα από την ίδρυση μιας υπεράκτιας εταιρείας αναφέρεται στην βιβλιογραφία ως «υπεράκτια εμπιστοσύνη προστασίας προτερημάτων»¹

Οι υπεράκτιες εταιρείες στην περίπτωση αυτή είναι φορείς προστασίας προτερημάτων δεδομένου ότι περιορίζουν την πιθανή ευθύνη ενός επενδυτή στο ποσό που επενδύεται, προστατεύοντας κατά συνέπεια τα άλλα προτερήματά του (επενδύσεις, τραπεζικοί λογαριασμοί και ακίνητα) από τις αξιώσεις των πιστωτών.

Βέβαια η προστασία προτερημάτων υπάρχει και στις εθνικές νομοθεσίες των χωρών των επενδυτών. Έτσι στην Ελλάδα ο ετερόρρυθμος εταίρος και ο εταίρος σε εταιρεία περιορισμένης ευθύνης ευθύνεται μέχρι του ποσού της εταιρικής του μερίδας, ενώ ο μέτοχος ανώνυμης εταιρείας μέχρι του ποσού του μετοχικού κεφαλαίου που αντιστοιχεί στην αξία των μετοχών του. Στην πραγματικότητα όμως στις πιο πολλές

περιπτώσεις, οι ελληνικές τράπεζες ζητούν και προσωπικές εμπράγματα εγγυήσεις σε περίπτωση δανειοδότησης της εταιρείας. Επί πλέον, στις περιπτώσεις της προσωπικής επιχείρησης και της ιδιότητας του ομόρρυθμου εταίρου, υπάρχει απεριόριστη ευθύνη με όλη την προσωπική περιουσία του επιτηδευματία ή του εταίρου. Είναι χαρακτηριστικό ότι για να αποφύγουν το κίνδυνο αυτό πολλοί ελεύθεροι επαγγελματίες δραστηριοποιούνται με τη μορφή της μονοπρόσωπης εταιρείας περιορισμένης ευθύνης (π.χ. οικονομολόγος ασκεί το επάγγελμά του όχι ως ελεύθερος επαγγελματίας αλλά ως μονοπρόσωπη Ε.Π.Ε.).

Σε αντίθεση λοιπόν με την τοπική νομική προστασία προτερημάτων που περιορίζει μέχρι ένα βαθμό την ευθύνη κάποιου, η υπεράκτια προστασία προτερημάτων περιλαμβάνει την μεταφορά των προτερημάτων (ή των νομικών τίτλων αυτών) σε μία ξένη αρμοδιότητα έτσι ώστε να τα κάνει απρόσιτα σε ενδεχόμενη περίοδο κρίσης.

Γενικά οι ξένες αρμοδιότητες έχουν θεσπίσει ειδική νομοθεσία που προστατεύει τους χρεώστες από τους ξένους πιστωτές, οι συγκεκριμένοι δε νόμοι έρχονται τις περισσότερες φορές σε αντίθεση με την εθνική νομοθεσία της χώρας του χρεώστη

Πραγματοποιώντας μια θεωρητική υπέρβαση μπορούμε να πούμε ότι όπως χώρες σαν την Ελβετία προστατεύουν αυτούς που διώκονται στις πατρίδες τους για τις θρησκευτικές ή τις πολιτικές τους πεποιθήσεις, έτσι και οι σύγχρονες χώρες προστασίας προτερημάτων παρέχουν προστασία σε εκείνους που δραπετεύουν από τα νομικά και φορολογικά συστήματα των χωρών τους.

Στην πραγματικότητα όμως για να προσελκύσουν επενδυτές οι χώρες προστασίας προτερημάτων έχουν θεσπίσει νομοθεσία «προστασίας προτερημάτων» περιορίζοντας σοβαρά τα δικαιώματα των πιστωτών, αφού τα προτερήματα του επενδυτή έχουν τοποθετηθεί πέραν από τη προσιτότητα των πιστωτών του (νήσοι Nevis και Cook).¹ Στην ουσία βέβαια καμία υπεράκτια προστασία προτερημάτων δεν μπορεί να εξασφαλίσει πλήρη προστασία των περιουσιακών στοιχείων, αλλά συνήθως λειτουργεί αποτρεπτικά προς τους πιστωτές λόγω της προστιθέμενης δαπάνης στην οποία θα πρέπει οι τελευταίοι να υποβληθούν πραγματοποιώντας δικαστικούς αγώνες σε τρίτες χώρες.

Είναι γεγονός πάντως ότι η προώθηση χρηματοοικονομικών προϊόντων συχνά επιχειρείται στα πλαίσια παροχής υπηρεσιών προστασίας κεφαλαίων που αποτελεί μια ενδιαφέρουσα επενδυτική πρόταση. Οι υπεράκτιες αγορές, εκμεταλλεζόμενες τις αδυναμίες ανεπτυγμένων αγορών και ειδικά των ΗΠΑ, προωθούν προγράμματα συγκέντρωσης και διαχείρισης κεφαλαίων, εξασφαλίζοντας στους επενδυτές την ασφάλεια αυτών σε περιπτώσεις που αυτοί βρεθούν υπόχρεοι υψηλών οικονομικών ποσών σε on-shore αγορές. Για παράδειγμα, στις ΗΠΑ είναι ιδιαίτερα συχνές οι μηνύσεις κυρίως εναντίων εύπορων πολιτών οι οποίες αποσκοπούν στην απομύζηση σημαντικών χρηματικών κεφαλαίων. Ο κίνδυνος αυτός μπορεί να αντιμετωπιστεί με την εξαγωγή κεφαλαίων εκτός της χώρας σε παράκτιες επιχειρήσεις που διασφαλίζουν την ανωνυμία του επενδυτή και φέρουν την κυριότητα των κεφαλαίων του ή σε αμοιβαία κεφάλαια κλειστού τύπου.

2.5. Απόρρητο και εχεμύθεια

Στις περισσότερες περιπτώσεις οι μέτοχοι των υπεράκτιων εταιρειών επιθυμούν την διατήρηση της ανωνυμίας τους και την αποφυγή σύνδεσης του ονόματός τους με την υπεράκτια εταιρεία.

Καθοριστικής σημασίας κριτήρια επιλογής μιας υπεράκτιας δικαιοδοσίας είναι τα εγγύα εχεμύθειας όπως π.χ. η απουσία δημοσίων αρχείων και μητρώων, η δυνατότητα χρήσης θεματοφυλάκων και εμπιστευματοδόχων μετόχων (nominee shareholders) οι οποίοι και θα διαχειρίζονται την υπεράκτια εταιρεία για λογαριασμό των δικαιούχων, η νομοθετική δυνατότητα για μετοχές στον κομιστή (ανώνυμες) κ.λ.π.

Η Κύπρος για παράδειγμα, έως την 31/12/2002 εφήρμοσε νομοθεσία για τις υπεράκτιες εταιρείες σύμφωνα με την οποία οι μέτοχοι μπορούσαν να είναι άτομα, εταιρείες ή εμπιστεύματα. Οι μετοχές μπορούσαν να κρατηθούν από εμπιστευματοδόχους μετόχους για λογαριασμό των δικαιούχων. Το όνομα και τα λοιπά στοιχεία των δικαιούχων μετόχων δινόταν μόνο στην Κεντρική τράπεζα Κύπρου και η ταυτότητα αυτών ήταν απολύτως εμπιστευτική.² Για να γίνουν γνωστά τα ονόματα των μετόχων απαιτείτο διαταγή Κυπριακού δικαστηρίου.

Γενικά, παρά τις πιέσεις για άρση του απορρήτου που ασκούνται στις υπεράκτιες δικαιοδοσίες, έχουν αναπτυχθεί πολλαπλοί μηχανισμοί για την εξασφάλισή του. Για παράδειγμα, από υπεράκτιες αγορές που προσαρμόζουν το θεσμικό τους πλαίσιο στις επιταγές των on-shore αγορών, έχει επιτευχθεί η διατήρηση του απορρήτου των καταθετικών προϊόντων - εξαιρουμένων των ερευνών για οικονομικά εγκλήματα. Επίσης από ορισμένες υπεράκτιες αγορές παρέχεται η - λιγότερο νόμιμη - δυνατότητα έκδοσης πιστοποιητικών ταυτότητας, διαβατηρίου και άδειας οδήγησης με προστασία της «κύριας» ταυτότητας των ιδιωτών. Αυτά προτείνεται να χρησιμοποιούνται σε εργασίες όπως η έναρξη τραπεζικού λογαριασμού σε παράκτιες αγορές και να μην αντικαθιστούν τα πραγματικά πιστοποιητικά ταυτότητας σε λοιπές χώρες - κυρίως το διαβατήριο.

Ας σημειωθεί ότι ιδιαίτερα στις ΗΠΑ είναι διαδεδομένη η έκδοση δεύτερου διαβατηρίου off-shore (π.χ. από τον Παναμά, τη Βραζιλία ή την Κόστα Ρίκα) με στόχο την προστασία εύπορων ή διάσημων πολιτών. Ελκυστικά είναι τα πιστοποιητικά υπηκοότητας ή διαμονής που εκδίδουν οι Μπαχάμες και η Γρενάδα, καθώς προσφέρουν δυνατότητα μετακίνησης χωρίς visa σε εκτεταμένο αριθμό χωρών. Ωστόσο απαιτείται προσοχή, καθώς υπάρχουν παρεχόμενα πιστοποιητικά που δεν δίνουν δεύτερη υπηκοότητα σε υπεράκτια αγορά, αλλά φέρουν τα στοιχεία χωρών που έχουν πάψει να υφίστανται ή έχουν αλλάξει το όνομά τους! Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν κυρίως πρώην αποικίες που απέκτησαν την ανεξαρτησία τους, όπως η Βρετανική Ονδούρα που σήμερα ονομάζεται Belize, η πρώην Zanzibar νυν Τανζανία, ή η Upper Volta που σήμερα είναι γνωστή ως Burkina Faso.

Είναι χαρακτηριστικό ότι με 950 δολάρια ο ενδιαφερόμενος λαμβάνει ταχυδρομικά το διαβατήριο, με δύο αντίγραφα ταυτότητας και δώρο το δίπλωμα οδήγησης. Για την απόκτηση διπλωματικού διαβατηρίου το κόστος είναι ελαφρώς υψηλότερο (1.450

δολ.), ενώ για έκδοση δεύτερων πιστοποιητικών ταυτότητας η επιλογή μπορεί να γίνει από μια εκτεταμένη λίστα ανύπαρκτων χωρών: British Guiana, British Honduras, British Hong Kong, British West Indies Burma, Dutch Guiana, EasternSamoa, New Granada, New Hebrides Netherlands East Indies, Rhodesia, South Vietnam, Spanish Guinea, USSR και Zanzibar.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΥΠΕΡΑΚΤΙΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

3.1 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Η φορολογία επί των κερδών των επιχειρήσεων στην Ελλάδα, προσδιορίζεται με συντελεστές οι οποίοι καθορίζονται από τα άρθρα 9, 10 του Ν. 2238/1994 και συγκεκριμένα:

- Τα κέρδη των επιχειρήσεων που ασκούνται από φυσικά πρόσωπα φορολογούνται στο όνομα του φυσικού προσώπου, αφού σε αυτά τα κέρδη (Δ' πηγή) αθροιστούν και τα τυχόν λοιπά εισοδήματά του από άλλες πηγές, με μία κλίμακα συντελεστών από 0% έως και 40% για σύνολο εισοδημάτων άνω των 23.400 €.

- Τα κέρδη των επιχειρήσεων που ασκούνται με τη μορφή της ομόρρυθμης ή της ετερόρρυθμης εταιρείας, της κοινωνίας αστικού δικαίου που ασκεί επάγγελμα ή επιχείρηση και της αστικής κερδοσκοπικής ή μη εταιρείας, φορολογούνται με συντελεστή 25%, αφού από αυτά αφαιρεθεί ποσοστό 50% του ποσού των κερδών που αντιστοιχούν στα ομόρρυθμα μέλη ως επιχειρηματική αμοιβή, τα οποία και φορολογούνται στο όνομα του φυσικού προσώπου

- Τα κέρδη των επιχειρήσεων που ασκούνται με τη μορφή της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης (Ε.Π.Ε.), της συμμετοχικής ή αφανούς εταιρείας και της κοινοπραξίας της παραγράφου 2 του άρθρου 2 του κώδικα βιβλίων και στοιχείων³, φορολογούνται με συντελεστή 35%.

- Οι ανώνυμες εταιρείες με μετοχές εισηγμένες ή μη στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, οι δημόσιες επιχειρήσεις και οι αλλοδαπές επιχειρήσεις, φορολογούνται με συντελεστή 35%⁴

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω, ο συντελεστής φορολογίας μίας επιχείρησης με τη μορφή της ανωνύμου εταιρείας ή της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης στην Ελλάδα ανέρχεται σε 35% και θεωρείται ως ιδιαίτερα υψηλός.

Από την άλλη μεριά, οι συντελεστές φορολογίας μιας υπεράκτιας εταιρείας, η οποία συνήθως δραστηριοποιείται με τη μορφή της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης, απέχει σημαντικά από τα Ελληνικά δεδομένα

Αν εξετάσουμε την περίπτωση της Κύπρου μέχρι και την 31/12/2004, θα δούμε ότι το καθαρό κέρδος των υπεράκτιων εταιρειών προσδιορίζεται λογιστικά και ο φόρος εισοδήματος ανέρχεται σε 4,25% επ' αυτού. Μετά την πληρωμή του φόρου εισοδήματος, τα κέρδη μπορούν να διανεμηθούν ως μέρισμα και να μεταφερθούν σε οποιαδήποτε χώρα του κόσμου χωρίς περιορισμούς, επειδή δεν υπάρχει κατακράτηση φόρου στα μερίσματα. (Παμπούκης 2009)

Αναλυτικά, η άμεση φορολογική επιβάρυνση επί των κερδών μιας υπεράκτιας εταιρείας, ανά χώρα «φορολογικό παράδεισο», είναι η εξής:

<u>ΧΩΡΑ</u>	<u>ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ</u>
ANDORRA	0%
BAHAMAS	0%
BARBADOS	1-2,5%
BERMUDA	0%
BRITISH VIRGIN ISLANDS	0%
CAYMAN ISLANDS	0%
COOK ISLANDS	0%
CYPRUS	4,25%
GIBRALTAR	0%
GUERNSEY	0%
HONG KONG	0%
IRELAND	0%
ISLE OF MAN	15-20%
JAMAICA	33%
JERSEY	0-2%
LABUAN	3% οι εμπορικές 0% οι λοιπές
LIECHTENSTEIN	0,1% στο μετοχικό κεφάλαιο
LUXEMBURG	Για εταιρείες holding 0,2% στο μετοχικό κεφάλαιο
MADEIRA	0%
MALTA	0%
MAURITIUS	15%
MONACO	0%
NETHERLANDS ANTILLES	Για εταιρείες holding 2,4-3% στο μετοχικό κεφάλαιο & 0% για εταιρείες ακινήτων
NEVIS	0%
NIUE	0%
PANAMA	0%
SAMOA	0%
SWITZERLAND	10-35%
TURKS & CAICOS ISLANDS	0%
VANUATU	0% για τα πρώτα 20 χρόνια από την ίδρυση

Σημειώνεται ότι οι φορολογικοί συντελεστές αυτοί εφαρμόζονται για εισοδήματα που προέρχονται από δραστηριότητες που πραγματοποιούνται εκτός της χώρας – έδρας της υπεράκτιας εταιρείας.

3.2. Η αναγνώριση των αποσβέσεων σε πάγια που αγοράζονται από υπεράκτιες εταιρείες

Με τις διατάξεις της παραγράφου 7 του άρθρου 5 του ν. 3091/2002 (ΦΕΚ 330Α/24.12.2002) προστέθηκε νέο εδάφιο στην περίπτωση στ' της παραγράφου 1 του άρθρου 31 του κώδικα φορολογίας εισοδήματος ν. 2238/94. Με τις νέες αυτές διατάξεις προβλέπεται, σύμφωνα με τη περίπτωση στ', η μη έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων των αποσβέσεων επί των πάγιων περιουσιακών στοιχείων τους τα οποία αγοράζονται από εξωχώρια εταιρεία. Ως "εξωχώρια εταιρεία" νοείται, κατά ρητή διατύπωση των πιο πάνω διατάξεων, η εταιρεία εκείνη που έχει την έδρα της σε αλλοδαπή χώρα και με βάση τη νομοθεσία της οποίας δραστηριοποιείται αποκλειστικά σε άλλες χώρες και απολαμβάνει ιδιαίτερα ευνοϊκής φορολογικής μεταχείρισης. (Αντωνόπουλος Δημήτρης 2004)

Επομένως, οι επιχειρήσεις που αγοράζουν πάγια περιουσιακά στοιχεία από εξωχώρια εταιρεία θα υπολογίζουν λογιστικά αποσβέσεις επί των στοιχείων αυτών, αλλά όμως με την υποβολή της ετήσιας δήλωσης φορολογίας εισοδήματός τους, θα πρέπει να αναμορφώνουν τα αποτελέσματά τους με το ποσό των πιο πάνω αποσβέσεων, προσθέτοντας αυτό ως λογιστική διαφορά.

Κατά συνέπεια, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να ερευνούν αν η αλλοδαπή επιχείρηση από την οποία πρόκειται να προμηθευτούν πάγια περιουσιακά στοιχεία έχει έδρα σε κάποιο από τα αναφερόμενα στη σχετική εγκύκλιο Κράτη ή εδάφη, ούτως ώστε να εξετάζεται στη συνέχεια αν πρόκειται περί εξωχώριας εταιρείας. Άλλα κριτήρια που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για να διαπιστωθεί αν ο εκδότης του φορολογικού στοιχείου είναι εξωχώρια εταιρεία είναι τα ακόλουθα:

- Ο εκδότης του φορολογικού στοιχείου δεν είναι παραγωγός - κατασκευαστής του προϊόντος, αλλά μεσολαβητής - κατασκευαστής. Και τούτο διότι οι εξωχώριες εταιρείες κατά κανόνα διαμεσολαβούν σε τριγωνικές συναλλαγές, όπου από άλλη χώρα αποστέλλονται τα εμπορεύματα και από άλλη τιμολογούνται.
- Στα φορολογικά στοιχεία (πλην ελαχίστων εξαιρέσεων) δεν αναγράφεται ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου, καθόσον οι περισσότερες εξωχώριες εταιρείες δε διαθέτουν Α.Φ.Μ.
- Ως διεύθυνση της έδρας της εταιρείας συνήθως αναγράφεται το "B.O." (BOX OFFICE) εταιρεία γραμματοκιβωτίου.

Σε περίπτωση που από τα παραπάνω ενδεικτικά στοιχεία δεν προκύπτει η ιδιότητα της προμηθεύτριας εταιρείας ως εξωχώριας ή μη εταιρείας, οι επιχειρήσεις που προμηθεύονται πάγια περιουσιακά στοιχεία έχουν την υποχρέωση να προσκομίσουν

αποδεικτικά στοιχεία που θα τους ζητηθούν από τον έλεγχο. Ενδεικτικά, τα στοιχεία αυτά είναι τα ακόλουθα:

- Ισολογισμός της εταιρείας για τη διαπίστωση ύπαρξης δραστηριότητας, παγίων και προσωπικού
- Στοιχεία για το απασχολούμενο προσωπικό και τις εγκαταστάσεις της εταιρείας
- Στοιχεία δραστηριότητας της εταιρείας, κλπ.

Τα ανωτέρω ισχύουν, σύμφωνα με τις διατάξεις της περίπτωσης β' του άρθρου 30 του ν. 3091/2002, για διαχειριστικές περιόδους που αρχίζουν από την 1η Ιανουαρίου 2003 και μετά. Δηλαδή, τα ανωτέρω έχουν εφαρμογή για πάγια στοιχεία που προμηθεύονται οι επιχειρήσεις από εξωχώριες εταιρίες από 1.1.2003 και μετά. (Κωσταρέλου Πέμπτη 15 Απριλίου 2010)

3.3. Η αναγνώριση των δαπανών που προέρχονται από υπεράκτιες εταιρείες

Με τις διατάξεις της παραγράφου 9 του άρθρου 5 του Ν. 3091/2002, όπως αυτός τροποποίησε και συμπλήρωσε τη παρ. 14 του άρθρου 31 του ν. 2238/94, προβλέπεται η μη έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων και των λοιπών δαπανών που πραγματοποιούν για την αγορά αγαθών ή λήψη υπηρεσιών από εξωχώρια εταιρεία, καθώς και των δικαιωμάτων ή αποζημιώσεων που καταβάλλουν αυτές σε εξωχώρια εταιρεία για τη χρησιμοποίηση στην Ελλάδα τεχνικής βοήθειας, ευρεσιτεχνιών, σημάτων, σχεδίων, μυστικών βιομηχανικών μεθόδων και τύπων, πνευματικής ιδιοκτησίας και άλλων συναφών δικαιωμάτων. Εξαιρέση αποτελούν οι δαπάνες που αφορούν αγορά ή μεταφορά στην Ελλάδα αργού πετρελαίου, πετρελαιοειδών ή άλλων προϊόντων για τα οποία δημοσιεύονται δείκτες τιμών χονδρικής πώλησης και τα οποία αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά προϊόντων. (Λεοντάρης 2004)

Επί πλέον, τροποποιείται η παράγραφος 35 του άρθρου 6 του ν. 2601/1998 (ΦΕΚ 81 Α') και δεν δίνονται ενισχύσεις από 1/1/2003, για αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση μηχανημάτων ή λοιπού εξοπλισμού, αν η αγορά δεν πραγματοποιείται απευθείας από τον κατασκευαστικό οίκο ή δεν υπάρχει επικυρωμένο τιμολόγιο του κατασκευαστή.

Ενώ όμως ο νόμος αναφέρεται στις δαπάνες και στις αποσβέσεις παγίων των επιχειρήσεων, δεν αναφέρεται καθόλου στις έμμεσες αγορές (τριγωνικές αγορές) που πραγματοποιούνται μέσω των υπεράκτιων χωρών, με σκοπό την υπερτιμολόγηση των αγαθών. Αν για παράδειγμα κάποια Ελληνική επιχείρηση πραγματοποιεί αγορές από την Κίνα, το πιθανότερο είναι ότι θα εμφανίζει ιδιαίτερα μεγάλο περιθώριο κέρδους με συνέπεια την υπέρμετρη φορολογία της. Σε περίπτωση όμως που έχει ιδρύσει μία υπεράκτια εταιρεία σε κάποια εξωχώρια δικαιοδοσία, θα μπορούσε να πραγματοποιεί τριγωνικές αγορές, με τα εμπορεύματα να ταξιδεύουν κατευθείαν από την Κίνα στην Ελλάδα, ενώ τα τιμολόγια, θα περνούν πρώτα από την υπεράκτια δικαιοδοσία και

αφού επανατιμολογηθούν με μεγάλη αυξητική απόκλιση, θα φθάνουν στην Ελλάδα υπερτιμολογημένα έτσι ώστε θα περιορίζουν σημαντικά το εγχώριο περιθώριο κέρδους. Βέβαια γίνεται κατανοητό ότι η μείωση των κερδών στην Ελλάδα θα μεταφερθεί ως ισόποση κερδοφορία στην υπεράκτια δικαιοδοσία, η οποία πιθανώς να έχει μηδενικό ή ελάχιστο φορολογικό συντελεστή. (Barber 2007)

Στην προκειμένη περίπτωση, η μόνη ασφαλιστική δικλείδα του φορολογικού μας συστήματος είναι το άρθρο 39 του ν. 2238/1994 που αναφέρεται στις υπερτιμολογήσεις και στις υποτιμολογήσεις. Στην συγκεκριμένη περίπτωση ο νομοθέτης προσθέτει τη διαφορά μεταξύ πραγματικής και τιμολογηθείσας αξίας ως κέρδος σε βάρος της επιχείρησης που ωφελήθηκε από την υπερτιμολόγηση, επιβάλλοντας επί πλέον και πρόστιμο ίσο με το 10% της αποκρυσθείσας ύλης. Βέβαια, για να επιβληθούν τα παραπάνω θα πρέπει:

- Η ημεδαπή εταιρία τελεί υπό τον έλεγχο της αλλοδαπής, λόγω συμμετοχής της δεύτερης στο κεφάλαιο ή τη διοίκηση της πρώτης
- Να αποδειχθεί ότι η υπερτιμολόγηση δεν έγινε με σκοπό την αποφυγή των άμεσων ή έμμεσων φόρων.

3.4. Ο ειδικός φόρος επί των ακινήτων των υπεράκτιων εταιρειών

Με τις διατάξεις των άρθρων 15 έως και 18 του Ν. 3091/2002, επιβάλλεται για πρώτη φορά ειδικός φόρος 3% επί της αξίας των ακινήτων που βρίσκονται στην Ελλάδα και ανήκουν σε εταιρείες κατά πλήρη ή ψιλή κυριότητα ή επί των οποίων έχουν αυτές εμπράγματα δικαιώματα επικαρπίας, που αποσκοπεί στη δημιουργία αντικινήτρων και στην πάταξη της φοροαποφυγής, που παρατηρείται συνήθως σε ακίνητα που ανήκουν σε αλλοδαπές εταιρείες, οι οποίες δεν έχουν καμία δραστηριότητα στη χώρα της έδρας τους, αλλά ούτε - κατά κανόνα - και στη χώρα όπου βρίσκονται τα ακίνητα τα οποία κατέχουν. Αξίζει να σημειωθεί ότι η αγοραία αξία των ακινήτων των υπεράκτιων εταιρειών στην Ελλάδα κυμαίνεται, σύμφωνα με εκτιμήσεις, στα 2,93 δισ. ευρώ. (www.econews.gr)

Ο συγκεκριμένος νόμος, στα άρθρα 15 και 16, αναφέρει ότι υπεράκτιες εταιρείες που έχουν εμπράγματα δικαιώματα σε ακίνητα στην Ελλάδα, δίχως να έχουν έσοδα από άλλες πηγές, μεγαλύτερα από τα έσοδα εκ των ακινήτων, καταβάλλουν ειδικό ετήσιο φόρο 3% επί της αξίας του ακινήτου. Σημειώνεται ότι στην περίπτωση αυτή και για το οικονομικό έτος αυτό, δεν θα υπολογίζονται τα έσοδα, από ακίνητα, τα οποία ιδιοχρησιμοποιούν οι εταιρείες αυτές αποκλειστικά για την άσκηση της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας. Ειδικά με το άρθρο 16 προβλέπεται η σε ολόκληρο ευθύνη των παρένθετων προσώπων για την καταβολή του ειδικού φόρου, εφ' όσον συμμετέχουν με οποιαδήποτε μορφή ή παρεμβάλλονται καθ' οιονδήποτε τρόπο στη σειρά συμμετοχών, στο κεφάλαιο του υπόχρεου νομικού προσώπου. Διευκρινίζεται ότι την εν λόγω ευθύνη μαζί με τους υπόχρεους φέρουν και οι τελευταίοι κάτοχοι των ακινήτων από σύμβαση υπό συγκεκριμένους όρους.

Για να θεμελιώνεται η ευθύνη απαιτείται:

- Να υπάρχει τίτλος, με βάση τον οποίο βεβαιώθηκε σε βάρος του υπόχρεου ο φόρος, ο οποίος θα αποτελέσει και τον τίτλο για την είσπραξη του φόρου από τον τρίτο διακάτοχο και
- Το ακίνητο να μεταβιβάστηκε από τον κυρίως υπόχρεο σε φόρο με σύμβαση, η οποία καταρτίστηκε μεταξύ αυτού και του τρίτου διακατόχου.

Ως εκ τούτου, ο κάτοχος ακινήτου που το απέκτησε με αναγκαστικό πλειστηριασμό και οι καθολικοί ή ειδικοί διάδοχοί του, δεν ευθύνονται για το φόρο που βεβαιώθηκε σε βάρος του υπόχρεου, γιατί, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 54 του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων, όπως ισχύει, αυτός που επισπεύδει τον πλειστηριασμό είναι υποχρεωμένος, με ποινή να ακυρωθεί ο πλειστηριασμός, να κοι-νοποιήσει με δικαστικό επιμελητή, στους προϊσταμένους των Δ.Ο.Υ. της περιφέρειας της κατοικίας και της άσκησης του επαγγέλματος του υπόχρεου σε φόρο, αντίγραφο του προγράμματος πλειστηριασμού, ώστε να μπορεί το Δημόσιο να αναγγεληθεί, για την κατάταξη του στο εκπλειστηρίασμα.

Τονίζεται ότι ο τελευταίος κάτοχος δεν ευθύνεται για ολόκληρο το φόρο που οφείλεται από τον υπόχρεο, αλλά μόνο για το φόρο που επιμεριστικά αναλογεί στο ακίνητο που κατέχει.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το μέτρο επιβολής του ειδικού φόρου 3% επί των ακινήτων δέχτηκε ισχυρή κριτική επειδή ως ποσοστό είναι ιδιαίτερα υψηλό σε σχέση μάλιστα με το Φόρο Μεγάλης Ακίνητης Περιουσίας που αφού αφαιρεθεί ένα σημαντικό μεγάλο αφορολόγητο ποσό της τάξεως των 250.000 € το επί πλέον φορολογείται με έναν συντελεστή 7 τοις χιλίοις. Θεωρητικά με το ποσοστό αυτό η υπεράκτια εταιρεία υποχρεούται να καταβάλει ως φόρο όλη την αξία του ακινήτου σε ένα διάστημα τριάντα τριών ετών.

Επί πλέον προβάλλεται ως επιχείρημα το παράδειγμα της Γαλλικής κυβέρνησης του κ. Ζοσπέν, η οποία πριν μερικά χρόνια αποφάσισε να επιβάλει σε όλες τις αλλοδαπές μη κοινοτικές εταιρείες που είχαν ακίνητα στη Γαλλία έναν ειδικό ετήσιο φόρο 2% επί της αξίας κάθε ακινήτου. Την εφαρμογή του μέτρου ακολούθησε μια μαζική εξαγωγή κεφαλαίων από τη Γαλλία στο εξωτερικό που είχε ως αποτέλεσμα η Γαλλία να απολέσει σε λιγότερο από δεκαπέντε ημέρες το μεγαλύτερο μέρος των συναλλαγματικών της αποθεμάτων. Η κυβέρνηση Ζοσπέν πρόλαβε να υπαναχωρήσει πριν δημιουργηθεί σοβαρό πρόβλημα στην Γαλλική οικονομία.

Πάντως, μέχρι και τον Μάιο του 2003, περισσότερα από τριακόσια ακίνητα που βρίσκονται στην Ελλάδα και ανήκαν σε υπεράκτιες εταιρίες, άλλαξαν ιδιοκτήτη και μεταβιβάστηκαν στους πραγματικούς ιδιοκτήτες τους, φυσικά πρόσωπα.

3.4.1. Εξαιρέσεις από τον ειδικό φόρο

Από την υποχρέωση καταβολής του φόρου εξαιρούνται, ανεξάρτητα από τη χώρα στην οποία έχουν την έδρα τους, σύμφωνα με το καταστατικό τους:

α) εταιρείες των οποίων οι μετοχές βρίσκονται σε διαπραγμάτευση σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά,

β) εταιρείες οι οποίες έχουν και άλλα ακαθάριστα έσοδα στην Ελλάδα τα οποία είναι μεγαλύτερα των ακαθάριστων εσόδων από ακίνητα. Στα ακαθάριστα έσοδα από ακίνητα δεν υπολογίζονται τα έσοδα από ακίνητα, τα οποία ιδιοχρησιμοποιούν οι εταιρείες αποκλειστικά για την άσκηση της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας,

γ) ναυτιλιακές επιχειρήσεις που έχουν εγκαταστήσει γραφεία στην Ελλάδα σύμφωνα με τις διατάξεις του Α.Ν.89/1967 (ΦΕΚ 132/Α'), όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με τον Α.Ν.378/1968 (ΦΕΚ 82/Α'), το Ν.27/1975 (ΦΕΚ 77/Α'), το Ν.814/1978 (ΦΕΚ 144/Α') και το Ν.2234/1994 (ΦΕΚ 1421 Α') και πλοιοκτήτριες εταιρείες εμπορικών πλοίων για τα ακίνητα που ιδιοχρησιμοποιούν στην Ελλάδα αποκλειστικώς ως γραφεία ή αποθήκες για την κάλυψη των λειτουργικών τους αναγκών. Επίσης, εταιρίες για τα ακίνητα που εκμισθώθηκαν σε ναυτιλιακές εταιρίες του Α.Ν. 89/1967, όπως ισχύει, αποκλειστικά για την εγκατάσταση των γραφείων ή των αποθηκών τους.

δ) εταιρείες οι οποίες ανήκουν στο Ελληνικό Δημόσιο ή σε οργανισμούς δημοσίου δικαίου, όπως αυτοί νοούνται σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 2 του Π.Δ.346/1998 (ΦΕΚ230/Α'), όπως ισχύει.

ε) Εταιρείες οι οποίες ανεγείρουν κτίρια ή άλλες εγκαταστάσεις που πρόκειται να ιδιοχρησιμοποιήσουν για την άσκηση βιομηχανικής, τουριστικής ή εμπορικής γενικά επιχείρησης, ανεξάρτητα από το ύψος των ακαθάριστων εσόδων τους στην Ελλάδα και για διάστημα επτά ετών από την έκδοση της αρχικής οικοδομικής άδειας.

Επισημαίνεται ότι η εξαίρεση αυτή αφορά μόνο τα ακίνητα τα οποία πρόκειται να λειτουργήσει η βιομηχανική, τουριστική ή εμπορική επιχείρηση και αίρεται αναδρομικά, αν η εταιρεία δεν προβεί στην έναρξη λειτουργίας της επιχείρησης στα ακίνητα αυτά, μέσα σε επτά έτη από την έκδοση της αρχικής οικοδομικής άδειας ή αν τα ακίνητα μεταβιβασθούν, εκμισθωθούν, εισφερθούν κατά χρήση, παραχωρηθούν δωρεάν, χρησιμοποιηθούν προς εκμετάλλευση από την εταιρεία ή τρίτο κατά οποιοδήποτε άλλο τρόπο, πριν τη συμπλήρωση δεκαετίας από την έκδοση της αρχικής οικοδομικής άδειας.

Επίσης εξαιρούνται από την καταβολή του ειδικού φόρου οι εξής κατηγορίες επιχειρήσεων, εφόσον έχουν την έδρα τους σύμφωνα με το καταστατικό τους στην Ελλάδα ή σε άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης: α) ανώνυμες εταιρείες που έχουν ονομαστικές μετοχές μέχρι φυσικού προσώπου ή που δηλώνουν τα φυσικά πρόσωπα

που τις κατέχουν, β) εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, εφόσον τα εταιρικά μερίδια ανήκουν σε φυσικά πρόσωπα ή εφόσον δηλώνουν τα φυσικά πρόσωπα στα οποία ανήκουν οι εταιρείες οι οποίες συμμετέχουν, γ) προσωπικές εταιρείες, εφόσον οι εταιρικές μερίδες ανήκουν σε φυσικά πρόσωπα ή εφόσον δηλώνουν τα φυσικά πρόσωπα, στα οποία ανήκουν οι εταιρείες οι οποίες συμμετέχουν. (www.enet.gr)

Τέλος εξαιρούνται από την υποχρέωση καταβολής του ειδικού φόρου εταιρείες που έχουν την έδρα τους σύμφωνα με το καταστατικό τους σε τρίτη χώρα εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συντρέχουν οι αναφερόμενες στην παράγραφο 3 υπό στοιχεία α', β' και γ' περιπτώσεις, εφόσον υπάρχει σύμβαση διοικητικής συνδρομής για την καταπολέμηση της απάτης και της φοροδιαφυγής με τη χώρα της έδρας τους.

Όσον αφορά τη διαδικασία επιβολής του ειδικού φόρου, διευκρινίζεται ότι κάθε εταιρεία που εμπίπτει στο φόρο αυτό οφείλει στην ετήσια δήλωσή της να αναγράφει τα ακίνητα που έχει στην κατοχή της την 1η Ιανουαρίου του έτους, ανεξάρτητα αν στη συνέχεια και μέχρι την ημερομηνία υποβολής της δήλωσης έχει μεταβιβάσει το σύνολο ή μέρος των ακινήτων της. Η σχετική δήλωση δεν μπορεί να υποβληθεί ταχυδρομικώς, ενώ ειδικά για την πρώτη εφαρμογή του νόμου η δήλωση μπορεί να υποβληθεί μέχρι την 20η Ιουλίου 2003.

Σημειώνεται ότι το βάρος της απόδειξης, για την ύπαρξη των νομίμων προϋποθέσεων που ορίζονται για την υπαγωγή σε συγκεκριμένη κατηγορία εξαιρέσεως από το φόρο, έχει το νομικό πρόσωπο που την επικαλείται.

Για την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου αυτού ορίζεται ότι, οι εταιρείες της παραγράφου 1 του άρθρου 15 του παρόντος που υπόκεινται στον ειδικό φόρο, θεωρούνται κύριοι ή επικαρπωτές από το χρόνο σύνταξης των οριστικών συμβολαίων, ανεξάρτητα από το χρόνο της μεταγραφής στο οικείο υποθηκοφυλακείο.

3.5. Υποχρέωση υποβολής δήλωσης φορολογίας εισοδήματος και καταβολής φόρου εισοδήματος

Η υπεράκτια εταιρεία που έχει στην κυριότητα της ακίνητο στην Ελλάδα υποχρεούται να υποβάλει δήλωση φόρου εισοδήματος ανεξάρτητα αν προκύπτει ή όχι εισόδημα από το ακίνητο (άρθρο 107 παρ. 1 Ν.2238/94, στο οποίο προστέθηκε τελευταίο εδάφιο με την παρ. 3 του άρθρου 15 Ν.2992/2002 και ισχύει από την 20.03.2002). Αν η υπεράκτια εταιρεία έχει εισόδημα από το ακίνητο, π.χ. από μισθώματα, τότε φορολογείται στην Ελλάδα, ακόμη και αν δεν έχει μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα. Επομένως, η υπεράκτια εταιρεία θα υποβληθεί στον αναλογούντα φόρο εισοδήματος επί των μισθωμάτων, στον συμπληρωματικό φόρο με συντελεστή 3% επί του συνολικού ακαθάριστου εισοδήματος που προέρχεται από το ακίνητο (σύμφωνα με το άρθρο 109 παρ.3 Ν.2238/94) και στο χαρτόσημο της μίσθωσης (3,6%).

3.5.1. Φορολογικός έλεγχος των υπεράκτιων εταιρειών

Σύμφωνα με το άρθρο 28 του Ν. 3269/20041 οι υπεράκτιες εταιρίες, ελέγχονται με τακτικό φορολογικό έλεγχο για όλες τις φορολογίες και όλες τις ανέλεγκτες διαχειριστικές περιόδους, εντός τριετίας από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος της τελευταίας ανέλεγκτης διαχειριστικής περιόδου.

3.5.2. Ελεγκτικές μέθοδοι του Υπουργείου Οικονομικών

Όσον αφορά τις μεθόδους ελέγχου του αντίστοιχου ελεγκτικού μηχανισμού του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, χρησιμοποιείται ως βασικό εργαλείο το "follow the money". Πέραν όμως αυτού για κάθε περίπτωση μπορεί να αναπτυχθεί διαφορετική μεθοδολογία, π.χ. διαφορετική μέθοδος ακολουθείται στη διαπίστωση της ιδιοκτησίας μιας υπεράκτιας εταιρείας που κατέχει ακίνητη περιουσία, άλλη στην περίπτωση των χρηματιστηριακών συναλλαγών και άλλη στις εμπορικές συναλλαγές. Σε κάθε περίπτωση όμως, η αποδεικτική διαδικασία παρουσιάζει δυσκολίες στο επίπεδο της δικαστικής υποστήριξης της υπόθεσης. (www.offshore-mag.com)

3.6. Επιχειρήσεις αντιπροσώπευσης υπεράκτιων εταιρειών

Επειδή οι ενδιαφερόμενοι θίγονται άμεσα από τα προαναφερόμενα μέτρα αποτάθηκαν σε εταιρικά σχήματα που θα εξυπηρετούσαν τα συμφέροντά τους. Έτσι λοιπόν, σύμφωνα με στοιχεία του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (Σ.Δ.Ο.Ε.) από έρευνες που διεξήχθησαν, διαπιστώθηκε μεγάλη αύξηση του αριθμού εταιρειών ελληνικών συμφερόντων, με έδρα την Ευρώπη και κυρίως το Ηνωμένο Βασίλειο, που κύρια δραστηριότητά τους είναι η αντιπροσώπευση υπεράκτιων εταιρειών (agent companies), με έδρα γνωστούς φορολογικούς παραδείσους.

Με τη μεθόδευση αυτή εξουδετερώνεται η διάταξη του άρθρου 31 του νόμου 2238/94 όπως τροποποιήθηκε με το ν. 3091/2002, με την οποία δεν αναγνωρίζονται αγορές, αποσβέσεις ή δαπάνες, όταν ο εκδότης των παραστατικών είναι υπεράκτια εταιρεία, αφού το τιμολόγιο που θα καταχωρηθεί στα φορολογικά βιβλία της ελληνικής επιχείρησης, δεν εκδίδεται απ' ευθείας από την υπεράκτια εταιρεία αλλά από την βρετανική εταιρεία χωρίς να είναι στον φορολογικό έλεγχο εμφανής η μεταξύ τους σχέση. Έτσι διευκολύνονται η έκδοση εικονικών στοιχείων, οι υπερτιμολογήσεις και οι μεταφορές κεφαλαίων.

Στις περισσότερες των περιπτώσεων η υπεράκτια εταιρεία, η κοινοτική και η ελληνική εταιρεία είναι των ιδίων συμφερόντων.

Αξιοσημείωτο είναι επίσης το γεγονός ότι όλο και περισσότερες ελληνικές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται με αντικείμενο τη σύσταση και διαχείριση τέτοιων εταιρειών.

Προκειμένου να αναγνωρίζονται οι δαπάνες όπου ο εκδότης των παραστατικών είναι υπεράκτια εταιρεία, ειδικά γραφεία που ασχολούνται στην Ελλάδα με τη σύσταση και διαχείριση κοινοτικών και υπεράκτιων εταιρειών διεθνώς προτείνουν στους Έλληνες πελάτες τους να συστήσουν δύο εταιρείες, π.χ. μία υπεράκτια εταιρεία στα British Virgin Islands ή σε άλλο φορολογικό παράδεισο και μια άλλη εταιρεία στο Ηνωμένο Βασίλειο (με Αριθμό Φορολογικού Μητρώου Φόρου Προστιθέμενης Αξίας ενταγμένου στο κοινοτικό σύστημα V.I.E.S. – Value added tax Information Exchange System -), η οποία θα διενεργεί ενδοκοινοτικές αποκτήσεις και παραδόσεις αγαθών.

Η εταιρεία του Ηνωμένου Βασιλείου λειτουργεί ως «εκπρόσωπος» της υπεράκτιας εταιρείας (Nominee). Η «εκπρόσωπος» εταιρεία συνάπτει με την υπεράκτια εταιρεία ένα επίσημο συμβόλαιο, όπου η αμοιβή της είναι προμήθεια που κυμαίνεται από 3% έως 5% επί των πωλήσεων.

Το συμβόλαιο (Nominee accounted) κατατίθεται στις φορολογικές αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου. Οι εμπορικές συναλλαγές που γίνονται εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (τριγωνικές συναλλαγές) έχουν τελικό παραλήπτη των αγαθών την ελληνική επιχείρηση και το τιμολόγιο εκδίδεται από την «εκπρόσωπο» εταιρεία του Ηνωμένου Βασιλείου, χωρίς να αναγράφεται στο τιμολόγιο ή να φαίνεται η σχέση (Nominee - αντιπροσώπευση) της εταιρείας του Ηνωμένου Βασιλείου και της υπεράκτιας.

Η «εκπρόσωπος» εταιρεία του Ηνωμένου Βασιλείου δεν φορολογείται με λογιστικό τρόπο (έσοδα μείον έξοδα ή με βιβλία που προκύπτει λογιστικό αποτέλεσμα) αλλά φορολογείται με βάση τη συμφωνηθείσα προμήθεια, η οποία υπολογίζεται επί της τιμής πώλησης και με ποσοστό φόρου βάσει κλίμακας 0-20% επί αυτής, αφού αφαιρεθούν τα έξοδα λειτουργίας της.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι «agent companies» ελέγχονται σπάνια έως ποτέ από την αρμόδια δημόσια οικονομική υπηρεσία του Ηνωμένου Βασιλείου. Το ελεγκτικό σύστημα βασίζεται στο θεσμό των «chartered accountants» ή «certified accountants» (ορκισμένοι στη Βασίλισσα ημιδημόσιοι υπάλληλοι). Οι παραπάνω είναι υποχρεωμένοι να αποδεχθούν σχεδόν το σύνολο των δαπανών που είναι καταχωρημένες στα βιβλία των «εκπρόσωπων εταιρειών» με συνέπεια να υπάρχει μεγάλη ευχέρεια μείωσης των φορολογητέων κερδών (www.off-shore.net)

3.7. Μόνιμη εγκατάσταση

Κρίσιμο ρόλο για υπαγωγή μιας αλλοδαπής εταιρίας στη φορολογία εισοδήματος παίζει το γεγονός αν έχει η πιο πάνω εταιρία μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα. Η

έννοια της μόνιμης εγκατάστασης ορίζεται σε κάθε διμερή Σύμβαση Αποφυγής Διπλής Φορολογίας που έχει συνάψει η Ελλάδα με διάφορες χώρες και στην περίπτωση μη ύπαρξης τέτοιας σύμβασης η έννοια της προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 100 παρ.1 του ν. 2238/1994. Βέβαια πρέπει να πούμε ότι το ίδιο το άρθρο 100 παρ.1 ν.2238/94 δεν δίνει συγκεκριμένο ορισμό της έννοιας της μόνιμης εγκατάστασης των αλλοδαπών επιχειρήσεων που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα στην Ελλάδα , αλλά αντ'αυτού απαριθμεί περιοριστικά τις περιπτώσεις των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων η άσκηση των οποίων οδηγούν στην απόκτηση της μόνιμης εγκαταστάσεως των πιο πάνω επιχειρήσεων στην Ελλάδα. Έτσι με τη διάταξη αυτή θεωρείται ότι η αλλοδαπή επιχείρηση έχει μόνιμη εγκατάσταση αν διατηρεί στην Ελλάδα υποκατάστημα, γραφείο, αποθήκη, εργοστάσιο ή προβαίνει σε βιομηχανοποίηση πρώτων υλών ή διεξάγει εργασίες ή παρέχει υπηρεσίες μέσω αντιπροσώπου ή χωρίς αυτόν εφόσον αυτές αφορούν στην κατάρτιση μελετών σχεδίων και ερευνών ή διατηρεί στην χώρα μας αποθέματα εμπορευμάτων από τα οποία εκτελεί παραγγελίες για λογαριασμό της ή τέλος συμμετέχει σε προσωπική εταιρία ή εταιρία περιορισμένης ευθύνης (όχι όμως σε ΑΕ) που εδρεύει στην Ελλάδα.

Πρέπει να τονίσουμε ότι η έννοια της μόνιμης εγκατάστασης του άρθρου 100.1 του ν. 2238/94 διαφοροποιείται από το Μοντέλο του ΟΟΣΑ που εφαρμόζεται για τις υπερακτιες εταιρίες που έχουν συσταθεί σύμφωνα με το δίκαιο χώρας με την οποία η Ελλάδα έχει υπογράψει Σύμβαση Αποφυγής Διπλής Φορολογίας. Έτσι σύμφωνα με το άρθρο 5 του Μοντέλου Σύμβασης ο όρος «μόνιμη εγκατάσταση» σημαίνει έναν καθορισμένο τόπο επιχειρηματικών δραστηριοτήτων , μέσω του οποίου η αλλοδαπή επιχείρηση διεξάγει όλες ή μέρος μόνο των επιχειρηματικών της δραστηριοτήτων.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο όρος μόνιμη εγκατάσταση εδώ περιλαμβάνει ειδικότερα και την έδρα διοικήσεως (πραγματική έδρα) , πρόβλεψη που δεν υπάρχει στο άρθρο 100 του ν. 2238/94 και εν όψει του γεγονότος ότι οι περισσότερες υπεράκτιες εταιρίες, που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα , έχουν την πραγματική τους έδρα στην Ελλάδα, και μάλιστα με τρόπο σχετικά εύκολα διαπιστόσημο , δηλαδή εμφανίζοντας τα _Σ_ απαρτιζόμενα από τους μόνιμους κάτοικους της Ελλάδας πραγματοποιώντας τις ΓΣ στην Ελλάδα , παρουσιάζοντας διεύθυνση αλληλογραφίας στην Ελλάδα κλπ, η συγκεκριμένη ρήτρα παρέχει μεγάλα περιθώρια στις Ελληνικές Φορολογικές Αρχές να δημιουργήσουν πολλά προβλήματα στην λειτουργία των υπερακτιων εταιριών στην Ελλάδα. Σε περίπτωση που θεωρηθεί ότι μια υπερακτια εταιρία έχει μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα , αλλάζει τελείως ο τρόπος φορολόγησης της , καταλύονται αρκετά από τα φορολογικά της πλεονεκτήματα και γενικά αντιμετωπίζεται όπως οι αντίστοιχες ελληνικές εταιρίες με διαφορά ότι θα υπόκειται σε κυρώσεις λόγω του ότι ενδεχομένως δεν τήρησε τις υποχρεώσεις δημοσιότητας, που θέτει ο φορολογικός νόμος για την εγκατάσταση και την λειτουργία των αλλοδαπών εταιριών στην Ελλάδα, με αποτέλεσμα να θεωρηθεί εν τις πράγμασι εταιρία, με ατομική και προσωπική ευθύνη των μελών της.

Η απόκτηση του ακινήτου στην Ελλάδα από μόνη της , δεν δημιουργεί μόνιμη εγκατάσταση για τις υπεράκτιες εταιρίες. Τα αλλοδαπά νομικά πρόσωπα (έκτος των εταιριών μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα) και ειδικά υπεράκτιες εταιρίες , που δεν έχουν μόνιμη εγκατάσταση της Ελλάδα όταν ανεγείρου ή διεξάγουν προσθήκες ή επεκτάσεις σε ακίνητο στην Ελληνική Επικράτεια , εξ αυτού και μόνο λόγου θεωρούνται επιτηδευματίες και πρέπει να τηρούν τα βιβλία ΚΒΣ. Τα αλλοδαπά αυτά νομικά πρόσωπα είναι υποχρεωμένα να τηρούν τα βιβλία μόνο για την περίοδο διαρκούν οι κατασκευαστικές εργασίες¹⁷ . Τα βιβλία που πρέπει να τηρούν οι άνω εταιρίες είναι τα αντίστοιχα που ορίζονται από το άρθρο 4 του ΚΒΣ, αλλά προβλέπεται κατόπιν της έγκρισης της αρμόδιας _ΟΥ18 οι αλλοδαπές ΑΕ και ΕΠΕ με ιδιοκτησία ακινήτου να τηρούν μόνο το βιβλίο Εσόδων – Εξόδων αντί του βιβλίου τρίτης Κατηγορίας. Όπως αναφέραμε πιο πάνω η δραστηριοποίηση στην Ελλάδα μιας υπεράκτιας εταιρίας μέσω μόνιμης εγκατάστασης της αφαιρεί ένα μεγάλο αριθμό των φορολογικών πλεονεκτημάτων , γι'αυτον τον λόγο η πιο κάτω ανάλυση της φορολογικής μεταχείρισης των υπερακτιων εταιριών θα αφορά εκείνες τις εταιρίες οι οποίες δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα χωρίς την μόνιμη εγκατάσταση.

Εδώ αξίζει να σημειώσουμε την απόφαση 2/2003 της Ολομέλειας του Άρειου Πάγου, η οποία δεν αναγνωρίζει στις εξωχώριες εταιρίες νομική προσωπικότητα, εφόσον για την σύσταση τους ακολουθήθηκε η διαδικασία σύστασης της καταστατικής έδρας και όχι αυτή της πραγματικής έδρας. Το ανώτατο δικαστήριο έκρινε ότι οι εταιρίες που έχουν έδρα σε τρίτες χώρες και οι οποίες στην πραγματικότητα δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα είναι άκυρες εάν δεν έχει ακολουθηθεί για την σύσταση τους η διαδικασία που προβλέπει το ελληνικό δίκαιο. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι οι εταιρίες αυτές είναι «εν τοιςπράγμασι» εταιρίες. (www.offshoresimple.com)

3.8. Σύγχρονες εξελίξεις που αφορούν τις υπεράκτιες εταιρίες.

Τι γινόταν μέχρι σήμερα;

Ο συντελεστής φορολόγησης των ακινήτων των off-shore περιορίζονταν σε ένα 3% και δεν έγινε καμία ουσιαστική προσπάθεια καταγραφής αυτών των ακινήτων. Δηλαδή, κανένας ουσιαστικός έλεγχος, καμία ουσιαστική φορολόγηση των off-shore.

Πώς αλλάζουν τα πάντα στην φορολόγηση των off-shore;

Για αγορές εμπορευσίμων αγαθών από εταιρία που δεν διαθέτει ούτε εγκαταστάσεις, αλλά στην ουσία διακινεί τιμολόγια, να αναγνωρίζεται μόνο το 15% του κόστους.

Να αυξηθεί – από το 3% στο 40% της αντικειμενικής αξίας του ακινήτου - ο ετήσιος ειδικός φόρος που καταβάλλουν οι offshore και άλλες εταιρίες για ακίνητα που έχουν στη χώρα μας, ώστε να γίνει ασύμφορη η καταχώρηση ακινήτων σε τέτοιου είδους εταιρίες. Πρόκειται, πάντως, για μέτρο, που επί της ουσίας δεν εφαρμόζεται και δεν έχει αποδώσει, αφού περιέχει σημαντικές εξαιρέσεις, αλλά είναι και ιδιαίτερα

δύσκολο να εντοπιστούν οι ιδιοκτήτες αυτών των ακινήτων. Για το σκοπό αυτό, μελετάται η διενέργεια διασταυρώσεων, ώστε να εξακριβωθεί ποια ακίνητα είναι ιδιοκτησίας offshore εταιριών και δεν έχουν δηλωθεί.

Εξαιρούνται του ειδικού φόρου επί των ακινήτων των off shore όσα ακίνητα είναι κενά ή αποδεδειγμένα δεν αποφέρουν κανένα εισόδημα (ξενοίκιαστο, δεσμευμένο, ετοιμόρροπο, ημιτελές, άχτιστο). Ενώ κυνηγούν και τα φυσικά πρόσωπα έναντι των οποίων καταλογίζουν φόρους, πρόστιμα και άλλες κυρώσεις.

Στις βραχυχρόνιες πωλήσεις μετοχών υπάρχει αυτοτελής φορολόγηση αν η πώληση γίνει σε 3 ή 12 μήνες. Στην πρώτη περίπτωση πληρώνεται φόρος 20% και στη δεύτερη 10%.

Αυξάνουν τα ποσοστά μείωσης της τεκμαρτής δαπάνης για παλαιά μηχανοκίνητα ή ιστοφόρα ή μικτά σκάφη σε ποσοστό 15% (αντί 10%) αν είναι από 5 έως 10 ετών και σε ποσοστό 30% (αντί 20%) για άνω 10 ετών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΥΠΕΡΑΚΤΙΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ

Τα κράτη αντιδρούν στο φαινόμενο της λειτουργίας των υπεράκτιων εταιρειών και οι αντιδράσεις τους εστιάζονται σε τρία αποτελέσματα της λειτουργίας αυτής και συγκεκριμένα:

- A) Στη διάβρωση που παρατηρείται στη φορολογική βάση των φορολογικά ανεπτυγμένων κρατών μέσω της αναπτυσσόμενης φοροδιαφυγής ή φοροαποφυγής από φυσικά ή νομικά πρόσωπα των κρατών αυτών
- B) Στη νομιμοποίηση κεφαλαίων που προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες μέσα από το ξέπλυμα χρήματος
- Γ) Στη δημιουργία προβλημάτων στο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα

4.1 Διάβρωση της φορολογικής βάσης

4.1.1 Η διάβρωση της φορολογικής βάσης σε εθνικό επίπεδο

Τα ανεπτυγμένα κράτη που πλήττονται περισσότερο από τη χρήση των υπεράκτιων εταιρειών ως οχημάτων μέσω φοροδιαφυγής ή φοροαποφυγής, παίρνουν σε εθνικό επίπεδο μέτρα για τον περιορισμό και την εξάλειψη των πλεονεκτημάτων που παρέχουν οι εταιρείες αυτές, τόσο σε νομοθετικό όσο και σε διοικητικό επίπεδο. Τα μέτρα που έχει πάρει η Ελλάδα έχουν αναπτυχθεί αναλυτικά στο προγενέστερο κεφάλαιο του παρόντος συγγράμματος.

Όσον αφορά όμως άλλες χώρες, πιο ανεπτυγμένες από άποψη φορολογικής πολιτικής, έχουν θεσμοθετήσει κανόνες για την αντιμετώπιση του προβλήματος της διάβρωσης της φορολογικής τους βάσης από τη λειτουργία υπεράκτιων σχημάτων.

Όπως προαναφέρθηκε, η βασικότερη ίσως λειτουργία των υπεράκτιων εταιρειών είναι η συσσώρευση κερδών από επενδύσεις στο εξωτερικό, ώστε να αναβάλλεται ή και να αποφεύγεται τελείως η φορολόγηση τους μέχρι να επαναπατριστούν στη χώρα του επενδυτή. Για την αποφυγή της πρακτικής αυτής πολλά κράτη έχουν συμπεριλάβει στις νομοθεσίες τους κανόνες βάσει των οποίων μόνιμοι κάτοικοι τους που έχουν σημαντικό ποσοστό συμμετοχής ή ελέγχου σε offshore εταιρείες (Controlled Foreign Corporations) ή που έχουν τοποθετήσει σε υπεράκτια αμοιβαία κεφάλαια (Offshore Investment Funds) φορολογούνται κάθε χρόνο κατά το ποσοστό συμμετοχής τους στο εισόδημα της υπεράκτιας εταιρείας ή κεφαλαίου, ανεξάρτητα από το αν τους διανέμονται κέρδη ή όχι. Για παράδειγμα οι ΗΠΑ έχουν τέσσερα

αυτοτελώς εφαρμοζόμενα σύνολα κανόνων, ώστε να καλύπτουν όσο το δυνατόν ευρύτερο φάσμα υπεράκτιων δραστηριοτήτων. (www.molybank.com)

Σε ό,τι αφορά τη χρησιμοποίηση υπεράκτιων εταιρειών σε πρακτικές Υπερτιμολογήσεων - Υποτιμολογήσεων (Transfer Pricing), όλο και περισσότερες χώρες ενσωματώνουν στη νομοθεσία τους ειδικούς κανόνες που παρέχουν στις φορολογικές Αρχές1 τη δυνατότητα να προβούν σε διορθώσεις των τιμών που συμφωνούνται μεταξύ συνδεδεμένων επιχειρήσεων, και θεσπίζουν ειδικούς μηχανισμούς για την εξεύρεση της τιμής που θα συμφωνείτο μεταξύ ανεξαρτήτων συμβαλλομένων. Σημαντική στον τομέα αυτό είναι και η συνεισφορά του ΟΟΣΑ, μέσω των κατευθυντηρίων γραμμών που έχει θεσπίσει.

Επιπλέον, επισημαίνεται ότι κράτη όπως οι ΗΠΑ έχουν καταστήσει παράνομη πράξη και επιβάλλουν κυρώσεις σε πρόσωπα που υποστηρίζουν ή παρακινούν τρίτους σε σκόπιμη απόκρυψη φορολογητέας ύλης, καθώς και σε πρόσωπα που προτείνουν, προωθούν ή οργανώνουν για λογαριασμό τρίτων καταχρηστικά εταιρικά σχήματα με σκοπό τη μείωση του φορολογητέου εισοδήματος.

Τέλος, σε ό,τι αφορά την απόκτηση ακινήτων μέσω offshore εταιριών, σημειώνεται ότι η Γαλλία και η Ισπανία (αλλά και η Ελλάδα μέσω του Ν. 3091/2002) έχουν σχεδόν επιλύσει το πρόβλημα αυτό με την επιβολή σε ετήσια βάση φόρου κεφαλαίου με συντελεστή 3% και 5%, αντίστοιχα, επί της τεκμαρτά προσδιοριζόμενης αξίας των ακινήτων που ανήκουν σε εταιρίες χωρών με τις οποίες δεν έχουν συνάψει Σύμβαση Αποφυγής Διπλής Φορολογίας ή άλλη ειδική συμφωνία για τη μη επιβολή του φόρου αυτού.

4.1.2. Η διάβρωση της φορολογικής βάσης σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σε επίπεδο Ε.Ε. το θέμα των υπεράκτιων εταιρειών έχει απασχολήσει αρκετές φορές τα κοινοτικά όργανα. Στο πλαίσιο του κώδικα δεοντολογίας για τη φορολογία των επιχειρήσεων του Δεκεμβρίου του 1997, τα κράτη - μέλη ανέλαβαν την υποχρέωση να σταματήσουν να παρέχουν και σταδιακά να περιορίσουν, κάθε φορολογικό μέτρο το οποίο ήταν εν δυνάμει επιζήμιο. Τέτοιας μορφής μέτρα αναγνωρίζονται αυτά που καθιερώνουν σημαντικά χαμηλότερο πραγματικό επίπεδο φορολόγησης, συμπεριλαμβανομένης της μηδενικής φορολόγησης, σε σχέση με τα επίπεδα που ισχύουν κανονικά στο συγκεκριμένο κράτος-μέλος.

Τέτοιο επίπεδο φορολόγησης μπορεί να προκύψει από τον ονομαστικό φορολογικό συντελεστή, από τη φορολογική βάση ή από οποιονδήποτε άλλο σχετικό παράγοντα.

Κατά την εκτίμηση του επιζήμιου χαρακτήρα αυτών των μέτρων λαμβάνεται υπόψη μεταξύ άλλων:

α) κατά πόσον τα πλεονεκτήματα παρέχονται αποκλειστικά σε μη κατοίκους της χώρας ή για συναλλαγές που διενεργούνται με μη κατοίκους,

β) κατά πόσον τα πλεονεκτήματα είναι πλήρως αποκομμένα από την εγχώρια οικονομία, κατά τρόπο που να μην έχουν καμία επίπτωση στην εθνική φορολογική βάση,

γ) κατά πόσον τα πλεονεκτήματα προσφέρονται ακόμα και χωρίς να υπάρχει πραγματική οικονομική δραστηριότητα και ουσιαστική οικονομική παρουσία στο κράτος-μέλος που τα παρέχει,

δ) κατά πόσον οι κανόνες υπολογισμού των κερδών από τις εσωτερικές δραστηριότητες πολυεθνικού ομίλου αποκλίνουν από τις διεθνώς παραδεκτές αρχές, κυρίως εκείνες που έχουν συμφωνηθεί στο πλαίσιο του ΟΟΣΑ, και

ε) κατά πόσον τα φορολογικά μέτρα στερούνται διαφάνειας, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων κατά τις οποίες οι εκ του νόμου προβλεπόμενες ρυθμίσεις εφαρμόζονται με τρόπο ελαστικότερο και αδιαφανή σε διοικητικό επίπεδο.

4.1.3. Η διάβρωση της φορολογικής βάσης σε επίπεδο ΟΟΣΑ

Στο πλαίσιο του ΟΟΣΑ η Επιτροπή Φορολογικών Θεμάτων έχει από το 1998 ξεκινήσει μια προσπάθεια προσδιορισμού και εξάλειψης των δυσμενών φορολογικών πρακτικών (harmful tax practices), τόσο των κρατών-μελών όσο και τρίτων χωρών, θεωρώντας ότι η διάβρωση της φορολογικής βάσης από τις πρακτικές αυτές συνιστά σοβαρή απειλή για τις οικονομίες των ανεπτυγμένων χωρών.

Μία σαφής ένδειξη της ταχύτητας με την οποία αυξάνονται οι υπεράκτιες δικαιοδοσίες είναι και τα ποσά των κεφαλαίων που «κατοικούν» υπεράκτια. Το 1989 υπολογίστηκε ότι λιγότερο από 500 δισεκατομμύρια δολάρια κατατέθηκαν σε υπεράκτια κεφάλαια, ενώ δέκα χρόνια αργότερα, το 1998, το ποσό αυτό ανήλθε σε 5,2 τρισεκατομμύρια δολάρια.

Όπως σημειώνεται σε έκθεση του ΟΟΣΑ του 1998, μεταξύ 1985 και 1994 υπάρχει μία πενταπλάσια αύξηση των υπεράκτιων κεφαλαίων, ενώ το 1994 περισσότερα από 200 δισεκατομμύρια δολάρια έρεαν σε φορολογικά λιμάνια της Καραϊβικής Θάλασσας και του Νότιου Ειρηνικού.

Η Επιτροπή έχει ήδη καθορίσει τα κριτήρια χαρακτηρισμού μιας χώρας ως "φορολογικού παράδεισου" και έχει καταρτίσει κατάλογο 35 χωρών και περιοχών που πληρούν τα κριτήρια αυτά. Στον κατάλογο αυτό δεν περιλαμβάνονται 5 χώρες (συμπεριλαμβανομένης της Κύπρου) που, ενώ πληρούν τα ανωτέρω κριτήρια, ανέλαβαν με επίσημη δήλωση τους πολιτική δέσμευση ότι μέχρι τα τέλη του 2005 θα προσαρμόσουν τη νομοθεσία τους σύμφωνα με τις κατευθυντήριες αρχές του ΟΟΣΑ, κυρίως θεσμοθετώντας μηχανισμούς ανταλλαγής πληροφοριών σε φορολογικά θέματα.

Πέραν των 5 χωρών αυτών ο ΟΟΣΑ έχει καλέσει και τις υπόλοιπες χώρες σε διαβουλεύσεις με σκοπό την κατάργηση των επιζήμιων φορολογικών πρακτικών που εφαρμόζουν και έχει καταρτίσει νέο κατάλογο μη συνεργάσιμων φορολογικών

παραδείσων¹ εναντίον των οποίων θα ληφθούν συντονισμένα μέτρα, περιλαμβανομένης της μη φορολογικής αναγνώρισης δαπανών και πληρωμών που πραγματοποιούν επιχειρήσεις κρατών - μελών του Οργανισμού προς υπεράκτιες εταιρείες των χωρών αυτών, καθώς και του παγώματος όλων των συμβάσεων Αποφυγής Διπλής Φορολογίας που έχουν συνάψει με μέλη του Οργανισμού.

Στον πιο κάτω πίνακα εμφανίζονται οι φορολογικοί παράδεισοι σύμφωνα με το βαθμό κατάταξης του Ο.Ο.Σ.Α.

Ο.Ο.Σ.Α. ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ	
Andorra	2
Anguilla	2
Antigua & Barbuda	2
Aruba	1
Bahamas	2
Bahrain	1
Barbados	2
Belize	2
Bermuda	1
British Virgin Islands	2
Cayman Islands	1
Cook Islands	2
Costa Rica	1
Cyprus	1
Dominica	2
Dubai	-
Gibraltar	2
Grenada	2
Guernsey/ Sark/ Alderney	2
Hong Kong SAR	1
Ireland (Dublin)	1
Isle of Man	1
Israel	1
Jamaica	-
Jersey	2
Labuan	1
Lebanon	1

Liberia	2
Liechtenstein	2
Luxemburg	Απέχει
Madeira	-
Maldives	2
Malta	1
Marshall Islands	2
Mauritius	1
Monaco	2
Montserrat	2
Nauru	2
Netherlands Acridities	1
Nevis	-
Nieu	2
Uruguay	-
Panama	2
Phillines	1
Russia	1
Samoa	2
San Marino	1
Seychelles	1
St. Kitts & Nevis	2
St. Lucia	2
St Vincent's & the Grenadines	2
Singapore	1
Switzerland	Απέχει

Tonga	1
Turks & Caicos	2
US Virgin Islands	2
Vanuatu	2

(1) Φορολογικοί παράδεισοι συνεργάσιμοι

(2) Φορολογικοί παράδεισοι μη συνεργάσιμοι

Βέβαια θα πρέπει να σημειωθεί ότι υπάρχει αντίδραση κατά των δραστηριοτήτων του Ο.Ο.Σ.Α. και κυρίως από τις ΗΠΑ, οι οποίες απέσυραν την υποστήριξή τους στον οργανισμό, προκειμένου αυτός να μη παρεμβάλλεται σε θέματα κυρίαρχων κρατών. Επίσης η ένωση των χωρών της Καραϊβικής είναι εναντίον της πίεσης που ασκείται από τον οργανισμό. Ακόμα ο Ο.Ο.Σ.Α. υφίσταται κριτική από πολλές χώρες γιατί απέτυχε να εναντιωθεί στο Λουξεμβούργο και στην Ελβετία.

Ο μεγαλύτερος φορολογικός παράδεισος στον κόσμο σε όρους κεφαλαίων, όπου το επιτόκιο σε λογαριασμούς ξένων τραπεζών πληρώνεται ακαθάριστο και δεν υπάρχει μηχανισμός για ανταλλαγή πληροφοριών για τις επενδύσεις είναι η Αμερική (Manhattan). Επί πλέον σήμερα μπορείς να φτιάξεις μια εταιρεία στο Delaware μέσω διαδικτύου, χωρίς ιδιαίτερες διατυπώσεις. Ο δεύτερος μεγαλύτερος φορολογικός παράδεισος είναι το Λονδίνο. (www.nytimes.com)

4.2 Οι υπεράκτιες εταιρίες και το ξέπλυμα χρήματος

Όσον αφορά τη χρησιμοποίηση υπεράκτιων εταιριών στο ξέπλυμα χρήματος, διακρίνεται σε τρία στάδια:

Σε ότι αφορά την πρώτη φάση, αυτή της «**τοποθέτησης**», ο ρόλος των εταιριών offshore είναι περιορισμένος. Έχει καταγραφεί μια τεχνική, όπου κάποιος είναι ιδιοκτήτης μιας εταιρείας «βιτρίνας» με απόλυτα νόμιμο αντικείμενο (εστιατόριο, κατάστημα πώλησης ενδυμάτων κ.λ.π.) και καταθέτει στο λογαριασμό τα νόμιμα κέρδη μαζί με το παράνομο χρήμα.

Στη δεύτερη φάση του «**στοιβάγματος**», όπου σημασία έχει η μεγάλη κινητικότητα του χρήματος για να χαθεί ο σύνδεσμος του με την πηγή και τις ρίζες του, έχει καταγραφεί το εξής : εκεί που τα κεφάλαια έχουν κατατεθεί σε μικρά ποσά σε τραπεζικούς λογαριασμούς, που μεμονωμένα δεν κινούν ανησυχία λόγω χαμηλού μεγέθους, αλλά συνολικά θα αποτελούσαν αντικείμενο αναφοράς από τις Τράπεζες, βρίσκει τη θέση της η υπεράκτια εταιρεία, οι μετοχές της οποίας αγοράζονται με τα χρήματα αυτά, και η οποία με τη σειρά της αναλώνεται σε επενδύσεις στο έδαφος που θέλει να εισάγει το ανακυκλωμένο χρήμα. Στη συνέχεια πωλεί και πάλι σε άλλο αγοραστή, αγοράζει εκ νέου και έτσι η οσμή του χρήματος χάνεται. (Belle 2002)

Στην τελευταία φάση, όπου το βρώμικο χρήμα μεταλλάσσεται σε «καθαρό» και επιχρίεται με τη σκόνη της νομιμότητας, οι υπεράκτιες εταιρείες χρησιμεύουν για να προσδώσουν στο βρώμικο χρήμα την ταυτότητα προϊόντος ή κέρδους από μία καθ' όλα νόμιμη συναλλαγή, όπως η πώληση ακινήτου ιδιοκτησίας της offshore. (Κανέλλης 5 Μαΐου 2008)

Σχηματικά, οι πιο πάνω περιγραφόμενες δραστηριότητες υλοποιούνται με τις παρακάτω δραστηριότητες:

4.2.1 Εταιρείες «φαντάσματα»

Οι εταιρείες αυτές επιτελούν τον αποκλειστικό σκοπό της απορρόφησης των κεφαλαίων και του «αποσυσχετισμού» κεφαλαίων και προέλευσης τους. Η ίδρυσή τους εξαντλείται σε οροθέτηση εικονικών ρόλων και στην εγκαθίδρυση ενός τοπικού εντεταλμένου, που λειτουργεί ως διευθυντής και εκπρόσωπος. (www.sfm-offshore.com)

4.2.2 Εταιρείες «βιτρίνες»

Ο τύπος των εταιρειών αυτών είναι πιο σύνθετος αφού επιδίδονται και σε νόμιμες ενέργειες προκειμένου να καλύψουν τις παράνομες. Οι δράστες που προσπαθούν να ξεπλύνουν χρήμα, έχουν συνήθως περισσότερες από μία τέτοιες εταιρείες και μεταφέρουν το βρώμικο χρήμα από τη μία στην άλλη.

4.2.3 Συναλλαγές στο Χρηματιστήριο

Στις συναλλαγές στο Χρηματιστήριο, για να νομιμοποιήσουν έσοδα από εγκληματικές ή παράνομες δραστηριότητες, μπορούν να χρησιμοποιηθούν φυσικά πρόσωπα, Off shore εταιρίες, νομικά πρόσωπα

Τα χρηματιστηριακά προϊόντα που προσελκύουν αυτούς που επιθυμούν να διοχετεύσουν παράνομους προσόδους, είναι τα εξής :

1. Αγορά μετοχών εισηγμένων στο Χ.Α.Α.
2. Αγορά μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων
3. Τοποθετήσεις σε repos
4. Αγορά ομολόγων
5. Συμμετοχή σε δημόσιες εγγραφές εταιρειών που πρόκειται να εισαγάγουν τις μετοχές τους στο Χ.Α.Α.
6. Αγορά χρηματιστηριακών παράγωγων προϊόντων.

Οι διαδικασίες για τις παραπάνω συναλλαγές πραγματοποιούνται μέσω χρηματιστηριακών εταιρειών, εταιρειών επενδυτικών υπηρεσιών (Ε.Π.Ε.Υ.), καθώς και από εταιρείες λήψης και διαβίβασης εντολών (Ε.Λ.Δ.Ε.). Έχει παρατηρηθεί ότι η έρευνα για ξέπλυμα χρήματος, δυσχεραίνεται όταν ο επενδυτής και πελάτης της χρηματιστηριακής εταιρείας είναι υπεράκτια εταιρεία ή φυσικό πρόσωπο - κάτοικος εξωτερικού και για λογαριασμό του ενεργεί θεσμικός επενδυτής. Στις περιπτώσεις αυτές η χρηματιστηριακή εταιρεία δεν έχει τη δυνατότητα να γνωρίζει το «προφίλ» του τελικού επενδυτή.

Χαρακτηριστικό γνώρισμα συμπεριφοράς ύποπτης για «ξέπλυμα χρήματος» είναι το «βραχύβιο» της συναλλαγής, δηλαδή δεν πραγματοποιούνται συναλλαγές σημαντικών ποσών για επένδυση, αλλά απλώς για τη νομιμοποίηση, η οποία συντελείται με την πώληση των μετοχών, ακόμη και αν με την πώληση αυτή προκύπτουν ζημιές, καθόσον αυτό που ενδιαφέρει αυτούς που «ξεπλένουν βρώμικα χρήματα» δεν είναι τα χρηματιστηριακά οφέλη αλλά ο «εξαγνισμός» και η επανένταξη τους στους υγιείς οικονομικούς κύκλους. (www.lawnet.gr)

4.3. Η επιρροή των υπεράκτιων εταιριών στην λειτουργία του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος

Την επίδραση των υπεράκτιων κέντρων στο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα μελετά το Financial Stability Forum , ένας Οργανισμός που έχει συσταθεί από το 1999 με σκοπό την προώθηση της διεθνούς χρηματοοικονομικής σταθερότητας μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών και της διεθνούς συνεργασίας στο επίπεδο εποπτείας. Ο πιο πάνω Οργανισμός έχει διαμορφώσει ένα κατάλογο 37 χωρών και περιοχών που λειτουργούν υπερακτια κέντρα. Αυτές οι χώρες χωρίζονται σε συνεργάσιμες και μη ως προς τη συμμετοχή τους στη διαδικασία ελέγχου της νομοθεσίας και των κανονισμών τους και την αποδοχή προτάσεων του Οργανισμού. (Λιολιος 2004)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα τελευταία χρόνια η πολιτική των ανεπτυγμένων οικονομιών έναντι των ανταγωνιστικών υπεράκτιων αγορών υπήρξε σε γενικές γραμμές σταθερή: δυσφήμιση των υπηρεσιών τους σε βαθμό τέτοιο ώστε οι «φορολογικοί παράδεισοι» να θεωρούνται «τράπεζες» παράνομων κεφαλαίων.

Ωστόσο, ενώ η παγκόσμια κοινότητα επιστρατεύει πολιτικές marketing για να μετατρέψει τη λέξη «off-shore» σε συνώνυμο του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος, ο ΟΟΣΑ ανακοινώνει επίσημα ότι οι «φορολογικοί παράδεισοι» είναι λιγότερο παράνομοι από όσο σήμερα πιστεύεται. Μάλιστα επισημαίνει ότι δεν πρέπει να συγχέεται το οικονομικό έγκλημα με τις off-shore αγορές, καθώς αυτό ενυπάρχει σε όλες τις παγκόσμιες οικονομικές αγορές.

Παράλληλα οι ΗΠΑ, που έχουν υπάρξει πρωταγωνιστές στη μάχη εναντίον των φορολογικών παράδεισων αναλαμβάνουν αυτόνομη δράση, ανεξάρτητα από τις παγκόσμιες ελεγκτικές Αρχές, προχωρώντας σε μονομερείς συμβάσεις συνεργασίας με off-shore κυβερνήσεις. Επιτυγχάνουν δε την πρόσβαση σε καίρια δεδομένα μεταφοράς κεφαλαίων που τους επιτρέπουν τη μείωση των διαφυγόντων φορολογικών κερδών τους με αντάλλαγμα την αδιάλειπτη λειτουργία των συνεργάσιμων φορολογικών παράδεισων. Παράδειγμα αποτελεί η σύναψη συμφωνίας με αυτόνομα κρατίδια της Καραϊβικής και πρόσφατα με την Ινδία, η οποία δεν παρέχει φορολογικά κίνητρα, αλλά αποτελεί ουσιαστική off-shore αγορά παροχής υπηρεσιών outsourcing στον τομέα της πληροφορικής.

Στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού, η Ευρωπαϊκή Ένωση αδυνατεί να προσφύγει στη λήψη ουσιαστικών μέτρων, δεδομένου ότι οι σημαντικότερες χρηματοοικονομικές αγορές εντός της Γηραιάς Ηπείρου είναι επί της ουσίας φορολογικοί παράδεισοι ή προσφέρουν υπό περιπτώσεις φορολογικά κίνητρα.

Εντέλει, οι υπεράκτιες αγορές διατηρούν τα συγκριτικά τους πλεονεκτήματα με την ανοχή των οικονομιών υψηλής φορολόγησης - που αδυνατούν να συντονιστούν - και με αντάλλαγμα τη μερική και υπό περιπτώσεις διαφάνεια των συναλλαγών η οποία σε πρώτη φάση πλήττει ιδιώτες με περιορισμένες off-shore επενδύσεις, για παράδειγμα σε εταιρείες - “οχήματα” ή σε αμοιβαία κεφάλαια όπου γίνεται πλέον απαιτητή η διαφάνεια ως προς την ταυτότητα του επωφελούμενου των επενδύσεων αυτών. Ωστόσο οι υπηρεσίες που προσφέρονται από τις off-shore αγορές δεν περιορίζονται στα φορολογικά κίνητρα και στη μυστικότητα των επενδυτών (που εν μέρει εξασφαλίζει την αποφυγή πληρωμής φόρων). Εκτείνονται σε μια ευρεία σειρά υπηρεσιών που έχει ως στόχο τη χαμηλού κόστους και εύκολη - χωρίς περιττούς περιορισμούς - διεξαγωγή εξειδικευμένων επιχειρηματικών εργασιών διαφόρων επιχειρήσεων.

Είναι αξιοσημείωτη η σταθερά ανοδική ζήτηση για υπηρεσίες off-shore που επιτυγχάνεται χάρη στη χρήση των ψηφιακών δικτύων: η διαφήμιση και η έκταση

των προσφερόμενων υπηρεσιών μέσω του παγκόσμιου ιστού έχουν κάνει εύκολη και προσιτή τη χρήση των υπηρεσιών τους.

Το σημαντικότερο όμως είναι ότι οι υπηρεσίες δεν απευθύνονται αποκλειστικά σε μεγάλους επενδυτές, αλλά και σε άτομα με περιορισμένα σχετικά κεφάλαια που επιθυμούν να αντισταθμίσουν απώλειες σε απαξιωμένα χρηματοοικονομικά προϊόντα χωρών υψηλής φορολόγησης ή να μεταφέρουν τα χρήματά τους σε αγορές χαμηλότερου κόστους, αποφεύγοντας υπέρογκες φορολογικές επιβαρύνσεις απόδοσης και εισοδήματος.

Γενικά οι παράκτιες αγορές προσαρμόζονται, διεκδικώντας ουσιαστικότερο ρόλο και επιδιώκοντας μεγαλύτερη αποδοχή στην παγκόσμια οικονομική και πολιτική κοινότητα. Αρκετές από αυτές, αφενός έχοντας καθιερωθεί στον τομέα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, αφετέρου επεκτείνοντας τις υπηρεσίες τους στον τομέα των ψηφιακών επενδύσεων, πετυχαίνουν την ουσιαστική ενσωμάτωσή τους στη διεθνή οικονομία.

Η τελευταία πιθανόν δεν θα επιδιωχθεί να ανατραπεί, αν η συνεργασία τους με τις λοιπές χώρες σε επίπεδο ανταλλαγής οικονομικών δεδομένων αποδειχθεί ικανοποιητική. Επομένως η παγκόσμια κοινότητα φαίνεται ότι, προς το παρόν τουλάχιστον, βρήκε ένα σημείο πολιτικής ισορροπίας, αποδεχόμενη τη συνύπαρξή της με τις αμφισβητούμενες υπεράκτιες αγορές σε πολιτικό πάντα επίπεδο, δεδομένου ότι στο επιχειρηματικό περιβάλλον ήταν πάντα αποδεκτές.

Το εύρος των παρεχόμενων υπηρεσιών καταρρίπτει έναν ακόμη μύθο: αυτόν που θέλει τους φορολογικούς παράδεισους να στηρίζουν το συγκριτικό τους πλεονέκτημα μόνο στη φορολογική τους πολιτική. Ο τομέας της ανωνυμίας παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς δεν περιορίζεται μόνο σε πολιτικές, όπως η προστασία της ταυτότητας των ιδιοκτητών νομικών προσώπων. Εκτείνεται σε υπηρεσίες όπως η έκδοση πιστοποιητικών ταυτότητας που αντικαθιστούν την πραγματική ταυτότητα του συναλλασσομένου. Στα πιστοποιητικά αυτά περιλαμβάνονται άδειες οδήγησης αναγνωρισμένες από παγκόσμιο οργανισμό πιστοποίησης ή πιστοποιητικά επαγγελματικής και γνωστικής κατάρτισης. Στις περισσότερες χώρες αυτά θεωρούνται παράνομα βέβαια, ωστόσο παίζουν τον ρόλο βοηθητικών πιστοποιητικών που προστατεύουν την πραγματική ταυτότητα του ατόμου, τουλάχιστον για περιορισμένες συναλλαγές που έχουν ως αφετηρία το χρηματοπιστωτικό σύστημα των περιοχών αυτών.

Ο τομέας της διακίνησης κεφαλαίων, παρότι αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα των υπηρεσιών συγκέντρωσης επενδυτικών κεφαλαίων στις υπεράκτιες αγορές, έχει αποκτήσει ιδιαίτερη βαρύτητα τα τελευταία χρόνια, καθώς οι σύγχρονες τεχνολογίες αυξάνουν τις δυνατότητες τάχιστα διακίνησης κεφαλαίων και άμεσης παρακολούθησής τους από τους επενδυτές. Ενδεικτική είναι η χρήση ψηφιακού χρήματος ή πιστωτικών καρτών που επιτρέπουν την ασφαλή μεταφορά κεφαλαίων εκτός των φορολογικών παράδεισων.

Όσον αφορά την ελληνική πραγματικότητα, η αλήθεια είναι ότι η αφύπνιση ήρθε με αρκετή χρονική υστέρηση. Ήταν για δεκαετίες κοινό μυστικό ότι η πλειονότητα των

υπεράκτιων εταιρειών ελληνικών συμφερόντων, αφορούσαν «επιχειρήσεις» με μοναδικό πάγιο στοιχείο ένα ακίνητο συνήθως μεγάλης αξίας και χωρίς καμία εμπορική δραστηριότητα. Επειδή δε τέτοιες καταστάσεις στην Ελλάδα συνήθως παίρνουν μυθικές διαστάσεις, τελικά η ίδρυση υπεράκτιων εταιρειών από έλληνες πολίτες, κυρίως στην Κύπρο, έγινε θέμα κοινωνικής καταξίωσης. Σαν συνέπεια αυτού του γεγονότος και ως συμπέρασμα της έρευνάς μας στην Κύπρο, εμφανίζονται διάφορα κυπριακά γραφεία συμβούλων επιχειρήσεων να εκπροσωπούν μερικές χιλιάδες υπεράκτιες επιχειρήσεις ελληνικών συμφερόντων που ελάχιστες από αυτές στην ουσία εξυπηρετούν κάποιο συγκεκριμένο σκοπό. Ο μεγαλύτερος αριθμός των εταιρειών αυτών συνήθως ιδρύθηκαν χωρίς κάποιο συγκεκριμένο λόγο, αλλά στα πλαίσια του «να υπάρχει ένα φορολογικό βοήθημα εκτός Ελλάδος» σε περίπτωση που η επιχείρηση εντός της χώρας εμφανίσει υπερβολικά κέρδη και κατά συνέπεια θα πρέπει να αποδοθούν μεγάλοι φόροι. Η αλήθεια είναι ότι οι περισσότερες από τις εταιρείες αυτές ιδρύθηκαν την εποχή της ανόδου του χρηματιστηρίου, όταν υπήρχαν υπερβολικές οικονομικές προσδοκίες από τους έλληνες επιχειρηματίες, με συνέπεια να αδρανίσουν στις μεταγενέστερες χαλεπές εποχές. Μερικές από αυτές, που τελικά εξυπηρετούν το σκοπό για τον οποίο ιδρύθηκαν, συνήθως ασχολούνται με «transfer pricing» σε εικονικές τριγωνικές συναλλαγές, με σκοπό τη μείωση των κερδών ή την αύξηση του κόστους των «μητρικών» επιχειρήσεων. Στη περίπτωση δε της κυπριακής πραγματικότητας όπου υπήρξε μετασχηματισμός των υπεράκτιων επιχειρήσεων σε κυπριακές, συνήθως αυτές αποδέχθηκαν την αλλαγή, επειδή παρά την αλλαγή του φορολογικού συντελεστή, αυτός παρέμεινε ιδιαίτερα χαμηλός, υστερώντας ουσιαστικά κατά είκοσι και πλέον μονάδες του μέσου ελληνικού φορολογικού συντελεστή επιχειρήσεων. Επιπλέον η αμφιλεγόμενη μέχρι τότε υπεράκτια οντότητα, ενδύθηκε τον μανδύα της επιχείρησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ένα άλλο μέρος των υπεράκτιων εταιρειών ελληνικών συμφερόντων αποτελούν αυτές που όπως προαναφέρθηκε έχουν ιδρυθεί για να προστατεύσουν τον ή τους μετόχους από την αποκάλυψη της ακίνητης περιουσίας που διαθέτουν και μπορούμε να πούμε ότι αποτελούν τις «σταθερές αξίες» στην ελληνική πραγματικότητα, επειδή οποιαδήποτε νομοθετική παρέμβαση και αν υπάρξει, τελικά σε ελάχιστες περιπτώσεις θα αποκαλυφθούν οι πραγματικοί ιδιοκτήτες των ακινήτων σε επίπεδο φυσικών προσώπων, μιας και τα άτομα αυτά εμφανίζουν ελάχιστα φορολογητέα εισοδήματα.

Σε περίπτωση δε που αυτοί θεωρήσουν τελικά ασύμφορη τη διατήρηση των ακινήτων στην υπεράκτια εταιρεία λόγω υπερβολικών φορολογικών επιβαρύνσεων, είναι σίγουρο ότι θα προτιμήσουν να τα μεταβιβάσουν σε άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, παρά να εμφανιστούν αυτοί ως πραγματικοί ιδιοκτήτες.

Είναι αλήθεια ότι μετά την εφαρμογή του ν. 3091/2002, από την 1/1/2003, ο νομοθέτης έχει προσπαθήσει σοβαρά να βάλει όρια στην δράση των υπεράκτιων εταιρειών στον ελλαδικό χώρο. Βέβαια, όσον αφορά τα ακίνητα και σύμφωνα με τα όσα προαναφέρθηκαν, θεωρούμε απίθανο να επιτευχθούν σε μεγάλο ποσοστό οι επιδιώξεις του νομοθέτη επειδή οι πραγματικοί κάτοχοι των συγκεκριμένων ακινήτων επιθυμούν την ανωνυμία τους με οποιοδήποτε κόστος. Πολλά από αυτά τα πρόσωπα πιστεύουμε ότι ανήκουν στον πολιτικό ή καλλιτεχνικό χώρο και μια τέτοια δημόσια

αποκάλυψη θα έβλαπτε την προσωπική τους εικόνα με απώλειες και σε πολλά άλλα επίπεδα. Πολλοί πραγματικοί κάτοχοι τέτοιων ακινήτων είναι είτε φυσικά πρόσωπα που βρίσκονται σε καθεστώς πτώχευσης, οποιαδήποτε δε προσωπική περιουσία θα αποτελούσε άμεσο στόχο των πιστωτών τους, είτε εμφανίζουν ελάχιστα προσωπικά εισοδήματα επειδή είναι συνήθως κάτοχοι εταιρικών μεριδίων ή μετοχών εταιρειών που δεν αποδίδουν σχεδόν ποτέ μέρισμα λόγω συνεχώς εμφανιζομένων ζημιών με συνέπεια να παρουσιάζουν πρόβλημα σχετικά με το «πόθεν έσχες».

Πιο σημαντική συμβολή στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής μέσω των υπεράκτιων εταιρειών είχε η διάταξη της παραγράφου 7 του άρθρου 5 του ν. 3091/2002 (ΦΕΚ 330Α/24.12.2002), με την οποία οριζόταν ότι δεν αναγνωρίζονται αποσβέσεις στα πάγια επιχειρήσεων που έχουν αποκτηθεί από υπεράκτια εταιρεία των οποίων δεν είναι κατασκευάστρια. Η συγκεκριμένη διάταξη περιόρισε δραστικά τη δυνατότητα των επιχειρήσεων για αυξημένες αποσβέσεις και κατά συνέπεια μειωμένα κέρδη, σε πάγια που ενώ είχαν πραγματική καταγωγή τη χώρα κατασκευής τους, τελικά εμφανιζόταν να αγοράζονται από κάποια υπεράκτια δικαιοδοσία με μοναδικό σκοπό την υπερκοστολόγησή τους. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η συγκεκριμένη πρακτική ακολουθούταν ακόμα και στη περίπτωση όπου χώρα κατασκευής και πραγματικής πώλησης των παγίων ήταν χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με συνέπεια στην περίπτωση αυτή να μην υφίστατο υποχρέωση καταβολής του φόρου προστιθέμενης αξίας κατά την εισαγωγή στη χώρα. Οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις προτιμούσαν να εμφανίσουν την πράξη ως εισαγωγή από τρίτη – υπεράκτια χώρα και κατά συνέπεια να αναγκασθούν να εκτελωνίσουν τα αγαθά καταβάλλοντας άμεσα τον φόρο προστιθέμενης αξίας. Φυσικά τον φόρο αυτό τον συμψηφίζουν την επόμενη φορολογική περίοδο με την υποβολή της περιοδικής δήλωσης Φ.Π.Α. Η αλήθεια όμως είναι ότι οι επιχειρήσεις αυτές δεν ενδιαφερόταν μόνο για τις αυξημένες, εικονικές αποσβέσεις, αλλά συνήθως για την επιδότηση της επένδυσης που είχαν μέσω του εκάστοτε αναπτυξιακού νόμου, ή την επιδότηση που είχαν επιτύχει από κοινοτικούς πόρους. Έτσι αν η ίδια συμμετοχή στην επένδυση ήταν π.χ. 50%, στην ουσία η επιχείρηση όχι μόνο δεν συμμετείχε με ίδια κεφάλαια στην επένδυση, αλλά μέσω της υπερτιμολόγησης κάλυπτε το σύνολο του ποσού.

Τέλος, το μεγαλύτερο πρόβλημα που θεωρούμε ότι δημιουργεί τουλάχιστον στην Ελλάδα το φαινόμενο των υπεράκτιων εταιρειών είναι αυτό της υπερτιμολόγησης κατά την αγορά προϊόντων και πρώτων υλών, γνωστό ως «transfer pricing». Τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότερα αγαθά εισάγονται στην Ελλάδα από χώρες χαμηλού κόστους και κυρίως από την Κίνα. Επειδή όμως η αξία εισαγωγής των αγαθών αυτών είναι ελάχιστη σε σχέση με τη τιμή πώλησής τους, ο δρόμος τιμολόγησής τους συνήθως περνάει από κάποια υπεράκτια δικαιοδοσία, έτσι ώστε τελικά η επιχείρηση να εμφανίσει μειωμένα κέρδη και χαμηλή φορολογική δαπάνη. Οι φορολογικές αρχές της Ελλάδος είναι ιδιαίτερα δύσκολο να αντιμετωπίσουν το φαινόμενο αυτό επειδή σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία θα πρέπει να αποδειχθεί σχέση κεφαλαίου ή φορέων (εταίρων – μετόχων) μεταξύ της υπεράκτιας και της ελληνικής εταιρείας. Η μεν σχέση κεφαλαίου δεν αποδεικνύεται ποτέ επειδή θα ήταν αφελές η ημεδαπή εταιρεία να συμμετάσχει στο κεφάλαιο της υπεράκτιας, η δε σχέση

συμμετοχής των ιδίων φυσικών ή νομικών προσώπων και στις δύο εταιρείες προστατεύεται με την σύσταση εμπιστευμάτων (trusts). (www.offshoregreece.eu)

Το σημείο στο οποίο θεωρούμε ότι ο νόμος επιτυγχάνει πλήρως τους στόχους του, είναι η μη αναγνώριση δαπανών με βάση φορολογικά στοιχεία που προέρχονται από υπεράκτιες εταιρίες. Ήταν κοινό φαινόμενο, ελληνικές επιχειρήσεις με σημαντική κερδοφορία, να «ιδρύουν» εταιρείες σε υπεράκτιες δικαιοδοσίες, από τις οποίες αντλούσαν δαπάνες συνήθως μέσω υποτιθεμένων παροχών υπηρεσιών για οργάνωση και διοίκηση των ημεδαπών επιχειρήσεων

Τι γίνεται όμως σήμερα; Θεωρούμε κατ' αρχήν ότι ενώ κάποιες υπεράκτιες δικαιοδοσίες ξεκίνησαν ως αδύναμες οικονομίες και θεώρησαν ότι η παροχή υπεράκτιων διευκολύνσεων ήταν ένας από τους ελάχιστους τρόπους εξασφάλισης εθνικών εσόδων, στην συνέχεια μετεξελίχθηκαν σε σοβαρά οικονομικά κέντρα με σημαντική συνεισφορά στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα. Το μεγάλο πρόβλημα όμως είναι ότι ενώ εξασφαλίζουν εθνικούς πόρους στην ουσία μειώνουν σημαντικά τα φορολογικά έσοδα άλλων κρατών. Αλλά το παράδοξο είναι ότι εθελοτυφλούν θεωρώντας ότι δεν διαταράσσουν το παγκόσμιο σύστημα. Από την άλλη όμως μεριά απαγορεύουν τις υπεράκτιες επιχειρήσεις να έχουν δραστηριότητα εντός της δικής τους χώρας.

Η Κύπρος για να κατορθώσει να γίνει τελικά πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναγκάστηκε να αποποιηθεί του οφέλους που αποκόμιζε από την εγκατάσταση των υπεράκτιων εταιριών. Αμέσως όμως μετά μείωσε τον φορολογικό της συντελεστή στο 10% έτσι ώστε να αποτρέψει τη μαζική αποχώρηση των εταιριών αυτών. Εκείνο όμως που είναι ιδιαίτερα προκλητικό είναι το γεγονός ότι για τα εισοδήματα που προέρχονται εκτός του νησιού, φορολογείται η επιχείρηση μόνο αν η διοίκησή της ασκείται από την Κύπρο. Ασκείται δε η διοίκηση από την Κύπρο, όταν οι διοικούντες κατοικούν στο νησί για διάστημα μεγαλύτερο του ενός εξαμήνου. Σε αντίθετη περίπτωση φορολογούνται οι διοικούντες στο χώρο μόνιμης κατοικίας τους. Τι γίνεται συνήθως σε αυτή την περίπτωση; Εξευρίσκεται και δηλώνεται ως τόπος διαμονής των προσώπων της διοίκησης συνήθως μία υπεράκτια δικαιοδοσία όπου δεν φορολογεί τα εισοδήματα των φυσικών προσώπων, όταν αυτά προέρχονται από πηγές εκτός της δικαιοδοσίας (π.χ. British Virgin Islands). Όλες λοιπόν οι πρώην υπεράκτιες εταιρείες στην Κύπρο είναι στην ουσία εικονικές και δεν εξυπηρετούν πραγματικές εμπορικές δραστηριότητες; Όχι πάντα. Η μεγαλύτερη υπεράκτια εταιρία που έδρευε στο νησί η «Columbia» και αντιπροσώπευε ναυτιλιακές δραστηριότητες, είχε δε μεγάλες εγκαταστάσεις και απασχολούσε σημαντικό αριθμητικό προσωπικό στην Κύπρο, μετά την αλλαγή της νομοθεσίας μετατράπηκε σε κυπριακή εταιρεία και πραγματοποίησε σοβαρές ξενοδοχειακές επενδύσεις στο νησί.

Μπορεί όμως να προστατευθεί η ελληνική πολιτεία από την φοροδιαφυγή που πραγματοποιείται μέσω αυτών των επιχειρηματικών σχημάτων; Στην πραγματικότητα όχι επειδή η εμφανιζόμενη στην παρούσα περίπτωση κυπριακή εταιρεία απολαμβάνει της αξιοπιστίας της επιχείρησης της Ευρωπαϊκής ένωσης. Ακριβώς τα ίδιο πρόβλημα υφίσταται και με τις Βρετανικές εταιρείες προμηθείας, οι οποίες στην ουσία είναι

υποκρυπτόμενες υπεράκτιες επιχειρήσεις. Το πρόβλημα κατά τη γνώμη μας μπορεί να αντιμετωπισθεί σε εθνικό επίπεδο, με τη προσθήκη διάταξης στην φορολογική μας νομοθεσία που να μην αναγνωρίζει κόστος αγορών, δαπάνες και αποσβέσεις επιχειρήσεων που προέρχονται από χώρες στις οποίες τα εισοδήματά τους δε φορολογούνται λόγω ειδικών φορολογικών διατάξεων ή φορολογούνται κατ' ελάχιστον (περίπτωση κυπριακής εταιρίας με δραστηριότητες και διοίκηση εκτός Κύπρου και Βρετανικής εταιρίας αντιπροσώπευσης με φορολογία στο ποσοστό προμηθείας). Όσον αφορά δε την αποκάλυψη αυτών των χωρών και των εταιρειών, πιστεύουμε ακράδαντα ότι ο ελεγκτικός φορολογικός μηχανισμός της χώρας μας είναι σε θέση να αποκαλύψει τέτοιες περιπτώσεις.

Μια άλλη περίπτωση μη αναγνώρισης κόστους αγορών, δαπανών και αποσβέσεων θα πρέπει να αποτελέσει περίπτωση χωρών όπως η Ελβετία που κατά σύστημα και χρησιμοποιώντας διάφορες δικαιολογίες, αρνείται να παράσχει στοιχεία σε περιπτώσεις συναλλαγών ημεδαπών επιχειρήσεων με αντίστοιχες Ελβετικές. Σε περιπτώσεις που οι ελληνικές φορολογικές αρχές ζήτησαν πληροφορίες από τις αντίστοιχες ελβετικές για κάποια συναλλαγή, οι ελβετικές απάντησαν ότι δεν ήταν σε θέση να τις δώσουν επειδή η εκεί εταιρεία είχε ελεγχθεί και καταστρέψει τα βιβλία της. Θεωρούμε ότι η ελληνική φορολογική νομοθεσία θα πρέπει να μεταθέσει την υποχρέωση προσκόμισης πληροφοριών για τέτοιες συναλλαγές στην ημεδαπή επιχείρηση, σε περίπτωση δε που αδυνατεί να τις προσκομίσει να μην αναγνωρίζονται τα αντίστοιχα κόστη ή δαπάνες.

Συμπερασματικά πιστεύουμε ότι στην περίπτωση των υπεράκτιων διαδικασιών υπάρχει πολυπλοκότητα και η αντιμετώπιση θα πρέπει να είναι κατά περίπτωση. Οι υπεράκτιες επιχειρήσεις αποτελούν μια πραγματικότητα και τα προβλήματα τα οποία αυτές προκαλούν στην εθνική οικονομία δεν αντιμετωπίζονται με αφορισμούς. Τέλος, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι οποιοδήποτε εισόδημα προκύπτει με πλάγιους τρόπους και μένει αφορολόγητο, τελικά καταλήγει σε κάποιο φυσικό πρόσωπο για να το καταναλώσει, εκεί δε θα πρέπει να επικεντρωθεί η προσπάθεια του ελληνικού φορολογικού μηχανισμού, ώστε να το αποκαλύψει και να το φορολογήσει.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλία

Δουβή Παναγιώτη, 2008, Offshore δραστηριότητες, Αθήνα, Minosbooks, σελ.97

Παμπούκη Χρήστου, 2009, Υπεράκτιες εταιρίες στο ελληνικό διεθνές ιδιωτικό δίκαιο, Αθήνα, Astores, σελ 39

Λιγωμένου Άννα, 2006, Εξωχώριες εταιρίες και φορολογικοί παράδεισοι, Αθήνα, Αρχείο Νομολογίας, σελ.148

Αντωνόπουλου Δ. – Κατούδη Η., 2004, Φορολογία εισοδήματος φυσικών & νομικών προσώπων, Αθήνα, Εκδόσεις Σάκκουλα., σελ82

Λεοντάρη Μιλτιάδη, 2004, «Έννοια της εξωχώριας εταιρείας» «Γενικό λογιστικό σχέδιο», Αθήνα, Εκδόσεις ΠΑΜΙΣΟΣ, σελ 102

Λιόλιου Απόστολου, 2004, Τεκμήρια δαπανών διαβίωσης και πόθεν έσγες, Αθήνα, Εκδόσεις EPSILON NET AE, σελ 33

Μελά Δημήτριου, 1995, «Οι αιτίες φοροδιαφυγής και οι τρόποι περιστολής της», Θεσσαλονίκη, Επιτροπή Ερευνών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας,

Παπαδόπουλου Νίκου, 1998, Συμβάσεις για την αποφυγή της διπλής φορολογίας, Αθήνα, Έκδοση "Φορολογική Επιθεώρηση", σελ.24

Ammin V, 1998, Offshore lending and financing, Manchester, GreshamBooks, pages.33-72

Antoine Rose- Maria, 2005, Trusts and related tax issues in offshore financial law, London, Oxford university press, pages.55-80

Art j. Robert, 2003, Offshore-Grant strategy, NY, Cornell university press, pages.102-130

Barber L, 2007, Tax Heavens Today, NY, John Wiley and sons Ltd, pages.150-162

Belle R M Antoine, 2002, Confidentiality in offshore Financial Law, London, Oxford University press, pages.22-29

Robinson Jeffrey, 2003, The Sink: Crime, Terror and Dirty Money in the offshore World, Toronto, McClelland & Stewart, pages.101-118

Phylaktis Kate, 1994, **The Banking System of Cyprus**, London, Palgrave Macmillan, page 39

Άρθρα

Καρακώστα Μενέλαου, Κυριακή 8 Οκτωβρίου 2000, «Μύθοι και αλήθειες για τις offshore εταιρείες», **Το Βήμα**, αρ.φύλλου 3221, σελ 52

Κανέλλη Βασίλη, Δευτέρα 5 Μαΐου 2008, « offshore εταιρείες της μιας ημέρας για ξέπλυμα και φοροδιαφυγή», **Ημερησία**, αρ.φυλλου 3782, σελ 43

Κωσταρέλου Ελένης, Πέμπτη 15 Απριλίου 2010, « Εκπτώσεις φόρου στις offshore», **Ελευθεροτυπία**, αρ.φύλλου 3764, σελ.33

Ιστοσελίδες

www.capital.gr

www.reporter.gr

www.axiplus.gr

www.express.gr

www.naftemporiki.gr

www.e-offshore.net

www.goldhaven.com

www.go-offshore.com

www.kathimerini.gr

www.taxheaven.gr

www.tovima.gr

www.diamondoffshore.com

www.offshorecompanies.uk

www.offshoreguides.com

www.goccp.com

www.econews.gr

www.enet.gr

www.offshore-services.gr

www.offshore-mag.com

www.off-shore.net

www.offshoresimple.com

www.wikipedia.org

www.nytimes.com

www.lawnet.gr

www.sfm-offshore.com

www.offshoregreece.eu

www.molybank.com

